

311495

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడ
Post Box No. 212. Telephone No. 2544.

Vol. 14 చెన్నపట్టణము 1926-వ సం॥ నవంబరునెల 29-వ తేది సోమవారము No. 202
సంపుటము ౧౪ శ్రీ అక్షయ సామనందనపుర కార్తికమాస బహుళ దశమి. సంచిక ౨౦౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతాపత్రములు వానియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, పాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పొట్లబోగొట్టును
బెఱుకుల భేదించును శాపుల దూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింటు నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 వీధి, మద్రాసు లేక, 249 వేరి రోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

స. క ను య రి వ ల న

స థి యే ట ర్ లో

ర ము

కు ప్ర ద ర్శింపబడును.

ఈ సదుపాదము, కవివారములోనున్న రాత్రి 9 గంటలకు
బుధవారము, శుక్రవారము, ఆదివారములోనున్న సాయంత్రము 5 గంటలకు
మీమన్నారాయణుడు అవతరించిన వది అవతారములుగా వారును పంచకృతములుగా
తయారు చేయబడి వారును గంటలలో జరుగబడును.
సంఖ్యలు. 3, 2, 1, అణాలు 8. C. CUNNIAH, Proprietor.

Regd Trade Mark
"లో" పరిచయము గలిగియుండుటచే
మీకు వైద్యుల ఖర్చు తగ్గును!

ఇదివరలో వాలో స్నేహముచేసినవారి వడిగిన, పూరివివరములు వారు తెలుపుదురు మీరు ఒకడభా
వాన్నేహముచేసిన తర్వాత మీ మిత్రులందరికిని నన్ను సిపాబ్బుచేయుదురను నమ్మకము వాడుగలగు. ఆయాల్ని
మైన ఓషధులు, కన్నూరి, కుంకుమపువ్వు మొదలగునవి చేర్చి నన్ను తయారుచేసిరి. ఆబాలోపాలముగా నన్ను
వినువక సెక్కు పండ్లముల నండి హజరులో చేకావలిగానుండు కొనుచున్నారు. మీరును మీ పరిక్షించి
చూడ మాడదు. వాడేరు

"లో" కామయహర కస్తూరి మాత్రలు

ధర బుడ్డి 1-కి రు 0-4-0, 6 బుడ్లు 1-4-0 వి. పి. ఖర్చువేరు: 594

టోకుగా కావలసినవారు వ్రాసిన ప్రత్యేకధరలు తెలుపబడును.

ముఖ్యగమనింతు:—ప్రతి ముఖ్యపట్టణమునందును ఏజంట్లు కావలెను. మద్రాసులో నుండువారు 9 బండరుబిధిలో
నున్న స్టాంకంపేసీలో పుచ్చుకొనవచ్చును.

పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, ప్రొవైటరు.

శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

(2)

వాక్సినేటరు కావలెను

ఈ పురపాలకసంఘమునకు పూర్తి మోగ్యత
గలిగినట్టి మొదటితరగతికిచేరిన వాక్సినేటరు (ట
కాలు వేయువారు) కావలెను. ఆంధ్రభాష చక్క
గా తెలిసినట్టివారికి ప్రాముఖ్యత ఒనగబడును.
రాజమండ్రి) పి. గురుమూర్తి,
23-11-26 } చేర్చెన్.

Stock
Shown
Oxbridge

21

SECOND TO NONE!
SHOE
POLISHES

Keep the shoes neat
and preserve the leather

Black Dept.

ఎల్. మదార్ సాహెబు అండ్ కో
104, మన్నడివీధి, మద్రాసు.

కొనుదు !!!

(రిజిస్టరు చేయబడినది)

స నామోహర మైన నువాసన గలదు. ఉపయోగించిన తరువాత ఉత్సాహమును, చుట్టచునును, మంచియొచ్చును గలిగించును. నుని దీనిని ఉపయోగించి, దీనినే గలగు అపారమైన అత్యద్భుత పండిది చాల గొప్పగా వాగదీయున్నారు.

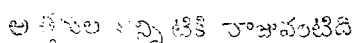
వివాదము భరించగ, అప్పుడేమరు పంజాబునాటి ప్రావీణి:—

“నా కామినియ్య నాకును పరిశీలించితిరి. ఇది బిల్లులుకల పెరుగు
ఉచ్యుగా నుండునని చాల ఉపయోగకరము. వి. పి. మూలముగా
జ్ఞున నడుచునే పంపుదు.”

ఉపయోగించుటకు మునుపకుండు. ఇప్పుడే దీనిని కొనుడు.

1	అంబేద్కర్	1-0-0	అంబేద్కర్	0-6-0	(ప్రశ్నోత్తరము)
8	"	2-10-0	"	0-12-0	"

కౌన్సుని:—కౌన్సిలరు నూనె ప్రతి వ్యక్తిని గురించిన, గ్రామ మునందును నుండు వానకు పై గుండును ప్రతినికాణమునందు తిప్పుకొర వును. కొందరు వ్యక్తులు తెలియను వ్యక్తులును కల తిప్పువరకును నిచ్చి “ఇది ఇవనూ, ప్రశ్నవైదవి” తిప్పుదురు. అందులో వానికి గొప్ప లాభము కలదు. తెలుసుకొనుచు గాన తిట్టి వర్షిని వ్యాపారము ప్రముఖ ముగా కొరవడెను. ఎప్పుడును **కామినించూ నూనె** తప్ప ను కేరెయిల వాడగునది చని శ్రితవరయిననుడు.

శ్రీమద్భగవద్గీతా

ప్రశంసించబడినది. నేటి కు మూలములను కొన్ని
చక్కలను చేత ప్రాచీన గ్రంథములను
మీ చుట్టుప్రక్కలను చాలి వానల వ్యాప్తియను.
దీనిని బుద్ధిగారి వాసును.

తరువాత మీ కష్టమును నీటి వామనరు.

1-2	జాన్స్ బుడి 1-2	గరల్స్ 2-0-0;	వి. పి. క్లబ్బు 0-5-0	(వర్జీకము)	కాంటో బుడి 1-2
1-1	"	" 1-4-0;	" 0-5-0	"	గరల్స్ 0-2-0

పోల్ వజంట్టు:— అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగు అందు కెమికల్ కంపెనీ,

126

285, జుమ్మా మసీదు మాస్కెట్టు, బొంబాయి

జలగుమందు పెరిగినా 1-కి.మ. 0

ఈ భస్మమామ సేవతో కలిపి పట్టించిన కోమమూలు

ఈ నూనెను తలపురాచిన పేలు ఈపి పొందును. చర్మ

కను నిమిషములలో మొదలంటే రానిదేవును. దీనివలన చక్క

మునకు పెండ్లికలవసహాని యొండక పెండ్లికలు పరుగును

5. వలకొక్క-గు. పంపిణీచేయబడు, గో. మామూలు లాభిదాతృను

అమృతాంజనం దీపో, మదహసు లెక బొంబాం

పెద్దరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు, వ. వి. యస్. వ. యం. బి. గారి

(తెగతోగములను సంజీవిని.)

శ్రీ గువడి

మనకు లభింపజేసిన మూలములనుండి చీపురువలె ప్రవించుచుండెడి తెల్లకెగ, పచ్చికెగ, నీరు
యగునకు, నాళిమొగము, మూత్రము, బొట్టుబొట్టుగ పడుట మాటిమాటికి మూత్రవిస్త
వలయునని యిచ్చియున్నది. ఇటువంటి లక్షణములుగల కెగరొగములను మొదలుంటు నివర్తింప
జేయునకు నుపయోగించి నరములకు అధికములను కలగజేయును.

జన సేవ 1-2 య: 6-12-0

వేదములు విద్యయందు, నిద్రాహాయిని పీడ్యము గట్టిపరచును.
 ముత్యముగాని, నిద్రాహాయిగాని పోవు కీర్తనలనుమును నిలుపును.
 కర్మము పొంగొటి యాపవనమునెరిగి చేరును.

పై: పో 1-3 మా. 5-0-0

1045

ఆయుర్వేదా శాస్త్రము.

పాపబాప 287, పదరాసు.
బాంబి 188, బ్రాహ్మ్య, పదరాసు.

తప్పించుకొనుట

బాంబాయి వాణిజ్య సంఘమువారి మొరలు

బొంబాయి, నవం 28:—బొంబాయి శ్రేష్ఠానికి నీర
మతి చేయబడు సరకులప తిరిగి స్వదేశసంస్థానములలోని, ముఖ్య
ముగా కథితువారులలోని శ్రేవులకు బోవునట్టి ఓకలకెక్కింది
కొందరు కష్టము పత్తు లీనులను తప్పింపుగొనుచున్నారని
బొంబాయి వాణిజ్యసంఘమువారు మరల నోకమారు ఇంటియా
దొరతనమువారితో మొరల్పెట్టుకొనిరి. ముఖ్యముగా పట్టు, చ
క్కెర, నిప్పుపెట్టున సోడా, వెంశీ, బంగాసు, బంగాసునూజ,
కాగితములు మొదలగువానినివలన పన్ను లెగచేయబడుచున్నట్టి
కొంతగా బయలుదేరి ఓభాశ్రేవును నూర్చి బకోడా సంస్థాన
మువారు ఎక్కువగా ప్రభులలకు గానియుచున్నారు. దిగుమ
తుల నాకర్షించుటకై రైల్వేరైలుకు దిక్కియలు మొరలగుపనులు
చేయబడుచున్నవి. న్యాయముగా కొంతపోటి సంవత్సరముగ నీ
యెన్నను కొన్ని కథితువారు శ్రేవుల మితిలేని ఆస్థాకగ్రహము
లూపంకబడేదై గ్రహిచేయుటకును నొకటన్నదనియు తమజ్ఞేహ
నును బొంబాయి శ్రేవుయొక్క డేనుకును గుర్తించి ప్రభు
మువారు వెంటనే చర్య తీసుకొనవలె ననియు వీరు డెప్పు
చున్నారు. (అ. తె.)

(b) (7)(C), (b) (7)(D)

స్థానిక సంఘములలో గాని

శాసనసభలలో గాదు

గౌ॥ సర్వో ధర్మో హి సమస్మైవ శాంతిః బోధ

లాహోరు, నవంబరు 20:—కోటకు ముగిసినపనుల పరి
 ఘటనానుగుణము జిల్లా బోర్డునామము ఒకసంగి సన్మాన్వితములను
 గౌరవనీయులగు సర్ ఖైరేహుస్సేన్ గారు (రెవిన్యూ మంబరు)
 జవాబుచెప్పుచు గూర్తొనగల ఉపన్యాసమునంగిరి. వారిట్లు
 చెప్పిరి:—పంజాబు గ్రామములను నిర్దుండఁడి మేల్కొని ఆ
 ధికముగ నైతికముగ నాకారితకముగ విజ్ఞానవిషయకముగ అభివృద్ధిపొంద
 బయ్యెనుమొలంపు. విద్యాంగస్థానికపుష్కరిపాలనామంత్రి
 పలుకుచున్న వారిట్లు చెప్పిరి. ఇదివరకు బలహీనులై
 నున్న పర్వద్దృష్టవ్యవసాయకారుల వారును కలసి
 పుష్కరికై యొకయువ్యును మే
 నుద్దేశ్యమొనరించునెరచేసెను
 పుట్టుచున్నది. అందుకార

[illegible]

మేలుచేయు అవకాశం
దేశముయొక్క స్వాతంత్ర్య
కాపరక్షణలను గాక
యొప్పదని చెప్పినా.

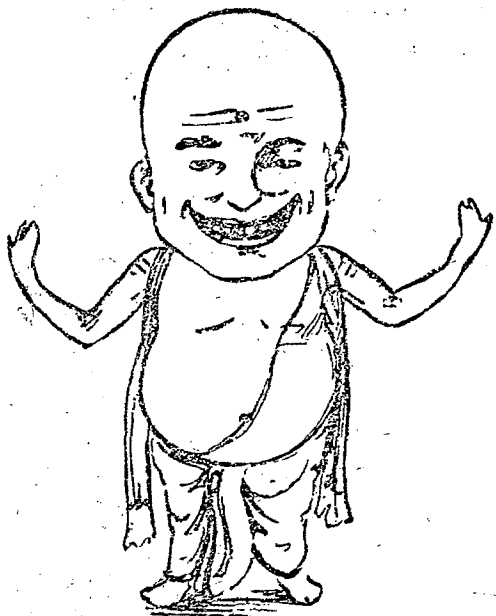
2.)

రాజ్య పరినిర్ణయచారము

ధీల్లీ, నవంబరు 23:—ఇక్కడ ప్రభుత్వము డి.సెం.
 బరు 3 వ తేదీ కుక్రవారమునాడు స్వేచ్ఛలు ప్రేములులో
 ధీల్లీనుండి బయలుదేరి కాన్పూరు, అలహాబాదు, ధనబాదు, కల
 కత్తా, బనారసు, రాంపూరులకు బోయి తిరిగి ధీల్లీకి జనవరి
 8 వ తేదీకి చేరవరు. ధీల్లీ నుండి వెడలుబయలు ధీల్లీకి తిరిగినప్పుడు
 యు ప్రయణేబుగానే జరుగును. అలహాబాదు కలకత్తా, బనా
 రసు, రాంపూరులలో ప్రవేశించుట మాత్రము బహిరంగముగా
 జరుగును. వెడలిపోవుట ప్రయణేబుగానే జరుగును. కాన్పూరు,
 ధనబాదులలో ప్రవేశించుట అచటినుండి వెడలిపోవుట గూడ
 ప్రయణేబుగానే జరుగును.

మేజరు జెవరలు రాబిన్ సన్ గారు రెండు నెలలు నెలనై
 ఓడుకొనుచునేత మేజరు జెవరలు బిల్వే గారు మెషినుపర్వను
 డైరెక్టుగా నియమించుటచేరి. రావగ్నిండి కమాండింగు ఆఫీసు
 మేజరు జెవరలు సర్ యాఫ్, ఆర్. వాన్ గారికి కొద్దికాలము
 నెలలు గ్రాంటు చేయబడినది. వీరుకరువాతి చారింనుకొందురు.
 (ఆ. (తె.)

(u. 3.)

తోమోషాలి

(ఆంధ్రకవిత ప్రత్యేకం)

ముసలి

పిల్లయ్య:—రామయ్య నన్ను మసలిచెనా అని అట్టాడు. వాడికి ఎంతసేమో బట్టిందో చూశావా?

తల్లయ్య:—అంతమంట అన్నాడుగా? నీకు ఏభయ ఏళ్లయినా రాతేదే. అప్పుడే మసలివాడవా?

తన్నడం

రిపోర్టరు:—భీమారావుగారి అభిప్రాయం కనుక్కరమైనది మీరు పంపిస్తే చెప్తాను. ఆయనదగ్గరికి వెళ్ళేటప్పుటికి, ఒక్కతన్ను తన్ని బయటకు నెట్టాడు. ఏం వ్రాయమన్నాడు?

విడిబరు:—భీమారావు తనయభిప్రాయం చెప్పనని గట్టిగా అన్నాడని వ్రాయ.

విగ్రహం

తల్లయ్యగారి బిల్లిగ్రహం ఇంట్లో పెట్టిరి. బిల్లిగ్రహం చూసి చూపించెను.

తల్లి:—ఇది మీనాన్నగారి బిల్లివాడు.

పిల్లవాడు:—అయ్యో, నుంచునుండి మింగాను. ఏంచేసేది? యజమానురాలు—భరవాలేదులే. ఇంకొకటి యిస్తాను తీసుకో.

నూది

నూది:—అయ్యో, నుంచునుండి మింగాను. ఏంచేసేది? యజమానురాలు—భరవాలేదులే. ఇంకొకటి యిస్తాను తీసుకో.

బరువు

అర్థజ్ఞానిస్తే, తూస్తుండేది. పుల్లయ్య తూయింతునను.

పుల్లయ్య:—అయ్యో, నేను ఎంతో బరువులేనే? ఒకడు—అర్థజ్ఞాను, నీవు ఎంత బరువుంటావయ్యా?

బురద

పెద్దమనిషి—నేను బండి దిగుతుంటే బురదలో ఉగబడ్డాను. ఎట్లా యిప్పుడు?

బండివాడు:—నేను ఏంచేసేదండీ? బురద ఎండిందాకా నాకు వుండడానికి వీలులేదు.

నీళ్లు

బాలుడు:—అమ్మా, ఎందుకు నీళ్లు కాస్తున్నావు? తల్లి:—నాన్నకోసం కాస్తున్నాను. పురులన్నీ పోకవి. జబ్బుచెయ్యదు.

బాలుడు:—అయితే నాన్ననే కాచరామా?

ఆజ్ఞ

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్యా, నీవు అల్లకి చేస్తున్నావా? ఇట్లా రా, నీకు బొత్తిగా చెబ్బలు లేవు.

విద్యార్థి:—అయ్యో, రామయ్య యివ్వకో నూలుకు రాలేదండీ.

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్య రాకపోతే నీవురా. పిల్లంగానే ఎవయినా నలే, ఒకడు వచ్చితేరాలి, నీన్ను కొడితే రామయ్యకు బుద్ధివస్తుంది.

పరిచయం

జయలు వార్తరు:—మళ్ళీ ఇయిల్లోకి వచ్చావా? శిలుడి:—వచ్చానండీ. నాకేమయినా ఉత్తరాలయినా వీసేమనుకున్నావా వినినా?

తాజ్ మహల్

పిచ్చయ్య:—తాజ్ మహల్ చూశావా? పెట్టెయ్య:—చూశానుగాని, అంతా మరమ్మతు కోరుతున్నది. మాచూల్లో పేడ అంతా ఎత్తయినారేదు. ఏం బాగాలేదు.

నవ్వు

టీచరు:—నన్ను చూచి నవ్వుతున్నావా? విద్యార్థి:—మిమ్మును చూసికాదండీ.

టీచరు:—ఈగదిలో నవ్వుపుట్టించేది ఇంకేముంది? కేక

యజమాని:—నేను నాలుగుసార్లు కేకలు వేసాను. నీడ వినిపించలేదా?

నాకరు:—మూడోకేక వినిపించిందండీ.

పైకిలు

రామయ్య:—మీరు పైకిలు ఎక్కిపోరాదా? సోమయ్య:—అందుకు కొంచెము యిబ్బందివుంది.

రామయ్య:—ఏమిటా యిబ్బంది? సోమయ్య:—పైకిలు ఎక్కడం ఎట్లాగో నాకు తెలియదు. ఆ పిమ్మట నడిపించడం ఎట్లాగో తెలియదు.

ఆజ్ఞ

యజమాని:—నేను చెప్పింది విను. నానవకరులు అబద్ధం చెప్పకూడదు. విషయవిధేయులగా ఉండాలి.

నాకరు:—అప్పలవాళ్లు వచ్చి పిల్లినే, మీరు ఇంట్లో ఉన్నారని చెప్పాలెనా, లేదని చెప్పి పంపించుకోలెనా?

గలభా

ఒకడు:—ట్రాంబండిలో జరిగిన గలభా ఏమిటి? ఇంకొకడు:—నురేంలేదు. కాలణా కిందపడ్డది. నాదిఅంటే నాదని ప్రయాణం చేస్తున్నవాళ్లు పోట్లాడారు. చివరకు ఒకరిని ఒకరు కొట్టుకున్నారు. ఇంతలో పోలీసువాళ్లు వచ్చి ద్వేషముకు తీసుకుపోయినారు.

లెక్క

ఉపాధ్యాయుడు:—ఒకస్మృతి గంటకు 15 మైళ్లు వరుగుతుందనకో. ఇంకో స్మృతి 20 మైళ్లు పరుగుతుందనకో.

మైళ్ల పందెంలో, అరగంట అయ్యేటప్పటికి, ఇంకో మొదటిస్మృతిన్న ఎంతమందికుపోతుంది?

విద్యార్థి:—స్మృతిపుంధాలకు పోగూడదని చూశాన్నానండీ.

నూది

నూది:—అయ్యో, నుంచునుండి మింగాను. ఏంచేసేది? యజమానురాలు—భరవాలేదులే. ఇంకొకటి యిస్తాను తీసుకో.

బరువు

అర్థజ్ఞానిస్తే, తూస్తుండేది. పుల్లయ్య తూయింతునను.

పుల్లయ్య:—అయ్యో, నేను ఎంతో బరువులేనే? ఒకడు—అర్థజ్ఞాను, నీవు ఎంత బరువుంటావయ్యా?

బురద

పెద్దమనిషి—నేను బండి దిగుతుంటే బురదలో ఉగబడ్డాను. ఎట్లా యిప్పుడు?

బండివాడు:—నేను ఏంచేసేదండీ? బురద ఎండిందాకా నాకు వుండడానికి వీలులేదు.

నీళ్లు

బాలుడు:—అమ్మా, ఎందుకు నీళ్లు కాస్తున్నావు? తల్లి:—నాన్నకోసం కాస్తున్నాను. పురులన్నీ పోకవి. జబ్బుచెయ్యదు.

బాలుడు:—అయితే నాన్ననే కాచరామా?

ఆజ్ఞ

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్యా, నీవు అల్లకి చేస్తున్నావా? ఇట్లా రా, నీకు బొత్తిగా చెబ్బలు లేవు.

విద్యార్థి:—అయ్యో, రామయ్య యివ్వకో నూలుకు రాలేదండీ.

ఉపాధ్యాయుడు:—రామయ్య రాకపోతే నీవురా. పిల్లంగానే ఎవయినా నలే, ఒకడు వచ్చితేరాలి, నీన్ను కొడితే రామయ్యకు బుద్ధివస్తుంది.

పరిచయం

జయలు వార్తరు:—మళ్ళీ ఇయిల్లోకి వచ్చావా? శిలుడి:—వచ్చానండీ. నాకేమయినా ఉత్తరాలయినా వీసేమనుకున్నావా వినినా?

న బ్బు

ఉపాధ్యాయుడు:—నబ్బుకల్ల లాభంఏమిటి? విద్యార్థి:—అయ్యో, నాహా! అదే తెలుసుకోవాలెనని ఉండండి.

మం ను

గ్రామము:—అయ్యో, నాభాండ్రిచ్చిన మంచో, నా ఆవుకిచ్చిన మంచో స్వప్నంగా వ్రాసుంది. లేకపోతే, ఆవుకు ప్రమాదం చెస్తుంది.

వైద్యం

కృష్ణయ్య:—మీ అబ్బాయి వైద్యంలో తయారవుతున్నాడా?

శరభయ్య:—అప్పుడే చిన్నల్లలోగాలకు వైద్యం చేస్తున్నాడు. పెద్దవాళ్లకు మండియ్యడానికి ఇంకా కొంత కాలం పట్టుతుంది.

విచారం

ఒకడు:—ఎందుకు విచారంగా వున్నావు? ఇంకొకడు:—నాకు మల్లయ్య డబ్బు బాకీవున్నాడు. మల్లయ్య, బాకీలు వసూలు చేసిపెట్టే సంఘానికి ఏజెంటుగా ఉన్నాడు. నాబాకీగూడ వసూలు చేసిపెట్టమని కోరాను.

ఒకడు:—తమానా చేతేదే? అందుకేవున్నాడు? ఇంకొకడు:—వసూలుచేసానని చెప్పి, తనభీజాకింక వసూలుచేసినసొమ్ము జమకట్టానని వ్రాశాడు. ఏంచెయ్యాలెనో తోచకుండావుంది.

తివాచి

న్యాయవాది:—మీవద్దనుంచి ప్రతివాది తివాచి కొన్నట్టు, వ్రాతమాలయిన ఒడంబడిక లేదుగదా?

వాది:—రొట్టె కొంటే ఒడంబడిక వ్రాస్తారా అండీ? న్యాయవాది:—రొట్టెమీద ఎవరూ పూర్చారు.

వాది:—తివాచిని ఎవరూ తినరండీ.

కోర్టుఉత్తరువు

జడ్జి:—ఎవరక్కర బిర్గిగా అరుస్తున్నారు? బంట్లోతు—ఎవరో లోపలికి రావలెనని పోట్లాడుతున్నారండీ.

జడ్జి:—అయితే, నెట్టిచెయ్యి. ఈలోగా, వాడులోపలికివచ్చెను.

జడ్జి:—మళ్ళీ ఎవరు అరుస్తున్నారు? బంట్లోతు—ఇందాకటివాడేనండీ.

జడ్జి:—వాడికి ఏంకావాలే? బంట్లోతు—బయటికి పోతానంటున్నానండీ.

జడ్జి:—అయితే పోనియ్యకు.

పెద్దమనిషి

పకిలు:—పెద్దమనిషి అంటే ఎవరు? సాక్షి:—ఈమధ్య ఒకఆయన పెద్దబంగారాను అద్దకు తీసుకుని అద్దెయ్యవ్వకుండాపెట్టి పోయినారండీ. అటువంటివారిని మేము పెద్దమనిషి అంటామండీ.

పాట

ఒకడు:—ఏవయ్య, సంగీతం చాలాచక్కగా పాడుతాడని అంటివే?

ఇంకొకడు:—నేను అట్లా అనలేదు. ఒకడు:—అయితే ఏమన్నావు?

ఇంకొకడు:—చక్కని సంగీత పాటకుడన్నాను.

నవరస బంగారు గట్టిగోజులు

జత 1 కి మహారీ రు 4-0-0 మాత్రమే

జైమందు కట్టించేయబడినవి. అద్భుతమైన పని తనము. అనేక రకములలో గలవు. నవరస బంగారు గోజులు యెప్పుడయినను నరే మీ కళనరము లేనియడెల నవరసబంగారు గోజుల సొమ్ము వాపను యివ్వబడును. కోరువారికి శ్రేష్టమైన ఫలితముగా కలవబడును. 2452-1 128

గోల్డెన్ గోజులు మేనుపాక్షరింగ్ కో

19, నవరస ము కేయ్యములదిగిది, సామకూరు పట్టణము

విశ్వవిద్యాలయముల ప్రయోజనమును దేశయులు సరిగా
గ్రహించినచో అధికాలముననే అశ్వద్భుతమును పరివర్తనము
కలుగగలదు. బాల్యే హరిద్రము మున్నగు సరిష్టములన్నియు
సంగరింపగలవు. మానవులలో ఉన్న రోగానము లభివృద్ధి నొందగల
వు. అది అకార్య తత్వముల ప్రకారముగానే సుదీర్ఘ.

10

ఆ హ్వ న స ం ఘా ధ్య క్ష, అ ధ్య క్షో ప న్నా స ము లు

శ్రీ యుత ఆత్మకూరి
గోవిందాచార్యులవారి
స్వాగతోపన్యాసము

రంగున ఆంక్ష వేయబడిన దేశములన్నియు నిట్లుపేక్ష
విహించుచుండినను అధికారబలోపేతు లయ్యి దొడ్డనైన
పన్నులయ్యి శ్వేతజాతులమద్రెము తమ్ము తామికిను బలు
పఱుచుకొనుచున్నది. ధైర్యప్రజల శస్త్రబీకిని తమ అధికార
మనుండి దాటిపోతుండ నుంచుటకై విశ్వప్రయత్నములు
చేయుచున్నారు.

నానారాష్ట్ర సమితి

నానారాష్ట్ర సంఘము ఇందులకే పోషింపబడుచున్నది. దీనిసమావేశములయందు "గుపాకులచే పరిపాలించుట తుద ముట్టినది" ("Finished is the reign of guns) అనియు యుద్ధములను అంతమొందించెదమనియు యుద్ధయుద్ధ భయానక దృశ్యములు యాపుమాపవలె వనియు (Let us finish the wars and the horrors of wars) మహాత్తర సిద్ధాంతములు బ్రహ్మాంతు వంటివారు ప్రకటింపవచ్చును.

ఈ సిద్ధాంతములన్నియు తెల్లవారికి సంబంధించి నంత వరకుమాత్రమే వర్తించును. డేమాన్సును పట్టణమును, ప్రాన్సు స్వేయిను, ఇంగ్లాండు అండమానుకొని భస్మీపటలము చేసినవి. కావున చేతులు విరియగట్టి రిప్పులను బంధించినపుడే సిద్ధాంత ప్రవక్త యెచ్చుట డెమో?

అన్నీనియా, ఇంగ్లాండు, ఇటలీలు పంచుకొన్నప్పుడే నానారాష్ట్ర సమితి ప్రెసిడెంటుగాకెచ్చట నుండిరి? సంఘప్రాముఖ్యులగు బ్రిటిషువారే చైనాలో స్వదేశాభిమానులగు విద్యార్థులను సహితము పేర్చివేసిరి. పాపిపాపి యను వారి కుమార్తెలను వారెవరైన గలరా యని చేతులుమోడ్చి విశ్వమునకు మ్రొక్కుచున్నారు.

ఈ సంఘము పుట్టుటకు కారకులగు అమెరికావారే తమదేశములో జపానువారికి కూడ పౌరసత్వపు హక్కు నూడఁజేసిరి. ఈ సంఘసభ్యుల స్వాతంత్ర్యమునుగరించి చర్చయేరారు.

భారతవర్షమున కిందు గల ప్రాతీనికము బూటకము. బ్రిటిషు ప్రభుత్వము పక్షమున ఇంకొకచేయి నెత్తుటకే ఈ ప్రాతీనికము. మనస్వాతంత్ర్యవిషయము చర్చింపవచ్చును. ఇండియా ప్రభుత్వమువా రొసంగుచున్న లక్షలకొలది కంట్రీ బ్యూవనయనను తగ్గించుటనుగరించి యయిన నొక్కమాట లేదు. దొంగలు దొంగలు చేరి ఊళ్లు పంచుకొనునట్లు రంగుప్రజల పాటికి కీసంఘము రసింద్రుడు నామకరణము చేసినటుల దొంగలగుంపులచే యున్నది.

కాని ఎండమావులను నీరని ప్రదించి పరుగునట్లు ఈ సంఘమునకు శాఖోపశాఖలు గూడ కాంతిసావనసంఘము భావము ప్రచారము చేయుచున్నది. ఈ సత్వేతర భావ ప్రచారము మనదాస్య బంధముల ముఠిత బిగించును. అసియా ఖండము వెంటనే మేల్కొచ్చి పశ్చిమ కాకతీయము.

విదేశ ప్రచారము

మన మీయత్నముచేయుట ఆత్మసంకల్పకేగాని వైషమ్యముతోగాదు. భారతదేశానికి ఎట్లుతొరుమారుచేసి ప్రచారము చేయబడుచున్నదో అట్లే దీనినిగూడ తొరుమారు గావించెదరు. నానారాష్ట్ర సంఘసభ్యులకు దబ్బు పంతుంగ. ప్రాతీనికములకై బోవువారును సామ్రాజ్య సమావేశములకు బోవువారును ఏదో యొక కేసుమన సామ్రాజ్యభాగములు విదేశములు సంచారము చేయించబడుచున్నవారును మన యభ్యాసానికి చెప్పసాహసించుచుంటుంటేగాక వైపరీత్యప్రచారములకు దిగు సాహసము.

బర్మాను మహారాజు భారతవర్షము భిక్షాపాత్రము గరించినటుల మాట్లాడెను. ఇట్టి అసత్యప్రచారము జరుగుచున్నప్పుడు సత్యప్రచారముచేయుట మనవిధి. ఈప్రచారము నల్ల మన కష్టములు గల్పెక్కు నని మాత్రము తలపరారు. అయినను ఏ ఆంధ్రవాసు మహాశయిదో, హర్షిమనో, అనిదెంతో ఎంటిగా రొక రిరువురు మహావ్యక్తులు లభించినను మనకు ఛోరమే.

కాన దేశీయ వహజనసభవారు వెంటనే తీవ్రమైన విదేశ ప్రచారము సాగించు యత్నములను చేయునటుల మనము కోరవలెను.

బర్మన్ హెడ్డు

ఆశిమాఖండ సమీపము గావించినను తీవ్ర విదేశ ప్రచారము గావించినను, మనదాస్యవిముక్తిమాత్రము మనస్వయం కృషిపైనే ఆధారపడియుండును. విదేశములసహాయముపైగాని బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి దరూధర్మముపైగాని ఆధారపడి కృత కృత్యములు కాజాలము. ఇంతవరకును ఎట్టిసంస్కరణములు వచ్చియున్నను అనన్నియు ప్రజలయొక్క తీవ్రాందోళనాభి తములే. ఇందులకు 1921 సం॥పు తీవ్రాందోళనయే తార్కాణము. మహాత్మునిచే అసహాయోద్యమము అనేకుహిమావలప ర్యంతము నడుపబడినపుడు లార్డు రీడింగుకూడ తహతహపడక తప్పలేదు. రాజీ కుదుర్చుకొనుటకై ఆతురపడెను. నేడాయుద్యమము కొంచెము సన్నగిరిన దనుభ్రాంతిచే హిందూదేశ రాజ్యాంగకార్యదర్శి యగు బర్మన్ హెడ్డు ప్రభువు తాతలనాటి సిద్ధాంతముల నేకరువుపెట్టుచుండెను. హిందూదేశమును సుని శత్రుత్వముచే జయించితి మనియు అందుచే భారతీయుల ధన మాన ప్రాణములన్నియు తమ యధీనమేయనియు తాము ధర్మ కర్తలమనీయు మన స్వరాజ్యావర్తన నిర్ణయించుటకు తామే తమ బ్రిటిషు పార్లమెంటు సంపూర్ణాధికారము కలిగియున్నవనియు సంస్కరణవల్లమునందలి ప్రభవనాత్రము మార్చబడవనియు లార్డు నార్తువారే చాటించుచుండెను.

భారతదేశమునుండి తాము చెడలిపోవుచో మనముకరి కుత్తుక లొకర ము త్రేరించుకొందు మనుచుండెను. ఈ విపరీత సిద్ధాంతములు బర్మన్ హెడ్డుగారు క్రొత్తగా చాటింప నగత్యములేదు. బ్రిటిషువారు భారతదేశమున కాలుపెట్టినదిమొదలు ప్రకటింపబడుచునే యున్నది.

1. నల్లజాతులు తెల్లవారివలె రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము ననుభవించ నర్హులు కారు.

2. తెల్లవారు వారినిరంకుశాధికారమును నల్లవారిపై తొలగించుచో నల్లవా రొకరిగొంతుకల నొకరుకోసుకొందురు.

3. నల్లవారి ను తమనాగరక సీతికి తెచ్చు భారము తెల్లవారి భుజస్థంధములపై నున్నది.

4. సునిశితభిక్షములే జయించితి మనుకొను భూభాగముయొక్క అనుభవమును, హక్కును, ఆచంద్రార్కము తెల్లవారిదే.

5. తెల్లవారు కృపాణములచే పరదేశముల జయించితి మని మాటిమాటికి చాటించుచున్న నల్లవారుమాత్రము గోల్పోయిన స్వాతంత్ర్యమును ఖడ్గములచే కూడ తీసుకొనరాదు. అది లాఆర్డరులకు వ్యతిరేకము.

మొదలగునాత్రములే పాశ్చాత్యభిక్షకుల తాండవమాడుచున్న సంగతి లోకవిదితమే. వాటినే బర్మన్ హెడ్డు మరల మరల ప్రకటించుటవల్ల భారతీయులు భయకంపితులు కారు. ప్రయోజనమును లేదు. ఇట్టి బ్రిటిషుప్రభువుల గడ్డనల విని భారతవ్యాధయ మాగిపోవుకాలము గతించినది. భారతీయులు చెవియయిన నొగ్గరు.

కాని యాయాచారమును విరమించి సుహృద్భావముతో నేదయిన చెప్పుచో వినుటకు సంసిద్ధులముగనే యుండుము. స్నేహముతో కరముచాచుచో మిత్రభావముతో పరిగ్రహించుటకు భారతదేశము వెనుకంజవేయదు.

అసహాయసిద్ధాంతము వదలి ప్రభుత్వముతో సహాయము చేయుచో సంస్కరణములమాట యోచించెదమనుట సుహృద్భావము చూపించుటయేయని బర్మన్ హెడ్డు ఒకవేళ తలచవచ్చును. అస్త్రైస్వాసముచేసి దాసోహమనిన గాని, సంస్కరణలమాట యోచింప మనుట సుహృద్భావమునకు లక్షణము కానేరదు. రోమనుల పవతినీ స్నేహమును సంపాదించబోము.

ఒకవేళ వ్రతముచేడి సహకారమునకు బూనుకొనెదమని యే తలంచెదము. ఫలితమేమి? భారతసాసనసభలో తీర్మానించినట్లు రాండుజీలు సహజేము జరుపుదుననలేదు. స్వయం నిర్ణయనాత్రము నంగీకరించెదననలేదు. 1921 సం॥పురములో పంపవలసియెన్న రాయులకుమిషను నేడే విధించిననలేదు. రాయులకుమిషనును ఈలోపు ననిమాత్ర మనెను. ఒకవేళ పంపబడిన సంస్కరణలపైన నొసంగుటకని యనలే తీయించుటకుమాత్రమే యనెను.

సుప్రభుత్వమువారుమాత్రమేగాక కీయవేత్తలలో ప్రముఖులవారు గూడ వినిపించుచున్నది యొక యువస్వాసమున నూచించిన రోజేమైన లేకుండగ బెంగాలు ఆర్మీ నెన్సుక్రింద కావడచేసిన వంగీయులమాట తలపెట్టిన లేదు. హక్కులను గుర్తింతుమని యనలేదు. మాధ్యమ గుర్తింతుమనలేదు. కనీసము కనిష్ఠ పుహక్కుల మనలేదు. సహకారముచేయుట యెందులకు? జన

జాగలకును బ్రాసులకును మమ్ము పరీక్షించుడయా, తలయొగ్గుటకా? ఇదియే బర్మన్ హెడ్డుప్రభువు మావగల స్నేహమునో ఈ స్నేహము ముమ్మాటికి వలదని చెప్పకతీరదు.

అంతియేగాక సంస్కరణవల్లము కొనసాగించుటయెట్లు? ఎంతగావించినను సంస్కరణవల్లములో అధికారమునది గోచరింపదు. మంత్రులు ప్రభుత్వమువారిచేతిలో కీలకములని మడ్డిమెను సంఘునివేదికయే ధృవపామచున్నది. సంస్కరణలయొడ సంపూర్ణానుభవముగరిగి కొనసాగించవలెనను పట్టుదలతో మంత్రులయలను వసించిన మిత్రవారు లేకొచ్చెము. సక్రమలేని బండియని బహిరంగముగా చాటించిరి. తమధర్మమును ఆత్మసాక్షిగ కొనసాగింపనేరక చింతామణి ప్రభువులు రాజీనామా యొసంగిరి. మరల వారు నేడు నిరుపయోగమైనదానినే కొనసాగించమనుట ఆశ్చర్యము. అయినను ఏపరిస్థితులయందైన సహకారముచేయుటయే చింతామణిప్రభుత్వల రాజకీయసిద్ధాంతముగాన అల్లునుమండి రనుకొందము. జాతీయవాదులగు మాలవ్యాజీ కేల్కార్డు జయకరులు మంత్రపదవులను గైకొనవలెననుట విషాదకరము. ఒకవేళ విరు అధికారము, బాధ్యత, కార్యనిర్ణయము (Power, responsibility & initiative) కలుగజేయుచో మాత్రమే గైకొందుమని చెప్పవచ్చును. చట్టము ననుసరించి గవర్నరుగారు ఎంతవరకును విటిని ప్రసాదించగలరు. నామమాత్రముగనే యుండును. చట్టము ఉపయోగకారియైనను కాకున్నను గూడ ఉన్నంతవరకే వినియోగింపవలయునని వారికి ప్రత్యుత్తరమేలేదు. సంతోషపూర్వకముగ అభిప్రాయభేదమును మన్నించి యూరకొనవలసినదే.

There is a great deal of force in what Mahatma Gandhi said that in all these Councils there was an insidious poison, which might demoralise our men who go to these Councils, There is a great Teal of absolute truth in this. I know from actual experience that many of my noble friends whose patriotism I do not dispute, whose high motives I have no reason to question, have had their patriotism and their nationalism poisoned by going to these Councils.

ఈ శాసనసభలయందు ఘోరవిష మిమిడియున్నది.

ఈశాసనసభలలో ప్రవేశించినవారు నీతిబాహ్యు లయిపోవుదురు" అని మహాత్ముడుచెప్పినదానిలో నిగూఢత త్వమున్నది. దీనిలో మహాత్తరసత్యము కలదు.

"ఈశాసనసభలలో ప్రవేశించినట్టి కొందఱి నామిత్రు దేశసేవనుగరించి సంపూర్ణ దేశానురక్తినిగరించి, వారి మహాత్తరాయములగురించి నేను శంకింపను. అట్టివారు ఈశాసనసభలలో ప్రవేశించి తమదేశభక్తిని తమ జాతీయతను విషపూరితము గావించుకొనిరి."

అని కలకత్తా దేశీయమహాజనసభాధ్యక్షు సానమనుండే సింహనాదము గావించిన లాలాజీయే నేడు సహకారవాదము వంకకు తలతిప్పట విషాదకరము. లాలాజీయే చెప్పినట్లు భారతసాసనసభాప్రవేశ మెనప్పటినుండియే లాలాజీయే ఇట్టి మార్పుకలిగెను. జాతీయతమాట మఱచి హిందూమహమ్మదీయ కలహములలో కాలము గడపుచుండెను. నిరంతరము స్వార్థ త్యాగ మహామంత్ర ముపదేశింపవలసిన ఆచార్యుడుగు నీపంజాబుకేసరి నేడుద్యోగములవంకను బొమ్మనుచుండెను.

One of the most important! Canons which be most always placed before himself was that in no circumstances must be identify himself with the foreign machinery and if he did it, then he lost his independence, and merge himself in the bureaucracy.

"ఎట్టి పరిస్థితులలోగాని తా నీవిదేశ (ప్రభుత్వ) యంత్రములో కలియగూడదని, ఒకవేళ తానట్లే కలిసిపోయినాడెడల, తనస్వాతంత్ర్యము నమ్మిపోయినట్లేయనియు, తాను నిరంకుశ ప్రభుత్వములో లేనమ్మిపోయినట్లే యనియు తెలిసికొన్న నెను. నిరంతరము తనకట్టెడుట ఈమహాత్తరసిద్ధాంతమునే తన ముఖ్యాదర్శములలో నొకటిగా నుంచుకొనెను."

అని బొంబాయిలో 4-8-21-వ తేదీని ఒసంగిన యువస్వాసమునందు మహాత్తరాదర్శము లొసంగిన లాలాజీ నేడ విదేశ ప్రభుత్వ విధానమున భాగమగు మంత్రపదవులను గైకొనడని హెచ్చరించుచుండెను.

ఆయువస్వాసముననే

The idea was preposterous that they could get office and still remain nationalists.

అధ్యక్షకార మొనరించి జాతీయవాదులుగానే యుండుటకావలసివచ్చుచున్నది."

నేడు దేశీయమహాజనసభనే గావించుడని చెప్పట ఎంత

rates as a ces.

న కారణమున

గమలనే ఆసం

నీ లాలాజీ నేటిసా

కృమలనే

గతి

కాంగ్రెసులోగూడ

దేశములో నున్న

3 యండి తీరవలయు

నని ఉపన్యసించెను. కా

మొసంగిన ఏదెనిమిది

మాసములలోపలనే తల్ల

దేశదురదృష్టము.

అయినను ఎంతమందినాయ

గన్నను, 1920-వ సం॥

మహాత్మునిచే నుపదేశింపబడి

నూత్రమును దేశమున

త్రము మఱచిపోజాలదు. ఉద్యోగస్వీకరణముపై ఆంక్ష వేయ

చునే యున్నది. 1923-వ సం॥పు ఎన్నికలలో ఉద్యోగస్వీక

రవారు లోడింపబడిరి. ఈఎన్నికలలోగూడ విశేషముగ కా

గ్రాసువాదులే గెలుపొంది రనుచున్నారు. ఉద్యోగనిషే

కై డిక్రీయిచ్చుచున్నదని నిస్సంశయముగ చెప్పవచ్చును. ఇ

దేశముయొక్క తీర్పును శిరసావహించి ఎల్లరును కాం

కార్యక్రమ నిర్వహణమునకు వ్యతిరేకముగ నుండకుం

యస్కరము, ధర్మము.

కాని అట్టిఉత్తమస్థితి లభింపవచ్చుచో ఎం

వ్యక్తులగాక, వారికోకై కాంగ్రెసుమహాసభ రాజీము

యర్పింపలేగదు. గయాకాంగ్రెసు నాటినుండియు కొం

నాయకులు కాంగ్రెసునుండి విడిపోవుచుండుటయు ఆవ్య

కొఱకై కాంగ్రెసుమహాజనసభయే రాజీలకు దిగుచుండుట

ఆచారమైనది. ఎంతటిపునులైనను త్యాగమా ద్రులయినను వ్య

కొఱకుమహాజనసభయే తలయొగ్గుచుండుట దురాచారము. ఏ

జీగాని సజీవమై యుండవలెను. నియమముల జనదాటుచు

యనుపేర రాజీలకు గడంగరాడు. అట్లుగడంగుట శృకానాంతి యనిపించుకొనును. అందు ముఖ్యముగ నేడు ఉద్యోగస్వకారవాదులతో నియమాలంబున లేకుండ ఎట్టిరాజీగాని యగుటకు వీలు గోచరింపదు. నిరాకరణ కార్యక్రమములో ఎన్నికలలో పాల్గొని ఎన్నికలయినదిమిట్టమే స్వీకారములో పాల్గొనుట కాంగ్రెసుమహాసభయందు ప్రజలకుగల నిశ్వాసమును సమూలచ్ఛేదము చేయుటయగును. అంతయేగాక కాంగ్రెసుమహాసభ పుట్టిననాటినుండియు ఏదోయొకరికి ప్రభుత్వ సువ్యవస్థలను ఖండించు సంస్థగనే యున్నదిగాని ప్రభుత్వముతో నెన్నడును ఐక్యముకాలేదు. నేడు మంత్రపదవులను స్వీకరించుటయన న్యక్తులేగాక ఎన్నికలు కాంగ్రెసుపక్షమున జరిగియుండుటచే దేశీయమహాసంస్థలను ప్రభుత్వభాగముక్రింద చేసివేసినవారమగుదుము. అంతకన్నను ఆత్మనినాశనకరము వేరుండజాలదు. కాని ఇట్టి ఉద్యోగనిరాకరణము మనమదరాసు రాజధానియందలి ప్రత్యేక పరిశితులబట్టి కొంతమందికి ఆశాభంగము కలిగించు ననుట నాస్తవము. అధికసంఖ్యాకులుగ నున్న కాంగ్రెసువారు నిరాకరించుచో మరల పానగల్గు ప్రభుత్వము అధికారము వహించునేమోయని భయానకములై యున్నారు. వీరుగతఆరుసంవత్సరములనుండియు గావించిన దుర్నిత పరిపాలనయే ప్రజలలో నింతటి భయోత్పాతము కలిగించినది. ఈ పక్ష సభ్యులు గానుండి మదరాసు శాసన భాగ్యక్షులు డెప్యూటీ ప్రెసిడెంటులు వెనుకటిమంత్రులు ప్రస్తుతమంత్రులు ఇంకను పలువురు అనుగులు ఎన్నికలలో నిరాకరింపబడుట ఈపక్షమునందుగల యీ సడింపు, అవిశ్వాసము, ప్రహేళికలునునే యున్నవి. ప్రజలచే ఆంక్షచేయబడి అనుచరులులేని నాయకులుమాత్రమే గల ఈ పక్షము మరలఅధికారమున కెట్లువచ్చును? ప్రభుత్వములు బహుజాగ్రత్తతో పదిలపలుప నాతురపడుచుండు వారి రాజకీయ శాస్త్రమునకే (Constitution) విరుద్ధము. ఎంతటి అవినీతి ప్రభుత్వమైనను ఈవ్యవస్థ మరలమంత్రిపదవుల నీయజాలను. లార్డు గోష్టా ప్రభువుగా రిమధ్య నొసంగిన యుపన్యాసము లలో సత్యంబుమే యున్నదని తలంపబడుచో ఈ జప్తిను వ్యర్థమునకు ఉద్యోగములు ఒకగవడ వని మనంతుల మనమే నిరారణ చేసికొనవచ్చును.

ఒకవేళ మనరాజధానిలోను తదితర రాష్ట్రములలోను గూడ ఇట్టి కులకత్తులు పెంపొందించు పక్షమునకే అధికారదుర్వినియోగము చేయుపక్షములకే మరల మంత్రపదవుల నొసంగబడుననియే వాదనాకర్మమున కంగీకరింతుము. అయినను మన దృష్టి అసభ్యంకము చేయబడుచున్న మునిసిపాలిటీలు, తాలూకాబోర్డులనుండి సర్వకర్మములచ్ఛేదక మగు స్వరాజ్యసమస్యపై ప్రసరింపవలసి యుండును. ఆ సమస్య పరిష్కారమునచో ఇ వన్నియు వాటియంతట. అవియే పరిష్కార మగును. అట్లుస్వరాజ్యసమస్యను త్వరలో పరిష్కారముచేయగల విధానము నాలోచింపవలెను. అట్టికార్యమునకు మూలములను భిన్నము కలుగకుండ ఏపక్షముతోగాని సంఘముండ గడంగవలయును. సర్వపక్షములతోను కొనుట అసంభవమైనను సంఘట్టనముమాత్రమే మనవిధి. అట్లు తొలి విజయవంతము కానేరములుగలవు: రెన్నాన్ని రాజ్యవాదులు. మహాత్మా వాదులగు వెంకటప్పయ్య రాజగోపాలాచార్యులు, రవ్వప్రసాద్, రాజేంద్రప్రసాద్ ప్రభృతుల సామన్యము చేశివిముక్తికై అగ్నివంటి ముకుటకు గల సంపదక వినియోగించుకొనకుండ ఒక్కనిమిషముననుండకగదు. అట్లే లాలాజీ ములవాల్జీ, కేల్కార్జు జయకరుల పక్షముల రెన్నాన్నిపుష్కముతో సంఘట్టనయంతగదు. వీరితో సంఘట్టన తొలగించుకొనుటయే వారిచే మరల రాజకీయముల పనిచేయించుకొనుటగూడ స్వరాజ్యవాదులపై నున్నది.

ఉద్యోగములవంకకుదోక ప్రధానమాత్రముల నేమరక అట్టికార్యక్రమ మేదయిన కలదాయని నిర్ణయపలసియున్నది. కాన్సిల్లో ప్రవేశించి దేశాభివృద్ధికి అడ్డుతులువారిచేతులనుండి కాన్సిల్లను తొలగించుటకును కాన్సిల్లు నేతీర్చికాయలని వాటి డింబముల బహిరంగపఱచుటకును కాన్సిల్లు కార్యక్రమము చేపట్టబడినది. తదితరరాష్ట్రములలోను భారత శాసనసభలోను గూడ 1928 సం॥ ఎన్నికల యనంతరమునుండి నేటివరకు చాలవరకు ఆఉద్దేశ్యములు నెరవేర్చబడినవి. ఈ ఎన్నికలలో మదరాసు రాజరాజధానిలోగూడ నెరవేరినవి. రాష్ట్రముల కన్నింటికి నుదాహరణముగ మధ్యరాష్ట్రము వెంగళదేశములందు ద్వైత ప్రభుత్వము విధ్వంసముచేయబడి వారిదంబము బహిరంతము చేయబడినది. భారతశాసనసభలో గూడ ప్రభుత్వము కొట్టివేత (బిల్) సర్టిఫికేట్లులమీద బ్రతుకుచున్నటుల లోకమునకు చాటింపబడినది. ఇందులకు స్వరాజ్యవాదుల నభినందింపవలసినదే. ద్వైతప్రభుత్వము మృతప్రాయమయినటుల టాంటాం గావించబడినది. అనుకొన్న యత్నము గట్టెక్కినది. నేడు తదుపరి కార్యక్రమమే యోచింపవలసి యున్నది.

కాన్సిల్లనుండి వెడలివచ్చుట

కాన్సిల్లయందు ప్రతిష్టంభన మాత్రమే ప్రజాభిప్రాయమున కనుసూయగ ప్రభుత్వమును నిర్బంధింపజాల దని ఎల్లరంగీకరించుచున్న విషయమే. అందుకొంత నెహ్రూపండితుడు ప్రభుత్వముపై సవాలుజేసి కాన్సిల్లనుండి ప్రజామధ్యమునకు దుమికెను. ప్రజలలో పనిజేసి ప్రభుత్వమును ప్రజానుకూలముగ చర్చించునటుల నిర్బంధించుచు ననియెను. నాడు కాన్సిల్లనుండి వచ్చివేసిన వెంటనే మరల యెన్నికలు వచ్చియుండుటచే ప్రజలలో కార్యక్రమము కొనసాగించుటకు సావకాశము లేకపోయెను. నేడో ఎన్నికలు ముగిసినవి. ఇక ప్రజలలో ఎట్టికార్యక్రమ ముచేకపెట్టుట యను బాధ్యత మిగిలియున్నది. నాడు కాన్సిల్లనుండి వచ్చివేసిన నాటికిని నేటికిని ప్రభుత్వము డెట్టి మార్పుగానిలేదు. కాన్సిల్లయందు దన్నుకో ఈవరలో సభ్యులకు గల విమర్శనాధికారము పరిశీలనాధికారము కూడ మాత్రముగ కాసింపబడిన నియమములనుబట్టి పోయినది. కాంగ్రెసు కార్యదర్శియు, స్వరాజ్యపక్ష కార్యదర్శియు నగు ఎ. రంగస్వామి ఆయంగారు మాత్రనియమములు మింతమాత్రే సంస్కరణముల శాసనసభయందు గల పరిశీలన విమర్శనాధికారములు గూడ తొలగింపబడిన వని సహేతుకముగ నిరూపించిరి. ఈపరిశీలనలలో కాన్సిల్లలో నుండుటకన్న కాన్సిల్లు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునే కొలదిమార్పులతో నిర్ణయించుకొనుట సమంజసము.

కార్యక్రమము

కాంగ్రెసువాదులు కాన్సిల్లలోనికి బోయి ప్రథమసమావేశమునందుననే దేశము తమవెంట నున్నదని ప్రభుత్వమునకు దెలుపుచు ప్రజలలో పనిచేయుటకు వెళ్లుచున్నామని చెప్పి బయటకువచ్చివేయవలెను. ఇట్లుచేయుట ప్రతిష్టంభనలకన్నను ప్రభుత్వ డింబాచారమును వెల్లడించును. అధికసంఖ్యాకులున్నను అల్పసంఖ్యాకులనునుగూడ ఆచరణయోగ్యమే. ప్రస్తుతకాన్సిల్ల నిర్మాణమును బట్టి వర్గింపు మెజారిటీ లేకుండ చేయుటకు సావకాశము లేదు. ఎన్నికసభ్యులలో అధికసంఖ్యాకులగు సభ్యులుబయటకువచ్చివేయుచో కాన్సిల్లు, గవర్న మెంటువారి సభ్యులచేతనే జరుగుచున్నదనియు ప్రజాప్రతినిధులు లేరనియు వెల్లడియ్యవలెను. అంతకన్నను ప్రభుత్వమును నడిపిధిలో నిలబెట్టుటకు మేము కావలయునా?

అల్పసంఖ్యాకులనుచో ప్రతిష్టంభన లేట్లును చేయజాలరు. స్వతంత్రవాదులుగాని రెన్నాన్నివాదులు గాని ఉద్యోగములను స్వీకరించుచో అల్పసంఖ్యాకులు గల కాంగ్రెసువాదులకు ప్రతిష్టంభనల చేయుటకు ఇతరపక్షములేవియు తోడ్పడవు. ప్రతిష్టంభనలచేయక కాన్సిల్లనుం దున్నచో మంత్రపదవులు కెన్నావారికి సహాయమైనచేయవలెను. లేదా ఎటుగానో మారకుండవలసివచ్చును. ఊరకుండుటకు అచ్చటనుండ బడిన అగత్యమే లేదు. కాని ప్రజాయత్నశాఖలబట్టె నాడించుచు ప్రభుత్వశాఖల బట్టెను నిరాకరించుటకు ఇండి పెండెలులు, మొదలగువర్గము తోడ్పడవచ్చును. కాని అట్లు ప్రజాయత్నశాఖల బట్టెను నెప్పుడు ఆమోదించితిమో అప్పుడే నెన్నిరంగుల నామోదించినవార ముందుము. అట్లెన్నడునామోదింపజాలము. కాన అల్పసంఖ్యాకులు వచ్చివేయుచో చేయగల కార్య మేమియును కోల్పోము. ఇట్లు బయటవచ్చిన పిమ్మట ఏప్రత్యేక టిల్లునకుగాని మరల లోనికి పోరాదు.

టిల్లులపై చర్చకు పోకుండుటచే దేశములో గుసగుసలు బయలుదేరకమానవు. భారతశాసనసభలో కరెన్సిబిల్లును, మదరాసు శాసనసభలో ఇరిగేషనుబిల్లు రీసెటిలుమెంటు మొదలగు విషయములును, ఇట్లే కొన్ని తదితరరాష్ట్రములలోను ప్రాముఖ్యపుటిల్లును రానున్నవి. ఇవి ప్రాముఖ్యమైనవిషయములే. కాని భారతభాసనసభలో గత మాడునంవత్సరముల నుండియు ప్రజాప్రతినిధులు వలదనుచున్నను ఎట్లు శాసనములు గావించినదియు ప్రజలలో ప్రచారము చేయుచో సకలములు పోగొట్టువచ్చును. కరెన్సిబిల్లుగూడ ప్రజాప్రతినిధులు రేపియో తగ్గించుచున్నను ప్రభుత్వము తగ్గింపదని దానిచిహ్న లేరు జాపులేయచున్నవి. ప్రజలువదనుచున్నను ప్రజావిశ్వాసములేని సభ్యుల నియమించి ప్రభుత్వము యిష్టమువచ్చిన రిపోర్టును మెజారిటీతో న్రాయించుకొన్న ప్రభుత్వము దానిని శాసనసభ త్రోసివేసినను పునర్గర్హించుటకై వెళును. అట్లే మలబారు, టెన్కెన్నీబిల్లుపై కలముబాటు పెట్టిన ప్రభుత్వము ఇరిగేషను బిల్లులో నూత్రము ప్రజానుకూలముగ వర్తించునని విశ్వసంపజాలము. అందుల కింతవరకును ప్రభుత్వమువారు గావించిన జిహ్మల మారితొలుతే సాక్షి. రీసెటిలుమెంటు సందర్భమునకూడ తంజావూరు మిరాసీదారులచరిత్రనున్నటిదే. అట్లే యితరప్రదేశములందుగూడ ప్రజాభిప్రాయమునకు విరుద్ధముగ శాసనములను కొనసాగించుకొనగలరు. ప్రభుత్వనిరంకుశమును కొనసాగించుటకై ఎట్టిచక్కత్తైనను గావించుటకు వెళును. కాన రీప్రమగు ప్రచారము చేయబడుచో కాన్సిల్లసానములుఖాళీగానుంచుటవల్ల ప్రజలచాక్కులనుస్వరాజ్యసాక్కులు కాపాడలేదను దురభిప్రాయము కలుగజాలదు. మరియు నిట్టిచట్టములుగాని నిర్బంధశాసనములుగాని ప్రభుత్వమువారిచే ప్రవేశపెట్టబడినపు డెల్ల శాసనసభ్యులెల్లరు వెలుపల సమావేశమై అభిప్రాయములను చర్చించుకొని ఓటరులకును, ప్రభుత్వమునకును లోకమునకుగూ

బహిరంగపఱచుచుండవలెను. అట్లు బహిరంగపఱచుచుండినప్రజలలో దురభిప్రాయములకు తావుండదు. ప్రభుత్వము మానవ్రతమే అంగీకారసూచక మని ప్రజాప్రతినిధులందఱు అనుకూలరను దురప్రాయమును వ్యాప్తిచేయజాలరు. ఇట్లు సాధ్యమైనపుడు సానములనుఖాళీగానుంచి బయటకువచ్చివేయుచో కాలమంతయు ప్రజలలో బనిచేయుటకు నుపయోగింపవచ్చును. రెన్నాన్నిపు వాదులతో సంఘట్టన తొలగును. ఎప్పటికయినను మనలో చేరకమానరను మిత్రభావముతో అభిప్రాయభేదములునుపరస్పరము మన్నించుకొనుచు ఎవరికార్యక్రమమును వారు నిరాటంకముగ కొనసాగించుకొనవచ్చును.

మంత్రపదవులయందు దున్నంతకాలము విదేశప్రభుత్వముతో నైక్యముగాక దేశభక్తితో మెలగగల ధైర్యస్థైర్యములు ములు వీడకుండురుగాకయని యాశించుచు కాంగ్రెసువాదులు ప్రజలలో పనిచేయుచు ప్రజాభక్తిని విజృంభింప జేయగలరు.

పన్నుల నిలుపుదల

గత మాడునంవత్సరములనుండియు భారతశాసనసభలో బడ్జెటులు నిరాకరింపబడినవి. అయినను ప్రజలకు బాధ్యత వహించని ప్రభుత్వముగలచే కొనసాగింపబడుచునే యున్నది. (No tax without Representation) ప్రాతినిధ్యములేనిదే పన్ను లేదు. అనునూత్రము ప్రతినిధులఅనుమతం దుండవలసియున్నది. కాని ప్రజలందఱులు అట్లు స్వరాజ్యసమస్య లేలువరకును పన్నుల నివ్వకుండనుండగలరని చెప్పసాహసంపను. ప్రజలిప్పుడు సంసిధులుగ లేరని యారాకొనుబయ్యతగదు. అట్లూరకొన్నచో ఎన్నిటికిని సంసిధులు కాజాలరు. నీటిలో దిగకుండ ఈతవచ్చుటెట్లు? క్రమక్రమమున సిద్ధము చేయవలెను. శాసనసభలనుండివచ్చివేయుసమయమునకు పన్నులనిచ్చుకాలమైయుండును. వెంటనే ఆపుదల చేయించు ప్రకారము సాగించుటకు వ్యవధియుండదు గాన మార్పికిస్తీ సామ్యము నెలాఖరువరకు నిలుపుదల చేయించవలెను. ఏప్రియలు 1-వ తేదీని అందఱును జప్తులపైమాత్రమే చెల్లించవలెను. జప్తుల కిమ్మటకు కారణము నేవనలు డిమాండు కారణముగనుండవలయును. అట్లేపన్నులకాలములో ఆయారాష్ట్రముల జరుగవలెను. అట్లుచేయించుచో నేవనలు డిమాండుపై ప్రజలస్వధృవంకల్పము క్రియారూపమున ప్రభుత్వమునకును లోకమునకును వెల్లడింపగలిగిన వారమగుదుము. ఈకొలదికాలమయినను పన్నులను నిలుపుదలచేసి జప్తులపై నిచ్చుటకుగూడ ప్రజలు సిద్ధముగలేరని ఎవరును అనజాలరు. ఎన్నికలలో గొంపోవబడిన కాంగ్రెసుసంఘము ప్రజలమనస్సులలో నింకను తరుగవయ్యునం దున్నది. మనవిష్కషణే కార్యక్రమము పెట్టినను ప్రజాహృదయము నాకర్షింపవచ్చును ఈ స్వల్పకార్యక్రమము నాకర్షించుట సునాయాసము.

హిందూమహామ్మదీయమైత్రి

ఏకకార్యక్రమములోచించినను హిందూమహామ్మదీయమైత్రి యోచింపకతీయదు. విదేశప్రభుత్వము మైత్రికై యత్నింపదు. హిందూమహామ్మదీయమైత్రికై యత్నించుటయే భారతవ్యర్థమున విదేశేటిటిపు ప్రభుత్వము తమ పరిపాలనను కొనసాగించుకొనుటయే రెండును పరస్పరవిరుద్ధములు అని మహాత్ముడు వ్రాసినటుల ఎంత యత్నించినను ఆసమస్యకూడ స్వరాజ్యసమస్యతోనే పరిష్కారము కాగలదు.

లార్డు ఇర్వినుగారు హృదయపూర్వకముగ హిందూమహామ్మదీయకలహము లంతరింపజేయవలంబుచుండవచ్చును. అయిననువెనుకటి హిందూదేశరాజ్యాంగకార్యదర్శి లార్డు సీలుగారు చెప్పినటుల పరిపాలనాయంత్రభాగములే కలహముల రెవరిగొట్టుచునేయుండును. గ్రామమునసము మొగలు స్టేటుక్రెటగావనకు విభజించిపరిపాలించుపద్ధతి (Divide and Rule) ఈస్తుంధినికూ కంపెనీనాటనుండియు తీర్చించియున్నది. దీనికి ప్రజలలో ఈసఖ్యతావశ్యకతనుసోదర భావమునుతీరముగ వాటిపింపజేయుటయే ప్రజానాయకులు చేయవలసినపని. 1921 లో అట్లుజరిగియుండుటచే మైత్రి సిద్ధించినది. తదుపరిదస్తావర్థములు ప్రభుత్వక్రైస్తవరాయణులు శాసనసభలనుండి తిరిమివేయబడి ప్రజలలో నీకలహబీజములు నాటిరి. కాన్సిల్లయందు దీనికిసంబంధించిన కొన్నిచర్చలుకూడ ఈవిషయములకు దోహద మొనరించినవి. ఈవిషయాయువులను విజృంభింపజేసినవి. నేడు వరల నాయకులు ప్రజలమధ్య తిరుగాడొచ్చి కాంగ్రెసు సంఘమును సంఘభావ ఆవశ్యకతయే ప్రబోధము సూపుచో ప్రజాసామాన్యమున ఐక్యమత్తము కుదురును. మనము నిరూపింపనున్న పన్నులనిలుపుదల కార్యక్రమము కొలదిదినములకు సంబంధించినదే యగుటచే నెరవేరుటకు ప్రతిబంధకము లుండవు.

కార్మిక సంఘములు

కల్లుపాటల బహిష్కారము ఈకార్యక్రమ మయినవెంటనే మద్యపానబహిష్కారమునకై యత్నించవలెను. ప్రజాసామాన్యమునందుగూడ స్వదేశానురక్తి పెంపొందింపవలెను. కార్మికులను కల్లుసారాత్రాగుడు మొదలగుదురభ్యాసములనుండి తొలగించినగాని ఆయ్యది సాధ్యపడదు. ఈదురభ్యాసము కార్మికుల కల్మసులు సంయతము భజించివేయించుచుండును. ప్రభు

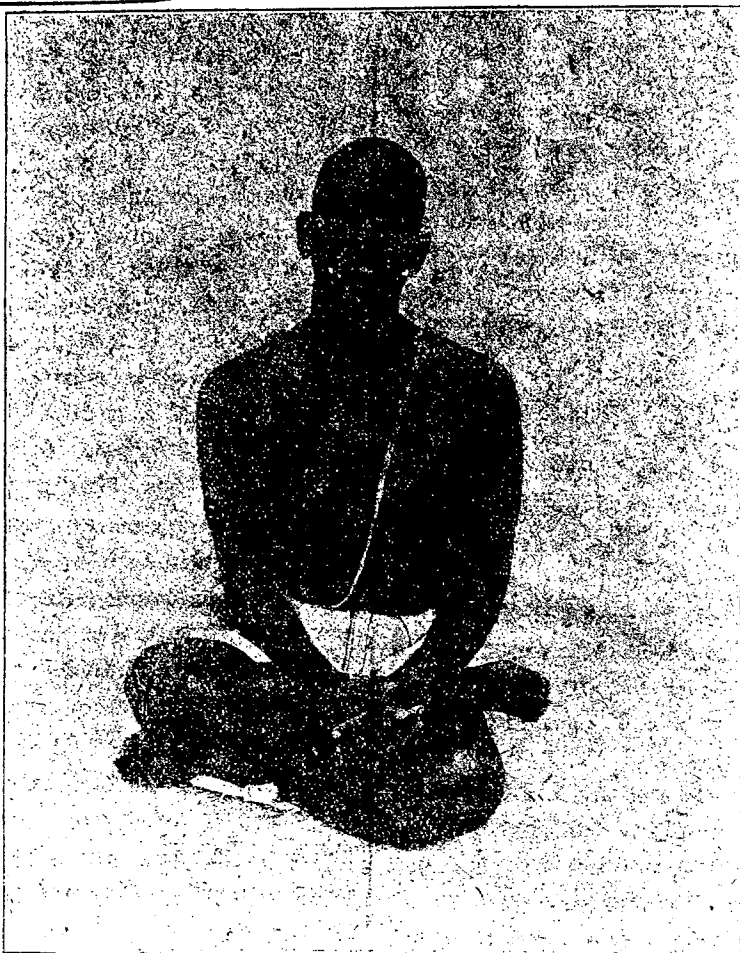
తనకు సంపూర్ణ మధ్యపాన నిషేధమునకై తనంతట తాను యత్నించుచు. గత ఆరువత్సరముల నుండియు ఏరాష్ట్రముగాని సంపూర్ణ నిషేధమునకై దారితీయలేదు. సగటున మనిషి 1 టికీ సూలకి రు 80 లయినను ఆదాయములేని మనదేశమున కల్లులకు మదరాసు బాజుదానియందు రు 1-8-7 లను, బొంబాయియందు రు 2-2-9 లు బెంగాలునందు 0-7-1 సరి రాష్ట్రములందు 0-4-7 పంజాబునందు 0-7-7 బర్మాయందు 1-0-4 బీహారు బరిస్సాలలో 0-8-7 అస్సామునందు 0-18-8 మధ్యరాష్ట్రములందు 0-15-0 పశ్చిమోత్తర రాష్ట్రములు 0-5-8 ఢిల్లీయందు 0-15-0 లను మనిషి 1 టికీ త్రాగుటకై ఖర్చుపడుచుండగా ఎంతటి దరిద్రావస్థయందుండిరో యోచింపుడు. విద్యలేకుండు టయే గాక ఆరోగ్యమును కోల్పోవుటయేగాక దరిద్రదేవతకు పుట్టినిండ్లుటయే గాక మానవత్వమునుండి గూడ తొలగుచున్నాడు. వీరిని దురవస్థనుండి తొలగించుటకుగాను ఒకవంక కార్మికసంఘమును నియమింపవలెను. కార్మికసంఘముల మాత్రమున వీరివిద్య ఆరోగ్యము మొదలయిన వాటికొరకై పాటుపడుచు మధ్యపాన నిషేధమును గురించిన వైతికప్రచారము జేయవలెను. వేతొక వంక ప్రభుత్వమువారిచే గావించబడు కల్లు సారాయిల వేలములు ఎవరును పొడకుండ ప్రచారము చేయవలయును. ఈరెండును జరుగుచో కార్మికుల దురవస్థ కొంతవరకు గట్టెక్కును. కాంగ్రెసుసంస్థ ఈపని చేపట్టి కొనసాగించుటకల్లు కాలెక్టుపై భక్తి దేశముపై అనురక్తి కార్మికులయందు దుడయింపకమానదు. కైతలతోపాటు కార్మికుల విశ్వాసముకూడ చూడగొనుచో శాసనోల్లంఘనకు పునాదులు వేసిన వార మగుదుము. పాశ్చాత్యదేశములయందలి కార్మికులకును భద్రాధికులకును మధ్య జరుగుచున్న పోరాటములును తనూలుమున గలుగుచున్న సమ్యక్ప్రయత్నములు వాటి నీభిత్తప్రదర్శనములును మనదేశమునకూడ ప్రబలకుండ నీడ్రయత్నము చేయవలసియుండును. అట్లుచేయుచో అన్నితరగతుల జనుల మధ్యను సంఘీభావము గూర్చుటకై కాంగ్రెసుసంస్థ క్రిందివలెము కాగలదు.

ఖద్దరు

కార్మిక సంఘముల నిర్మాణమునకును వాని యభివృద్ధికిని, ఖద్దరుఉద్యమ మొత్తయు తోడ్పడును. కార్మికసంఘముల ద్వారా ఖద్దరు వ్యాప్తి విశేషముగ జరుపవచ్చును. గత సంవత్సరమున ఖద్దరు ఉద్యమము 60,0897 గురు వడుకువారు కార్మికుల నాకర్షించినట్లు మహాత్ముడు ప్రకటించిన లెక్కలవల్ల తెలియుచున్నది. 2587 గురు శేతగాండ్లు కూడ పనిచేసిరి. 1,90,08084 రూపాయల ఖద్దరు 1924-25 సంవత్సరములో తయారయినది. ఈలెక్కలమూలమున ఇదివరకు ఖద్దరుఉద్యమ మెట్లు దినదినాభివృద్ధి చెందుచున్నదో తెలియగలదు. రత్న గర్భయని పేరించినను కోట్లకొలది పుత్రులు అన్నపాపాదులు లేక ఎంతమందియో తిరుగాడుచుండిరి. వీరికందజకును వృత్తిని కల్పించి తుదాభి నివారణ చేయవలెనన్నచో ఇంకను చాల పని జరుగవలసియున్నది. తీవ్రముగ జరుగవలసియున్నది. సాలునకు 70 కోట్ల రూపాయలు విదేశీ గుడ్లకొట్టకై పరదేశములకు ఎగుమతిచేయుచున్నారు. అందు సుమారు 2 కోట్ల రూపాయలే ఖద్దరు రూపమున అరికట్టి పాత్రికడుపును బాదుకొని అల్లాడు సోదరులకు అన్నము కల్పించితిమి విదేశమునకు ఎగుమతియగుచున్న ఈసామ్యునంతను. అరికట్టి దేశమునందలి పేదను తొలగింపవలెనన్నచో భారతదేశ మంతయు తదేశనిష్ఠతో తదితర కార్యములనన్నిటికన్నను మిన్నగ చేపట్టిననే గాని కొనసాగ నేరదు.

నిర్మాణ కార్యక్రమము- ఆశ్రమములు

ప్రచారములన్నిటితో ఖద్దరు ప్రచారము మాత్రమే గాక అస్పృశ్యతా నివారణ ప్రచారము జాతీయవిద్యను గురించిన ప్రచారము గూడ చేయవలెను. అస్పృశ్యతా నివారణయు ఈమాడును క్రియారూపమున జరుగవలెనన్న ఆశ్రమముల మూలమున విరివిగా కొనసాగ గలదు. సబర్కత్తి, వార్ధా, త్రిచంగుడి సీతానగరం మొదలగు ఆశ్రమముల మూలముననే నిర్మాణ కార్యక్రమ మంతయు కొనసాగింప బడుచున్నది. నిర్మాణ కార్యక్రమము విస్తారము జరుగవలెనన్న అచ్చటచ్చట ఆశ్రమములు స్థాపింపవలయును. నేడవట్టుపుటనున్న జాతీయవిద్యాలయములు కూడ ఇట్టి ఆశ్రమములకై మార్పు చెందవలయును. భాషావిషయకజ్ఞానప్రబోధము మాత్రమే గాక అస్పృశ్యతా నివారణ ఖద్దరు పరిశ్రమయుకూడ జాతీయ పాఠశాలలు నిర్వహింపవలెను. తను తీవ్రమంతయు దేశారాధనయందు మాత్రమే చేయుదుమును దృఢపంకల్యాల నీ నూత్రమములయందుంచవలయును. అట్లు చేయుచో 1921 వ సంవత్సరమున విదేశీ

శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తి గారు

ఏలూరులో జాతీయపతాకోత్సవమును ప్రారంభించిరి.

శ్రీవిద్యను విసర్జించి వృత్తిని త్యాగముచేసి ఆస్తులను కోల్పోయి మాతృపాదముల కంజలి మొక్కుచున్న పలువురు దేశభక్తులకు పని కల్పించిన వార మగుదుము. దేశారాధన బృందమునకు నేటి ఆర్థికసమస్యయు తీటును. అస్పృశ్యతానివారణమునకు పంచములను నూలు నడికించుట నేయించుట ఉచితవిద్యలవల్ల కార్మికులను ఖద్దరు ప్రచారమువల్ల వస్త్రకల్పపాదలను మాన్య దర్శకమగు స్వాగత్యాగజీవితమువల్ల విద్యావంతులను ఈ ఆశ్రమములు ఆకర్షింపగలిగి యుండును. మానవసంస్కృతియమునకై నియమములుగాని నియమములకై మానవసంస్కృతి పుట్టించుట ఆచరణరూపమున వ్యాప్తిచేయగలుగుదురు. విదేశేనస్థులను చూచినచో నాజర్మను పౌరయములో నొప్పించుచున్న జర్మనీదేశము డన్నటుల విదేశేనస్థులకీ చూచినచో నాభారత పౌరయము దహించును. అనునంతటి స్వదేశాభిమానము ఆచరణరూపమున దినదినాభివృద్ధి గావించగలుగుదురు.

విద్యయన మానవసేవయే యని మాతృదేశసేవకై పంపబడుచున్న యువక బృందము చూపటములకు హితముగ అవుచుండును. వివిధాకాముషిక్యకసుఖంబుల రెండిటికిని గూడ తాపలమై భగవదారాధన దేశారాధన రెండును మా శ్రీభవించిన ఆలయములై ఆశ్రమములు నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహింప గలుగును. సనాతనభారతవనమును గూడ నూతన సందేశములు ఆశ్రమముల మూలముననే వ్యాప్తి గావించబడుచుండెడివని పురాణేతిహాసములు సుబోధకము చేయుచున్నవి. మఱియు అవసరమగుచో ఉరి సంభములకైన అలింగనము గావించుకొను దేశారాధనలు ఒక్కచోట శిష్యుడు మాతృనాజ్ఞకై ఎదురు చూచుచుండురు. కాన నిర్మాణకార్యక్రమ నిర్వహణమునకై అచ్చటచ్చట ఆశ్రమములు స్థాపించు యంతయు ప్రశస్తము.

మహాత్ముని నాయకత్వము

నేడు లోబర్చుకొనిన కాన్సిలుస్థానములు ఖాళీగానుండుట పన్నుల నిలుపులచేయుట మధ్యపాననిషేధము కార్మిక సంఘనిర్మాణమునిర్మాణకార్యక్రమము. ఈకార్యక్రమముఒక్క సంవత్సరమువరకు నిర్ణయించుకొనవలెను. ఈ కార్యక్రమము నిరూపింపబడుచో మహాత్ముని అనురవస్థమును స్వరాజ్యవాదులును ఏకము కావచ్చును. ఎట్లా ఒక్క సంవత్సరము అజ్ఞాతనాసము గడవగోగితిమి. మహాత్ముని సంవత్సరనియమాము పూర్తియయినది. రాబోవు కాంగ్రెసుదందు ఈకార్యక్రమము నిరూపణగావించి దేశమంతయు నొక్కపెట్టున మహాత్ముని నాయకత్వము నావహింపవలయును. సనాతన భారతవనమును నడపినది కూడ మహాత్ముడే. అధునిక భారతవనమును నడపునదికూడ మహాత్ముడే. మాతృస్మరణితుడును సర్వసంగపరిత్యాగియు స్వాధీనహితుడును యోగియు భోక్తావైపునకును అను మహాత్ముడే నడుపవలసి యున్నది. లా ఆర్డరు, రాజద్రోహము అను ప్రభుత్వవ్యవస్థాని భారతవనమునందు అంత మొందింపవలెను. అందులకు శాసనోల్లంఘనమే దివ్యమైన ధోరణి. లోకముల నన్నిటిని ధీతావహ మునరించుచున్న మార్గము

త్రముల మొదలు మొక్క వోగొట్టుటకు సర్వశక్తిసంపన్నమగు సత్యాగ్రహమొక్కటిగలవని చాటింపవలసి యున్నది. దాని ప్రయోగోపసంహరణమునకు మహాత్ముని విధికృతముగాన మనమీకార్యక్రమము నిరూపించుకొనుచో మహాత్ముడు నాయకత్వము వహించునను నాశ గలదు. గౌహతీ కాంగ్రెసుకు అగ్యక్షతవహింపనున్న శ్రీమాన్ శ్రీనివాస అయ్యంగారు కాన్సిలుస్థానమును వశపరచుకొని ఖాళీగానుండవలెనను తీర్మానమును గగనా కాంగ్రెసునందే యుపహాదించిరి గాన వారి అగ్యక్షతక్రిందనే నేడైన ఆకార్యక్రమ మాచరణలోనికి రాగలదని నిలపించుచున్నాను.

స్వదేశసంస్థానములు

జాతీయ ఇండియాలో నీకార్యక్రమ మాచరించుచున్న ప్రజలమస్థితి తొలపించు కార్యవిధానము గలయును. సంస్థానముల నిరంకుశత దుష్పరిణామమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వము తన యధికారమును ఇది సంస్థానముల వరి ను గమనించి స్వదేశరాజులను పరిపాలనావిధానమును నిర్ణయముగావించు త్రప్రభుత్వముల కెలకొల్పుట సమంజసము. సంస్థానముల నట్లు కోరవలయును. బాధ్యత నేర్పించి క్రమక్రమముగా నమలులో పెట్టబడునట్లు కోరవలయును. ఆకోరికను సంస్థానాధిపతులు మన్నించునట్లు చేయుటకై సంస్థానముల ప్రజలచే నాందోళన జరిపించు బాధ్యత కాంగ్రెసు మహాసభ వహించవలెను.

ఈనూపలన్నియు శ్రీయుత కందుల వీరరాఘవస్వామి నాయకుగారి అగ్యక్షతక్రింద సవిస్తరము చర్చింపబడి తీర్మానింపబడునని యాశించెదను.

అధ్యక్షులు

శ్రీయుత వీరరాఘవస్వామి నాయకుగారిని ఆంధ్ర మహాజనులకు నేడు నూతనముగా పరిచయము జేయవచ్చురలేదు. 1921 వ సం॥న స్వామి నాయకుగారు మహాత్ముని ఆజ్ఞానువర్తియై స్వాధీనపాదవృత్తిని విసర్జించి కార్యరంగమున ప్రవేశించిన స్వాగత్యాగి. ప్రభుత్వనిరంకుశతను ధిక్కరించి ఖైదునకు పోయినదగుడు. చిరకాలమునుండి రాజకీయమున పనిచేయుచుండిన అనుభవజ్ఞుడు. ఈమునదాతా తామెల్లరచే నీ మహాసభ కన్యకులుగ నెన్నుకొనబడి ఆయన అగ్యక్షతక్రింద నేడివట్టు ఈమహాజనసభ జరుగుటకు సావకాశము గడిగించిన ఆంధ్ర మహాజనులు వందనీయులు.

మహోక్తమారు తామెల్లరకు సుస్వాగత మొనర్చుచు శ్రీస్వామి నాయకుగారిని అగ్యక్షత వహించుటకు కోరుచున్నాము.

మహాత్ముని.

ఉద్యోగములు వద్దని ఖండితముగ చెప్పుట

బోయేడివో మనకు దెలియదు. అరాజక మొక్కసారి ప్రవలె
డిది. భారతదేశము విప్లవంమయ్యెడిది. గాంధీజీ అడుగిడునప్పు
టికి జాతీయ రాజకీయనాయకులునుండి ప్రజలలోనికి రాజకీ
యములు దిగుచుండెను. మహాత్ముని ప్రతిభవలన భారతదేశము
రక్తపాతములలో బడుచుండ ఆయన శాంతి, స్వాతంత్ర్య, క్రైమ
మార్గములవలన సామాన్యజీవితమునకు గడంగెను. ఆ కాలము
యిట్లుండెను. మహాత్ముని సాయకత్వమున విదారేండ్రునుండి
యు భారత స్వాతంత్ర్యసంగ్రామము దౌర్జన్యరహితమార్గముల
నడుచుచుండెను. అసహాయోద్యమము తేలివిత క్కు వ ద ని
షెమ్మునకట్లు ప్రభువన్నను మహాత్మునివల్లనే భారతదేశము రక్త
పాతమునుండి బ్రేలుబడెనని మరల నేను జెప్పదను. అది అంత
నిస్సార్థమైన దైనయెడల 40 వేలమంది నిరపరాధులు జైల్లో
నికి బోనివారే. ఇంగ్లాండు భారతదేశమును పాలించుటకై
షెమ్మునకట్లను దౌర్జన్య ఓడ్వయర్లను బుపరచుటకును, రీడింగ్
గులను ఇర్వినులను భారతజాతీయత నణచివేయుటకును పనిపి
యుండెడిదే. భారత క్రైమమునకై గాంధీజీ ప్రారంభించిన
త్యాగకష్ట ఆధ్యాత్మికబలము లెట్లే నిలచియున్నవి. రాజకీయ
ములను పృథ్విగ దెల్పటొని స్వాస్థ్యమున కుపయోగించుకొనజూ
చువారు ఎన్నికదారులవద్దకు వచ్చి వోటిమ్మని యడుగజాలరు
అ స హ యో ద్య మ ము వ ల్ల నే ఇ ం గ్లీ ష
రానిరైతుకు రాజకీయవిజ్ఞానము కల్గి యిట్టిఫలితమేర్పడెను
భారతదేశమున కొకనిరేతముగలదని నేనునమ్మదను. అందులక
మనమొకసంగము జేసితిమి. అది సరిగా చెక్కుకపోయిన

అనాటకమును రంగమునాది కెక్కించుటకుముందు అభ్యాసము నది. అనాటకము ముందుజరుగవలసియున్నది. ఈనాటకమునకు రంగనాయకుడు గాంధీజీ దప్ప మర్యాదను లేదు. వారు దీర్ఘాయుష్కులై మనలను నడుపుదురుగాక. మహాత్ముడు లేదవ్వలేదు లేమిచెప్పినను కొద్దికష్టముతోనే యెక్కువ సంపాదించుననుటలో నమ్మకముగలవారు.

అసహాయోద్యమము జేసినదేమి?

భారతదేశీయ మహాసభ అసహాయోద్యమ విధానము సంగీకరించుటలో అభివృద్ధి చెనుకనుటయైనది పురాతనపు మితవాచములలో నభిప్రాయముగలదు. అసహాయోద్యమమువలన దేశములో వారికి పట్టుపోవునప్పటి కిట్టిభావముగలదు. దేశము యొక్క అభివృద్ధి పురాతనమితవాచికి ప్రభుత్వమువారిని ఉద్వేగములు భారతీయులకిచ్చి, కాంగ్రెసు యెన్ని తీర్మానముల గావించినో దానినిబట్టి యుండెను. వారికి దేశముకొరకై త్యాగము జేయుట కష్టపడుట యన్న సేమి యోతెలియదు. వారికి దెలిసినక

ష్టము క్రిష్టమును నెలపులలో కాంగ్రెసుకుబోయి కాంగ్రెసు వేదికపై సెక్కి ఒకటోరెండో అంగీకరణముల గావించుటయే. కాలముమారినది. రాజకీయములనగా నిపుడు త్యాగము, కార్యమునై యున్నవి. ఈత్యాగవిధానము మనమితవాచములనుకొనునటుల పురాతనరాజకీయవాదులు చేసినదానిని పాడు జేయుటగాక స్వాతంత్ర్యమార్గమున నభివృద్ధియొందున్నది.

19-వ శతాబ్ది ఆరంభమునుండియు నిర్బంధశాసనములు గావించబడెను. ప్రజలంతాసమృద్ధిచెప్పినను అసహాయోద్యమ ప్రవేశమువరకును ఆశాసనములు గ్రంథములై యుండెను. 1920 పెప్టెంబరులో కలకత్తా స్పెషలుకాంగ్రెసు అసహాయోద్యమవిధానము సంగీకరించెను. ఆసంవత్సరమే డిసెంబరులో జరిగిన నాగపూరు కాంగ్రెసులో నివిధానము ధ్రువపరచబడి అభివృద్ధి చేయబడెను. ప్లేటుకాన్ని 1921 ఫిబ్రవరి 14-వ తేదీని కార్యక్రమమును మొదటిసారి ప్రారంభించినపుడు ప్రభుత్వమువారు గా. శ్రీనివాసకౌన్సిలారికి చోటియగా, వారు మంచితీర్మాన ముపపాదించి ప్రభుత్వమువారి సంగీకరించునటుల జేరిరి. ఈతీర్మానముప్రకారము నిర్బంధ శాసనములు పరిశీలించి రద్దుజేయవలెనో సంస్కరింపవలెనో శోచెను. నిర్బంధశాసనములను న్యాయవిధానముతో సంబంధములేకుండ 1804 నుండి సంస్కరణప్రయత్నము లేమి జేయుచున్నను నిరకుంశముగ నుపయోగింపబడుచుండెను. భారతశాసనసభయందుగూడ నిట్టితీర్మానము గావించబడెను. దానిపైరెండు కమిటీలు, ఒకటి రాజకీయ నేరములగూర్చి విచారింపుటకును, మరొకటి ప్రత్యేకము సంబంధించిన శాసనములగూర్చి విచారించుటకును నియమింపబడెను.

మొదటి కమిటీకి 13 శాసనములు 1804 లెంగాలు నేటి నేరముల కన్యలేమనతో ప్రారంభమై 1919 కాలముచట్టము వరకుండెను. కమిటీవారు 11 శాసనముల రద్దుజేయ సలహానిచ్చిరి. అందులకు శాసనసభ అంగీకరించెను. రెండవకమిటీ 1867 రిజిస్ట్రేషను ఆక్టవప్ప ప్రతికాశాసనములన్నిటిని రద్దుజేయ సలహానిచ్చెను. ఇందులకు ప్రభుత్వమువారుగూడ సంగీకరించిరి. పైతీర్మానముల నాచరణలో బెట్టుటకు తగిన శాసనములు గావించబడెను.

కాంగ్రెసు నిర్ణయించిన కమిటీలో దేశబంధుదాసు, మహాత్మాగాంధీ సభ్యులుగనుండి, డయరు నేనాని మున్నగు నుద్వేగులు చేసినవస్తులకు ప్రభుత్వమువారు విచారమును దెలుపవలెనని కోరుచు సలహానిచ్చిరి. కాని ప్రభుత్వము వారు లొంగలేదు. వారికి ప్రతిష్ఠయన్న విచిత్రమగునభిప్రాయములు గలవు. ప్రభుత్వమువారిప్పుడు తప్పుజేసినను ఒకవిచారాసంఘమును నియమించి యేదో కన్నీళ్లు తుడుచుచు నివేదికను తయారు జేయునాచరణము గలదు. ప్రజలు దానితో తృప్తిచెందవలెను లేదా ఆక్షేపణచెప్పి యూరకుండవలెను. ఈసారి అటుల గాలేదు. దేశము ఆక్షేపణచెప్పి యూరకుండునటులలేదు. కాంగ్రెసు అసహాయోద్యమవిధానము సంగీకరించి అందులకుబద్ధమై యుండెను. ప్రభుత్వమువారు లొంగుట తప్ప మరీప్రత్యామ్నాయ సేమియు లేదు. ఒక అసహాయోద్యమ పంజాబులో భారతీయులను బెట్టిన కష్టములకు అసమానములకు విచారమును దెల్పుచు నుపపాదించిన తీర్మానమును ప్రభుత్వమువారిసంగీకరించిరి. డయరు నేనాని భారత సైన్యమునుండి తొలగింపబడెను. తోటిఉద్యోగి యన్నటు మరణముకన్న నీచావమానము. పంజాబు పైనిక శాసనసభ్యులకు కారకులగు యితర ఉద్యోగులు గూడ యేదోవిధముగ శిక్షింపబడెను. పైనిక శాసనోద్యోగులు జేసిన దోషములను బాధపడినటులంబయులకు నష్టపరిహారము లేయబడెను.

కాంగ్రెసు అసహాయోద్యమ విధానము సంగీకరించుట తోడనే ప్రభుత్వమువారు కౌటుచట్టమురద్దుజేసి దానితో బాటు మరొన్ని నిర్బంధశాసనములగూడ రద్దుజేయబడెను. ప్రజలు కోరినది యీఅనిర్బంధ శాసనముల రద్దుజేయుటగాక ప్రభుత్వమునకుగాని, రాజ ప్రతినిధికిగాని నిర్బంధశాసనములు జేయుటకు అధికారములేకుండ జేయవలెననియే. దీనినిబట్టి మాచి

ఆత్మకూరి! గోవిందాచార్యులుగారు

ఏలూరు ఆంధ్రరాష్ట్ర సభాహ్వనసంఘాధ్యక్షులు

నయెడల అసహాయోద్యమము అభివృద్ధి చెనుక బెట్టుటగాక స్వాతంత్ర్యమార్గమున ముందుకు గొంపోయెనని చెప్పవలయును.

అసహాయోద్యమానంతరము

1920 లో వోట్లవద్దను ప్రచార మప్పటినుండి 1923లో వోట్లయనలెనను ప్రచారమువరకును ఒక్కఅడుగు బడెను. కృతజ్ఞతలేకుండ సహకారమునై నడుగువేయు చుంటిమి. 1920-21 లో మహాత్ముని నాయకత్వమున జేసిన అసహాయతాండవము గాంధీజీ లేకసాగానే 1923 లో ప్రభుత్వ సభలోనే వితరణ ప్రచారమయ్యెను. 1924లో గాంధీజీ మాటమీదనే బెల్లములో నిధిప్రారంభింపబడి కాన్పూరులో ధనపరచబడెను. కాన్పూరు కాంగ్రెసు తీర్మానముల ప్రోత్సహమువల్లనే శాసన సభలో యెన్నికలుజరిగి దేశబంధుల అధిపత్యమున నాయకులుగాంచితిమి. చరిత్ర జీవచరిత్రల సంపుటమని ఒక వినుజీవెను. అట్లెనయెడల గతమాడువత్సర చరిత్ర దాసునెహ్రూల జీవచరిత్రలని చెప్పక లును అసహాయపతాకమును ప్రభుత్వపు గొంపోయి నాటిరి. ఓరుధ్యులును తన నాయకులపునుగూడ కాంగ్రెసుకునుండిరి. దేశబంధు లెంగాలులోను నాగపూరులో మును వంచివేసి మనకాదర్శమును గలుగజేసెను. పండితుల మన కెల్లకాలమును మిత్రుడుగనుండి నేతగనేయన్నా రాజ్యపక్షమువారు శాసనసభాప్రవేశ మనుజూరబడుకుండ దృఢముగ కాలవేయగల్గినది దేశబంధుదా గారల తోడ్పాటువల్లనే. ప్రభుత్వమువారు తన శాసనసభలను సృష్టించినటుల భావించినను అవి వామగాదని దెల్పుటకై వారు పీరినంతరము శాసనసభలందుకొన్ని మనముగూడ అచట నందులకేయండి పనిజేసినయెడల దేశబంధుకును, పండితీకిని, కాంగ్రెసుకును, దేశమునకును కృతజ్ఞులమగుదుము. ప్రభుత్వమువారు శాసనసభలవ్యాధి బలమునేర్పరచుకొనకుండ జేయుటకై మనమక్కడ నున్నాము. భగవంతుని దయయున్న మన ప్రయత్నములు సఫలముకాగలవు.

చెన్నపురి శాసనసభ

1919 లో మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడినవిదప మొదటియెన్నికలు 1920 చివరలో జరిగెను. చాలకెల్లలలో జాతీయపక్షములవారు సభలజేసి అభ్యర్థుల నిర్ణయించిరి. అప్పుడు ప్రత్యేకము జస్టిసుపక్షమువారును, యేపార్టీకి జెంపనివారునై యుండిరి. జస్టిసుపక్షము దుర్బలముగనుండి యెట్టికట్టుబాట్లులేకుండెను. అప్పటికిగూడ మనము మంచికట్టు దిట్టములతోనుంటిమి. అప్పుడు మనలోజేరనివారు అభ్యర్థులుగ నిర్ణయింపబడుదురుగదాయని చేరిరి. ఎన్నికప్రచారము జోరుగ జరుగుచుండెను. జాతీయపక్షము నధికసంఖ్యాకు లెన్నుకొందురనియు శాసనసభయందు వారిదే పెద్దపక్షమగుననియు దలంపబడెను.

పెప్టెంబరులో దేశీయమహాసభ అసహాయోద్యమ కలకత్తాలో గాంధీమహాత్ముని నాయకత్వమున జరుపబడి శాసన సభల బహిష్కరింపవలెనని తీర్మానింపబడెను. జాతీయపక్ష మెన్నుకొనిన అభ్యర్థులందరును కాంగ్రెసు ఉత్తరువును పాలించి యు ప సం హరించుకొనిరి. ఇంకను లొంగనివారిని జాతీయపక్షమును ఎన్నికదారులను

కందుల వీరరాఘవస్వామి

నాయుడుగారు

ఏలూరు ఆంధ్రరాష్ట్ర సభాసభాధ్యక్షులు

ఉపసహరించుకొనజేసిరి. జస్టిసుపార్టీ వారికి రావబాటు యయ్యెను. మేము వోట్లవద్దను ప్రచారము ప్రారంభించి శాసన సభాబహిష్కారమును జయప్రదముగ బోధించితిమి. వోట్లలో నూటికి 22 మందిమాత్రము వోట్లనిచ్చిరి. దేశము కాంగ్రెసుతో జేరియున్నదని స్పష్టమయ్యెను. అప్పుడు శాసనసభా బహిష్కారము లేకున్నయెడ శాసన సభయందు బాగుగా మెజారిటి వచ్చి యుండెడిది. జస్టిసుపార్టీ యొక్క టియే యెన్నికలందు పార్టీని అధికసంఖ్యాకస్థానముల సంపాదించి మంత్రిపదవు లంగీకరించి కాంగ్రెసుకు దేశమునకు నష్టముకాగా తనఅధికారమును ఘనీభవింప జేసికొనెను. జస్టిసుపక్షము ప్రభుత్వముతోచేరి హృదయస్ఫూర్తిగ పనిజేయుటవలన నెంతవద్దము కలెనో వివరింపనక్కరలేదు. 1923 లో ఎన్నికల సమయమునకు జస్టిసుపక్షమువారు సానిక సంఘాధ్యక్షులవరపులను ని మ్నెన్నతో డ్యోగములను పారవేసి, నామినేషనుల జేసి తమయధికారమును గట్టి జేసికొనిరి. కాంగ్రెసు తమ మనుష్యులనుశాసన సభలోనికి పోనిచ్చెనుగాని పార్టీ కట్టియు తరువుల నొసగలేదు. ఈ యుత్తరువు చాల అలస్యముగ నీయబడెను. సర్వబలయుతముగ జస్టిసుపక్షము నెదిరించుటకు కొద్దిమందిమాత్రమే ధైర్యముండెను. వీరిని కాంగ్రెసువారు బలపరచలేదు. మార్పు వద్దనువారు నాయకులుగ యెన్నికలలోపార్టీనవ్వదిరి. కాంగ్రెసు సభ్యులు మిగతావారు ఉసులాడుచుండిరి. అంధు చేత కొద్దిమందియే శాసనసభలో చేరిరి. 1924 లో శాసనసభ ప్రారంభమునప్పటికి కాంగ్రెసువారు 8 మందియే యుం జస్టిసు పార్టీ యన్న సహింపజాలని సభ్యులు కొందరు మంత్రిలుగ నుండి కాంగ్రెసు సహాయము లేనిదే పోరాడి లేదని తెలుసుకొనిరి. వీరు మంచివారు. శాసన సభ కొద్దిపాటి సభ్యులనుపక్షముతో జేరిరి. శాసనసభాధ్యక్షులు 27 మంది

గను సభ్యులు శాసనసభలో చేరుకొనిరి. చాలమంది రకు. ఆంధ్ర దీయవముతో శాసనసభ దేశము సము కాంగ్రెసు తమము, ఆంధ్ర మేల సంహరి. లుగజేసిరి. సగ లాభ్యుల పడుచుండిరి.

ఆంధ్రదేశమునందు శాసనసభాధ్యక్షులుగారు పనిజేసిరి. వారు ముఖ్యములను గ్రామములకు బోయి యెన్నికదారుల కిష్టలను నెర్పయించిరి. జిల్లాలన్నిటిలోను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు విజయముగాంచుటకు నాల్గవార్షికములు నాకు గాన్పించుచున్నవి. కాంగ్రెసునెడ వోట్లకు గల అమితభక్తి, ప్రజలలో చాలమందికి కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునంగల విశ్వాసము, శ్రీయుత ప్రకాశంగారి నాయకత్వమునంగల అద్భుతప్రచారము, అన్నిటికన్న ముఖ్యమున చివరకారణము, యెన్నికదారులకును, ప్రజలకును రాష్ట్రమునందు జస్టిసుపార్టీయెడల గల్గిన అసహ్యము గారణములై యున్నవి. జస్టిసుపక్షము యెన్నికలకై సర్వస్వమును ధారపోసి ప్రతిష్ఠను అధికారమునగోల్పోయి యిప్పుడు యింటిపేరుమార్పుకొని లేలదాచుకొనజూచుచున్నది. ప్రకాశంగారు తప్పక విజయము గల్గునని నమ్ముటయు, విధివిధానములేకుండ పనిజేయుటయు ముఖ్యముగ ప్రశంసింపదగియున్నవి.

జస్టిసుపక్షాదర్శ మేమి?

జస్టిసుపక్షము 1917 ప్రారంభములో మాంటూగూగానా భారతదేశమునకు రాకపూర్వము నెలకొల్పబడెను. మాంటూగూ

ఆంధ్ర మహాసభల ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శులు

ఎడమనుండి:—1. శ్రీ హేజీబు రామారావుగారు, 2. పయిడిపాటి వెంకటనారాయణగారు, 3. మానుమంతవర్ధుల జోగయ్యశర్మగారు, 4. బులుసు నరసింహంగారు,

గారు భారతదేశమున కొనసగవలసిన రాజకీయసంస్కరణముల గూర్చి రాష్ట్రీయభారతప్రభుత్వములతోను, రాజకీయపక్షములతోను సంప్రదింప గోరెను. బాగుగా నభివృద్ధిపొందిన రాజకీయ సంస్థలు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాంతర్యశక్తిస్వరాజ్యమును గోరెను. కొందరు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును గావలె ననిరి. మరికొందరు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమును కేంద్ర ప్రభుత్వమునందుకొంత బాధ్యతయు గావలెననిరి. ఒక్క జస్టిసుపక్షముమాత్రము పై కోర్కెల నన్నిటిని గాదని లిబరలు, జస్టిసు పక్షములవారికి ఒక్కసారి, సంస్కరణములను విరివిగ గావించి బ్రిటిషుప్రభుత్వాధికారమును భగ్గునుజేయుట యిష్టములేదని చెప్పిరి. ఈ ఒక్కపక్షము మాత్రమే పుట్టినదిమొదల లిప్పటివరకును ప్రజలకును వారివాంఛితములకును మధ్య నడుగ నుండెను. తెంగాలు విభాగమునాటినుండియును భారతదేశభక్తులు దేశమునుక్రమించిన పాపమునకై అసంఖ్యాకములకు కష్టములపాలైరి. శాంత యుతముగనుండి రాజకీయనేరములగూర్చి తమ మనస్సులోని సంగతులను బైటికి జెప్పినవారు జెయిలుకు చాలసంఖ్యములు పంపబడిరి. లోకమాన్యతలకు మహాశయము భారతమాతృస్వాతంత్ర్యకార్యమునకై 11 దీర్ఘ సం

త్వము బొందవలసిన తీరులో వారున్నారా నిజమైన బ్రాహ్మణుడు పాలించుట యిష్టమా లేక అంగ్లేయు డిష్టమా? అంగ్లేయు సకు స్వార్థము మొదలు. వారకసరిబుద్ధి కానిస్వాతంత్ర్యస్వాతంత్ర్యములుగూడ గలవు. అందుచేత స్వాతంత్ర్యమునుక్రమించు అంగ్లేయుడే మంచివాడుగాని ప్రజలదుర్బలత్వముజూచి ఉపయోగించుకొను నిరంకుశ ప్రభుత్వము వస్తు. హోంరూలగా విదేశ ప్రతిపాలప్రభుత్వము. జస్టిసుపార్టీ ప్రముఖుల మనస్తత్వ ముండెను. నిజమైన అంగ్లేయుడు ఓడ్యయరువంటివాడు. నిజమైన బ్రాహ్మణుడు తిలకువంటివాడు. నామటుకు నాకు తిలకువంటి బ్రాహ్మణుడు పాలింపగోరవలసినది, రివేల మెళ్లదూరమునుండి బ్రిటిషువారిని వచ్చి పాలింప గోరను. తిలకు మహాశయము యెప్పుడును దేశస్వాతంత్ర్యమునకే పోట్లాడుచుండెను. నిజమైన అంగ్లేయుడు తనదేశమునకు మాత్రము స్వాతంత్ర్యమునుగోరి తెల్ల వాళ్లు లేని నియంత్రదేశమును ప్రభుత్వములోనుండగోరును.

పురుషులు కాంగ్రెసునెడ భక్తిలేకుండెను. తేరియున్నయెడల ఉద్యోగపుటాళిగనబంధమువదులుకొనిరి. 1920 లో కాంగ్రెసులో జోషి మానుకొనగానే జస్టిసు మొదటిసారి అధికసంఖ్యాకులు మొదటిసారి ద్రోహముజేసిరి. మనకుదెలిసియున్నది. బాబుమానేనవంటి దేశభక్తులను అరెస్టుజేసిన యెడల బ్రిటిషునాయకుడు ప్రభుత్వపక్షమున బలపరచును. తనదలి దేశభక్తులను అరెస్టుజేసి శిక్షించిన జస్టిసు మొదటిసారి అరెస్టుజేసినది. తంజావూరుజిల్లాలో లాండు రెవిన్యూ సేనయెడల జస్టిసుపక్షమువారు బలపరచిరి. గుంటూరు జిల్లాలో రైతుల భూములను న్యాయశాస్త్రవ్యవస్థలో నవసరములేకుండ అమ్మివేయునెడల, జస్టిసు పక్షము వ్యవస్థాపకాధికారి బలపరచెను. ఈ విధముగ జస్టిసు పక్షము తమచిచ్చిన యుద్యోగములకుగాను ప్రభుత్వమును యెప్పుడును బలపరచుచుండెను. జస్టిసుపక్షము దేశస్వాతంత్ర్యమునకై పనిజేసినయెడల దేశమంత అభివృద్ధిగాంచునో ఊహింపజాలము. ఆ పక్షముజేయగల మంచియంతయు ప్రభుత్వపు రికార్డులలో సాక్షిపడెయున్నది. చేయగల దోషముంతయు వారివిధి నొసట వ్రాసియున్నది. జస్టిసుపక్షము ధర్మానామకాసనము, రెండు విశ్వవిద్యాలయచట్టములు, నామిరెండు సర్వే. రెడ్డిగారి పరిశ్రమల ప్రభుత్వసహాయచట్టములను గర్వపడుచున్నది. ఎన్ని చట్టములలో రావచ్చును పోవచ్చునుగాని మనరాష్ట్రములందలి ధర్మాదాయములను విశ్వవిద్యాలయవిద్యయు అట్లే నడుచుచుండును. సర్వే. రెడ్డిగారిపరిశ్రమల ప్రభుత్వసహాయచట్టములగూర్చి యెమిచెప్పనలెనో దోచుటలేదు. రాజమండ్రి కర్నాటికుమిల్లులు, పండలపాక కాటనుమిల్లులు, రెండు తూర్పుగోదావరిలోనే జస్టిసు నాంత్రినగ్రము చేతగానితనమునకు నిదర్శనములు. అరేండ్లు పాలనముజేసి పరిశ్రమలం దీరెంటిని రక్షింపజాలకపోయిరి.

ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితులు

1921 ఏప్రిల్లో భారతశాసనసభ యొక్క-వ హక్కులను గోరుచు తీర్మానము గావించ నిర్ణయించెను. ఇందులకు భారతదేశమునందలి అన్ని జాతీయపక్షము లంగీకరించినను ప్రభుత్వమువారు లక్ష్యముజేయకపోయిరి.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడగు పండిత నెహ్రూగారును, లోటి స్వరాజ్యపక్షమువారును భారతశాసనసభనుండి వెలుపలికి వచ్చి దేశముయొక్కభావమును కనుగొని వారికి విజ్ఞప్తి జేయగోరిరి. ఇతరపక్షములవారు మనమెట్టినిర్ణయమునుగాని గావించుటకుముందుప్రభుత్వమువారు నీమాననలగుర్చి ఆలోచించుటకు తగినంత వ్యవధి నీయవలెననిరి. అందులకు తగినంత వ్యవధినిచ్చుటయే గాక 1925 సెప్టెంబరులో అదివరకుగోరినహక్కులనే పునః విశేషికిరించుచు మరియొకతీర్మానము గావించిరి. ప్రభుత్వమువారు పట్టికిని ప్రత్యుత్తర మియ్యలేరి. బక్కెను "పాడుప్రభువు పార్లమెంటులోగాక బైట జరిగినసభలో నుపన్యసించుచు అసహాయోద్యమమును విరమించినగాని మన నూనల నాలోచించుటలేదని చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారు తమయుపన్యాసమునం దిటుల చెప్పిరి. "మన సహకారము జేయుడు. మే మప్పుడు గీచిగిచి చేరముల జేయువారము గాము. రెండు సహకారము జేయుడు. మేము సహాయము జేయగలంత జేసెదము." ఇటుల బుజ్జగించి "చెప్పమాటలు ఆహ్వాదకరముగ నున్నను ఉద్దేశ్యమేమియో స్పష్టమైనది. ప్రభువుగారు మనలను అసహాయోద్యమము ప్రారంభించుటలో తప్పుజేసితిమని యొప్పుకొని తమపక్షం గోరమనుచున్నారు. భారతమునందలి మనకు భౌతికమార్గమును జేర్చుచున్నారు. తరువాత భౌతికములకుజెప్పవలసినమాటనే చెప్పెదరని నాకు గట్టిగ తెలియును. మనము 50 సంవత్సరములు సహకారముజేసి మాచితిమి. తుదకు భౌతికమార్గమున లాభము లేదని తెలుసుకొంటిమి. ఇదివరకు అనుసరించినమార్గము లోపభూయిష్టమైనదని కనుగొని మరల దాని ననుసరింపజాలము. మనము శాసనసభలోనికి ప్రవేశించి ప్రభుత్వమానసమునందు మార్పుగల్గిన సహకారముజేసెదమని నూచించితిమి. మనము కొన్ని విషయములలో ఆత్మగౌరవమునకు భంగము గలుగనంతవరకు సహకారము జేసితిమి. భౌతిక మార్గమునకు బ్రిటిషురాజకీయములందు తావు లేదు. బలవంతునికే బ్రిటిషువారిచేతిలో గౌరవముండును.

ఇట్టిపరిస్థితులలో స్వరాజ్యపక్ష నాయకుడు శాసనసభను విడిచి దేశమునకు విజ్ఞప్తిచేయుటకున్న మరియొకమార్గము లేకుండెను. మనమదియే జేసితిమి. ఫలితము ఏమగునోచూచెదము. మద్రాసులో 182 స్థానములలోను 47 ను సంపాదించితిమి. భారతదేశము నందితరభాగములందు ఫలితము లెట్లుండునో చూచెదము. మనరాష్ట్రమునందు మించిపోయిన అధికసంఖ్యాకులు రాకున్నను జస్టిసుపక్షమును పూర్వపుశాసనసభ్యుల సంఖ్యను తగ్గించగల్గితిమి. వారు పదమగ్గురుమాత్రమే. అదియే మనవిజయము. మనము యితరపక్షము లేమియు జేయజాలని పనులను జేసితిమి. మనమింకను ఆపక్షముల నాయకులు మంత్రివర్గముననుండి చేయగలంత పని జేసితిమి.

శాసనసభ్యుల కర్తవ్యము

కాన్పూరులో కాంగ్రెసు యాక్రిందికార్యవిధానమును నిర్ణయించెను. శాసనసభలందు జేయవలసిన పనియంతయును 1924 ఫిబ్రవరి 18-వ తేదినన్ని, 1925 సెప్టెంబరు 8-వ తేదినన్ని గావించిన తీర్మానములందు దెలుపబడిన దేశీయవాంఛితముపై నాధారపడియుండును. ఆసందర్భమున నీక్రిందికార్యములు జేయవలయును.

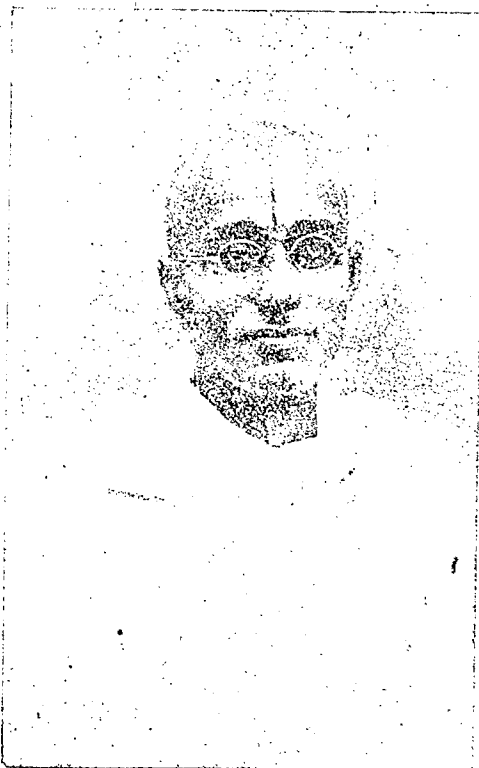
1. భారతశాసనసభయందలి స్వరాజ్యపక్షము సాధ్యమైనంతవరకు ప్రభుత్వమువారిని తానుగోరిన దిశముందుకు తుదినిర్ణయమును దెలుప గోరవలయును. ఫిబ్రవరి ఆఖరుకు జెట్టి నిర్ణయమును ప్రకటింపవచ్చును ప్రకటించినది తృప్తికరముగ లేనట్లుల కాంగ్రెసు వర్గింపుకుమిటి అభిప్రాయమును దెల్పునెడల నీపార్టీవారు తగినమార్గము ననుసరించి సభయందు బహిరంగముగ ప్రభుత్వమువారితో నీశాసనసభలందుండి యిది వరకువలె పనిజేయుచురనియు, దేశములోనికి బోయి ప్రజలతో గలసి పనిజేయుదురనియు జెప్పవలయును. అంతట శాసనసభలందలి స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులందరును తమ స్థానములను వదలి ఆవిధముగ వర్గింపుకుమిటికి చెప్పి ఆనంతరకర్తవ్యమునకై వేయిండుండవలయును. ఈ సభ్యులు మరల శాసనసభలలోనికి పోవునని తమ స్థానములను భాగీగాకుండజూచుటకును, బద్దతులను, పన్నులభారమును ప్రోసివేయుటకు మాత్రమునై యుండి వలెను. ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించిన కాలములోపల తమ నిర్ణయమును దెలుపవచ్చునెడల శాసనసభలందుండి మన ప్రతినిధులు కాంగ్రెసు ఉత్తరపుప్రకారము విరమింపవలయును ప్రత్యుత్తరమైన నీయదలంపకుండ మనదేశమున కవమానము గావించిరి. ప్రభుత్వమువారు భారతశాసనసభయందలి ప్రతినిధులు దేశీయవాంఛితమును తీరస్కరించినయెడల ప్రత్యుత్తర మియ్యకుండుటకున్న యొక్కర అసహనముగాదు.

అనంతరకర్తవ్యమేమి ?

ప్రస్తుతము కర్తవ్యమునుగూర్చి ఆలోచించి మన ఆభిప్రాయములను వచ్చే కాంగ్రెసునెడల సుంచలయును. ప్రభుత్వమువారు మనముగోరినదానికి లొంగవచ్చునోమో? వారిపాములపై బడి చెంపలువేసుకొని తమపక్షం వేడుకొనవలెననిమతము మీరు చెప్పరనుకొనెదము. మనలనీబానిసత్వము చాలకాలముక్రిందటనే వదలినది. ఇది నా ఆభిప్రాయము. మీరేసభయందలి విషయమై ఆలోచించి నిర్ణయించెదరని నేనునమ్మెను.

భారతవాంఛితములు సకల ఆంగడి మాకంతయొక్కను. ద్దు. మాకిప్పుడు కావలసిన ద్యోగములు. దేశము స్వామ్యము ఆగజాలము. మాకుదేశీయకారము జేసాము" అనిరి. భారతయుక్తవోట గానించుటకు కావలసిన అంగీకరించిన రాజకీయపక్షముగాని మిఠికికారణములు చేయవచ్చనిచెప్పిన సంస్కరణములు గావలెనని కోరుచు ప్రభుత్వాధికారుల నష్టముగలుగజేయుతుండుటసాధ్యంజస్టిసు పార్టీకి గావలసినది.యేమియు గోరనుండ తమ కలబిత్తములందు మార్పుకాకుండ నడచు. పనులియ్యండనియే. బ్రాహ్మణేతరుల కెక్కువపనులులేవు. వారికియిప్పించలేని జస్టిసుపక్షము పాలుబడినయెడల అంత ఆక్షేపాయంప. జస్టిసుపక్షము ఉద్యోగకాంతలో నాగినయెడల చదువు బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకుమాత్రము పోటి ఉండేది. ఉద్యోగములకోసము పోట్లాడుకొనుట క్రొత్తదిగాదు. జస్టిసుపార్టీవారి పోట్లాటును ఒక్క చదువుకొన్నవారితో పోసియలేదు. వారికి బ్రాహ్మణేతరుల బలమంతగావలెననియుండెను. వీరిని కొద్దిమంది లాభమునకై వేరుజేసిరి. దాని మీద జస్టిసు పార్టీవారు బ్రాహ్మణ్యద్యేషమును బయలుదేరదీసిరి. స్వరాజ్యము బ్రాహ్మణరాజ్యముకనుగాన వచ్చిరి. బ్రాహ్మణులకంటె బ్రిటిషుదేశీయుడు రాజ్యముజేయుటే వారికిష్టము. జీతములుగొని కొల్లగొట్టుటవలన బడునష్టమునుదేశము భరింపవలసినగా! ఇదివారికిలక్ష్యము లేకపోయెను. బ్రాహ్మణులు పక్షపాతిగాని బ్రిటిషు దేశీయుడుగాదు. కంఠస్వామిపట్టిగారు జస్టిసు పార్టీ నిర్మాణముగాగానే యిటులజెప్పెను. ప్రజాప్రభుత్వమునగా అందువిజ్ఞానవారుండవలెను. ప్రజా ప్రభు

సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు

ఏలూరునందు ఖద్దరు ప్రదర్శనమును ప్రారంభించిరి

ఈ రాష్ట్రమునందు కొందరు మిత్రులు సామూహికగల వారు ప్రస్తుతిపరీక్షలలో ఉద్యోగముల నంగీకరించి పానుగల్లరాజాను వారివారిని తరిమివేయవలె నందురు. ఇట్టి అసాధారణాభిప్రాయ మెందుకు చెల్లినో నాకు తెలియదు. ఈ రాష్ట్రము ఆరేండ్లనుండియు జస్టిసు దుమ్మరిపాలననులన బాధపడి యున్నది. అందుచేత మనమిత్రులు జస్టిసుపార్టీవారు ఉద్యోగములలోనికి రాకుండ జేయుటకై నను ఉద్యోగముల నంగీకరింపవలెనని మనల గోరుచున్నామని మంచిదే. కాని మనకు జస్టిసుపార్టీవారు జేసిన దుండగములను సహనముతో భరింపవలెను. వారి యుద్ధరిపాలన మెల్లకాలముండజాలదు. ముందు మనకు ప్రభుత్వవారితో సాత్తుకుదురవలెను. తరువాత మనమిత్రులమాటలలోచింపవచ్చును. విజయము మనకు చూపుమేరలోనున్నదన నే జస్టిసుపార్టీవారు మనసిద్ధాంతముల నంగీకరించెదరు. వీరు పరికినారు. వీర్యములేదు. ప్రభుత్వమువారి కెక్కడ కోపమువచ్చునోయని వారికి భయము. వారలలో వారికి నమ్మకము లేదు. బ్రిటిషువారే నేడుపోయినయెడల బ్రాహ్మణచేతులలో విక్రీయమయ్యే ముందురు. ఇట్టివారా స్వరాజ్యమునకై పోరాడునది !

భగవంతుడు మనకు ప్రభుత్వముతో పోట్లాడి స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు తగినబలము నిచ్చునుగాక! ఈ సారియైనను మనముకాననసభలందు అధికసంఖ్యాకులముగనుండి ప్రభుత్వమును మన యిష్టముచొప్పున నడిపించగలమని తోచదు. భారతదేశములో నెక్కడగని అధికసంఖ్యాకులముగ నుండుమనితోచదు. కిందటిసారి నాగపూర్ల నను దేశబంధుతో బాటు అధిక సంఖ్యలలో నుండెను. ఈసారి అట్లుగాదు. కాంగ్రెసు నాయకులగు జయకరు, కేల్కర, మూంజీ, లాలాజీ, మాశ్వర్యము ప్పగువారు కాంగ్రెసునుండి వేరుగుటవలన యెన్నికలందు దుష్ప్రభుత్వము గాన్పించెను. ఈభేదము లేకున్న కాననసభ లన్నిటి ముందును అధికసంఖ్యాకులమై యుండెడివారము. కాని విధి కీరువిధముగ నుండెను. వారికి కాంగ్రెసులో నధికసంఖ్యాకులతో నేకీభవింపవద్దను బుద్ధివుట్టెను. అంతటి మహానాయకులైనవారే రెండుమాసముల బాటు కాంగ్రెసునందుండి శాంతముగ నెన్నికల జరుగనిచ్చి తాముజేసిన పనివలన కాంగ్రెసుకు రచ్చలమగుటదప్ప తమకు యెన్నికలలో మహావిజయము గలుగదని తెలుసుకొని యూరకుండవలసినది. వ్యక్తిభిప్రాయములను వదలి కాంగ్రెసు నందధిక సంఖ్యాకుల అభిప్రాయముల నందరును గౌరవింప సంతకాలము దేశమునకు మోక్షముగల్గునటుల నాకు గాన్పించదు. అభిప్రాయభేదము వచ్చినపుడు అధికసంఖ్యాకులకే సందేహముగల్గి నిర్ణయించునటుల వారికే అవకాశమియవలెను. ఏమిశారణమైనను, ఎవరుబాధ్యులైనను యీసారి కాంగ్రెసుసభ్యులకు భారతదేశమున నెక్కడగని అధికసంఖ్యాకత్వము గలుగజాలదు. ఈవిషయమున నింతవరకు యిదివరకున్న క్రుంగిపోరి మనవలెను. కాంగ్రెసుకు గల్గిన లాభమిదియే. అయితే భారతదేశమంతటను కాననసభలందు మనకు ధైర్యముగ ప్రతిపక్షులుగ నుండి అవసరము పన్నినపుడెల్ల ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిన ద్వంద్వవిధానము ఖండించి అసమ్మతిని దెలుపుటకు మాత్రము చాల అవకాశము గలదు. మద్రాసులో మనము 47 మంది

మధ్య శ్రీ. కాశీకృష్ణాచార్యులుగారు

ప్రకృతిమహానభాధ్యక్షులు

మున్నను ఇండిపెండెంటుయొక్కయో ప్రభుత్వముయొక్కయో తోడ్పాటు లేకుండ పైచెయ్యిగ నుండజాలదు. అప్పుడు మనగతి ఇంగ్లాండు మాన్యునల్లు మంత్రివర్గము సామెత యగును. ఆవిధముగనే మనసిద్ధాంతముల ననుసరించుట కన్న భగ్నము జేయుటయే యెక్కువగును. ఆయనభావమును ముందుంచుకొని మనమేమాత్రముగాని ప్రభుత్వముతో సహకారము జేయు పాఠంబు బోగూడదు. కొందరు మిత్రులు ఇండిపెండెంటు 32 మంది యున్నారని వాదిస్తారు. వారికిసహాయము జేయుమనుచున్నారని ఇది మొదటిప్రత్యామ్నాయముకన్న అభ్యాన్నముగ నుండును. ఇండిపెండెంటుబలపరచుటయనగా ప్రభుత్వమువారిని బలపరచుటయే. ఇండిపెండెంటులోగూడ ధైర్యముగ ప్రభుత్వమును గలవారు కొందరున్నారని నాకు తెలియదు. కాని వారివలన లాభమేమియును నుండదు. ఈ పరిపెండెంటులో జేసిన సహవాసమునుబట్టి మువచ్చిననుసరే మనతో జేరుకొనుగూడదను నువాదులు మంత్రివర్గము నిర్మించుకొని సహాయము జేయుటయని చెండు ప్రతిపక్షమునెడల, యెన్నికలుములకైననోర్చి ముంటిదానినె తును. చచ్చినవాడి పెండ్లికి వచ్చినదేవాలనని మాడునాకు పానుగల్గులన్నను, పోత్రోలన్నను భయపడినారితీసారి కాననసభయందు స్వరాజ్యపక్షమువారికి దియో యున్నపుడే పాలుగల్గువారిని, అంతయును తుడుకుజస్టిసుమంత్రివర్గము నాచివేయగల్గితిమి. అట్లుండగా పానుగల్గువారిభయమేలే! వారుపదమూర్తగు మనము నలభైయేడుగురము. దేశబంధునాను 1923, 24, 25 సంవత్సరములలో బెంగాలుకాననసభయందు 140 మంది యున్నచోట 40 మందితోగడగడలాడించి ద్వంద్వవిధానము కడలుజేసి యేకత్వప్రభుత్వముజేసెను. ఆయనయెటుల జేయగల్గెనా యని ఆశ్చర్యము గను. ఆయన దివినుండియే మనకేట్టి ధైర్యోత్సాహముల ప్రసాదించుగాక! 140 మంది యున్నసభలో 40 మందితో అంతపని జేయగల్గినపుడు మనము 132 మంది యున్నచోట 47 మందితోనటుల జేయప్రయత్నింపజాలమా? మనము అపజయమే గాంచుగాక. దేశబంధు బెట్టినఆదర్శమును, రిడింగుప్రభువును నెలపుతోబోయి, వంచినావంగని బర్మనుపెండు ప్రభువుతో మాట్లాడునటుల జేసిన ఆదర్శమును జేరుటకు మనము ప్రయత్నింపగూడదా?

చెన్నపురికాననసభలో నేమిజేయవలెనో నామనస్సుకు నాకు విశేషముగ నున్నది. మనము మంత్రివర్గమును నిర్మింప నక్కరయులేదు. మనకన్న దుర్బలులగువారు మంత్రివర్గములలోనుండ బలపరచు నక్కరయులేదు. మనవిధి ప్రభుత్వముతో పోట్లాడి, పోట్లాడి మన యెన్నికదారులకు జేసిన ప్రతిని నిల్చుకొనుటదప్ప మరేయేమియు లేదు. ప్రభుత్వమువారికొకప్రక్క జస్టిసు కొటలోను, ఒకప్రక్క ఇండిపెండెంటు కొటలోను దట్టముగ నున్నపుడు మనము యేమాత్రము వంగకుండ కరగకుండ ప్రభుత్వమువారి రాతిగోడలను డిగొనవలయును. ఇండిపెండెంటు యే 18 మంది 20 మంది మనతో జేరి ప్రభుత్వమువారు ద్వంద్వవిధాన ముపసంహరించుకొనుటకు తోడ్ప

శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారు

ఆంధ్రమహిళాసభాధ్యక్షురాలు

దిన బాగుండునని నేను నూచించెదను. స్వరాజ్యము త్వరలో వచ్చునటుల జేయుట కిదియే మార్గము. ముఖ్యత్వము నహించిన ప్రభుత్వము భారతకాననసభయందు గోరిన దేశీయవాంఛితమునకు లొంగునటుల జేయుట కిదియే మార్గము. కాంగ్రెసు సహకారము, జేయునున్నదియే అందరును గ్రహింపవలెను ఇప్పుడు సహాయము జేయుటలేదు. ప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసునైఖిరిని గమనించి దేశమునకు న్యాయముజేసెదరుగాక. ఈ అవకాశమును బోగొట్టుకొనిన సంగతిసందర్భములు లేపటి కెటుల మారునో జెప్పవలెను. 40 నెలమంది జయిల్లలోనికిబోయిన దూరకాదు. దేశబంధుదాసు యేకపుత్రమాత్మడై తమ జీవితమును దేశసేవకై అర్పణజేసిన దూరకాదు. భారతమాతృమిత్రులు నిరపరాధులు. వందలకొలదిమంది బర్మాజయిల్లలో నున్న దూరకాదు. దేవుడే నిద్రపోకున్నయెడల, దేవుడసలొకడున్నయెడల భారతదేశము జేయుచున్న ఈ సంరంభమునకు సోయెయుండియంతకష్టమును త్యాగమునకు గానుగూడ భారతమాతృవాసులగు మనము వినిమి. సామాజ్యము మాత్రము కాశ్వత సాసంగిన యీ మహాయనని నేనునమ్మెనను. దుండల భారతదేశము తంతకన్న అతీతమైయుండి యుములతో నుండు గాక గూడ తేముముగ నుండును.

ముగింపుటకు మహారాజు, ఒక్కమాట. కాంగ్రెసునందు భేదభావము లేదని ప్రకటించుటకు యేకము గావలెననువిషయము నూచన గావించెదను. ఎన్నిక లిప్పుడేపోయినవి. ఎన్నికల రెస్పాన్సిబిలిటీ గాని, స్వరాజ్యపక్షమువారికిగాని మెజారిటీ-రా లేదని స్పష్టమైనది. కాంగ్రెసునాయకులు రెస్పాన్సిబిలిటీలను విలచి భేదముల బాపుకొన ప్రయత్నింపవలెనని నాకు దోచుచున్నది. ఎన్నికల సమయమున మన మొకరికొకరము జేసికొన్న ఆదర్శములను మరచిపోయి క్షమించుకొను భావముతో నుండవలెను. "సంఘేకై" అనువిషయమును మనము మనస్సునం దుంచుకొనవలెను. మనముందరమును యేకమై త్వరలోనే స్వరాజ్యమును జేరుటకు ముందుకు జనవలెను. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతరులు నేకమై వికాసకార్యముగ మన ఆదర్శమును జేరవలెను. ఇర్వినుప్రభువు చేత చదుకు పుచ్చుకొని, పోట్లాడుకొను మతములకు బాతులకు సమన్వయము గురుర్ప జూచుచున్నారని. ఈ విభేదములు మనదేశమునకు మచ్చ దెచ్చిపెట్టినవి. మనము వ్యక్తిమతస్పార్థముల విడనాడి మన భారతమాత స్వాతింత్ర్యమును బడయుటకై పాటుబడిదముగాక.

ఓం శాంతి, శాంతి, శాంతి.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘ సంస్కరణసభ

ఏలూరులో నిన్నటిదినము సమావేశ మయినది

అధ్యక్షుల సభ్యులు, అధ్యక్షిణీ సభ్యులు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి వద్దనుండి)

డాక్టరు. శ్రీయుత ముల్కూరి
రంగయ్యచౌదరిగారి
స్వాగతోపన్యాసము

పోదరాసోదరమణులారా,

ప్రపంచమున నాకన్న మిక్కిలిమైన విద్యావంతులు సమర్థులున్న నన్నీ గౌరవసాసమునకు నియమించిన సన్మాన సంఘసభ్యులకు వందనము లాచరించుచున్నాను. అనుభవకాలు డనుగాను. సమగ్రుడనుకాను. అయినను ఈ కార్యమందున్న ప్రీతిచే యీ సాసము నంగీకరింప సాహసించితిని. నాకుగల య భిప్రాయములను బహిరంగసభలో వెల్లిబుచ్చుటకెడయే మొదటి సారిగనుక లోపములున్న మన్నించి సానధానులుగ వివగోరు చున్నాను.

సంఘసంస్కరణము

మనయాంధ్రదేశమున యిట్టి సంఘసంస్కరణ సభలు జరిగి ఆరేండ్లు గడవినవి. అసహా మోద్యమము బయలుదేరిన వెనుక సంఘసంస్కరణోద్యమ మంతగా గానవచ్చుటలేదు. ఏలన అసహాయోద్యమమును లేవనెత్తిన యా మహానుభావుడు ప్రస్తుత మత్యానశ్శక్తిమైన కొన్ని సంఘసమస్యలగుడ రాజకీయ సమస్యలతో సన్నిహితము గావించి ప్రతిమానవుని హృదయము ను సంఘసమ గొంచెను. ఏమహనీయుడు మన స్వాతంత్ర్యము నకై హోరాహోరిగ పోరాడుచుండెనో ఆమహనీయు డత్యానశ్శక్తిమైన సామాన్య సంఘసంస్కరణావశ్యకతా సందేశమును ప్రతి గ్రామమునకు, ప్రతివలెకు చేరువగు చేయుచుండ ప్రయత్నము ఆరాజకీయమందోళనమందు ప్రత్యేకించి సంఘసంస్కరణమునకై పాటుబడుట కవసరము కన్పించలేదు. ముఖ్యము సంఘసంస్కరణమున్న గాని రాజకీయ మోక్షము లభింపనేరదని యీ యున్నప్పుడు బయలుదేరిన గుర్తింపగల్గిరి. జనసామాన్యము సంఘసంస్కరణ గ్రహించిరి. కాని రాజకీయమందు విచిత్రము చెము చల్లారి అసహాయోద్యమ విఫలము సంబంధములేనిదై యుండుటచే, నా పునరుద్ధరణకు టావశ్యకమైనది. ఏమ కాలమున ఆరేండ్లలో మన సాంఘిక ఎవడూ నిరంతరము సంఘాభివృద్ధికై అస్పృశ్యతాదోషమును విచారించుటకే, ఎవడు బాలవిరతుల విచారించుటకే వారి సుదీర్ఘ సమకాలైన్ అట్టి మహానుభావులచేరించి ధన్యులమయ్యెదము. అట్టితరుణము సంస్కరణోద్యమమునకు మన యాంధ్రదేశమున మోత పుట్టినది. యాద్యమందు మనకు మార్గదర్శకుడైనట్టియు కీర్తివంతుడైనట్టియు పరిక్రమడైనట్టియు శ్రీ విశ్వేశ్వరశాస్త్రిగారు సంస్కరణియులు. కాని నేడు ఆయనచేరించి పరిపరిత్రమున నిర్మింపబడిన భవనములు శిథిలావస్థకు చేరినది అతని యాత్మ యెంతవిలపించుచున్నదో గదా! అతనియొక్క కాంతిగల్గుటకు మరల ఆ సమాజ భవనముల నలంకరింపజేసి నూతనజీవనముల కన్నించుట మనధర్మము గదా!

బాల్యవివాహములు

ప్రస్తుతము మనకు ముఖ్యావశ్యకములగు సంఘసమస్యల గూర్చి విచారించుము. బాల్యవివాహములు సాంఘిక జీవనమునకు వేరుపురుగులవంటివి. అవి కేవలము అగ్రవర్ణములందున్న వని మనము కొంత తృప్తికొందుదమన్నను అగ్రవర్ణములవారు వాటిని తొలగింప ప్రయత్నించుచుండ మిగత వర్ణములవారు వాటిని దరికేర్చుట మిక్కిలి హేయము. బాల్యవివాహముల మంచిచెడ్డల గూర్చి ఇచ్చట చర్చించు టవసరము. అదియే మనసంఘము రాచారములకు ముఖ్యకారణము. విధవరికమునకు సంసారదుఃఖమునకు అదియే మూలకారణము. దానివల్లనే కట్టుములుకూడ చెలరేగినవి. వేదకాలమందు బాల్యవివాహము లెచ్చటను కానరావు. వివాహమున్న నేమో తెలియని పసిబిడ్డల దీసికొనివచ్చి ఎవరోయొకరి కంటగట్టి వారి జీవితముల ధ్వంసము గావించుట ఘోరపాపాతకము. దేశమందు ఏర్పర్యక్తి నశించుటకును ఈన్న తాదర్భముగల నాగరికులలోపము దేశమందు కల్గుటకును ఇదియే గదా ముఖ్యకారణము.

బాల్యవివాహముల ఫలితమే విధవరికము దేశమందు సంఖ్యాకముగా పెరుగుచున్న బాల విగ్రహల సంఖ్యను తగ్గించుటలేనన్న బాల్యవివాహ బహిష్కరణముకన్న వేరుసాధనము లేదు. గత జనాభా లెక్కల ప్రకారము మనదేశమందున్న యీ బాల విరతుల సంఖ్య విన్న యెడలి హృదయము ప్రయ్యలుగా కుండును.

నయస్సు	విగ్రహసంఖ్య
0—1	597
1—2	494
2—3	1257
3—4	2837
4—5	6707
—	—
—	11892 మొత్తము
5—10	85037
10—15	232147
15—20	396172
20—25	742820
25—30	1163730
—	—
—	3619906 మొత్తము

హృదయమును జాణొల్పు యీబాల విగ్రహల రక్షించుటకు హిందూసంఘమేమిచేయుచున్నది? విద్యాసాగరుడు పునర్వివాహమే ముఖ్యసాధనమనిజెప్పి నాడు. హిందూసంఘము పునర్వివాహమును కంటగించుచున్నది. పురుషుడు తనయిచ్చనచ్చినన్ని వివాహములు వివాహమాడవచ్చును. అంతేకాదు. ఇచ్చనచ్చినందరికీ కులములను కట్టుకొనవచ్చును. కాని బాలవిరతుల వివాహములు, వివాహములు గిట్టుదు. ఇదియేనా న్యాయము? ఇదియేనా మానవుడు చేయుచున్నది? మర్యాదనుటకు నిద్రనము? ఇదియేనా హిందూధర్మము? ధర్మమున వివాహము కావించి దుర్వృత్తవశమున విధవరికము సర్వప్రాప్తమైనప్పుడు, పాతినశ్శక్తి మను శేరుతో వారిని కాశ్యతమైన విధవరికము పాలుజేయుట ద్రోహముకాదా? దీనివలన యెంత అవినీతి ప్రబలుచున్నది? పునర్వివాహముకన్న యిట్టి అవినీతికి చోటిచ్చుట హిందూసంఘమునకు సిగ్గుగాదా? మన సోదరమణుల సామాన్య స్వత్వముల నిరోధించుచున్నాము. మన హక్కులకొరకు పోరాడుచున్నాము. నిక్కులేని యీబాల విగ్రహల నొకప్రక్క నన్యాయముకేయుచు వేటొకప్రక్క విదేశీయులకు న్యాయము బోధింప సమకల్పించున్నాము. పదునైదేండ్లలోగల బాల విరతులను నవివాహితులుగ పరిగణింపవలెనని మహాత్ము డనుడినము ఘోషించుచున్నాడు. ఇది మనము వినుటలేదా?

అస్పృశ్యతానివారణము

హిందూసంఘమును పీల్చిపీల్చి కేయుచున్న మహాఘోరమైన అస్పృశ్యతా దోషమునునుంచి కొంత యాలోచింతము. అస్పృశ్యులను నెవరు? వారు మానవులుకారా? హిందువులుకారా? మనసాటి సోదరులైనవారిని దేవాలయములకు పోవుట సత్రములను బావుల సువయోగించుట కేల నిరోధించనలె? అస్పృశ్యులనబడు యీపంచములను మనము పశువులకన్న హీనముగ జూచుచున్నాము. దేవాలయములో వీరికి తావిచ్చిన దేవుడు మైలబడునట! వారుమాత్రము మనలో సమానులైన మానవులుకారట! పూర్వజన్మపాపఫల మనుభవింపుటకు వారస్పృశ్యులుగా నియమింపబడిరట!అహ యేమి యీవేదాంతము! ఏదేవతముతోనైన వీరికిచోటిచ్చిన హిందూమతము మంటగలసి పోవునట! ఏమి యీవై తికధర్మము? అస్పృశ్యతాదోష మున్న గాని హిందూమతమునకు జీవనములేదా? అరుకోట్ల సాటిమానవుల సస్పృశ్యులని కాసింపు నీచకార్యమునకు పాల్పడు దుర్వర్ణ హిందూమతమునకు కన్గినదా? వీరు స్పృశ్యులుగా పరిగణింపబడినచో హిందూమతము నశించునట! అంతమాత్రమునకే నశించుటకు హిందూమత మంత బుహిసమైదా? ఇంతటి నీచకార్యమునకే ఒడిగట్టినయెడల నది మానవమతముకాదు. రాక్షసమతము. అట్టిమత మెంతోఘ్రముగా నశించిన అంతమంచిది. హిందూమతము అస్పృశ్యతను న్యాయసమ్మతమని చెప్పిన నేను హిందువుడనుకానని మహాత్ముడు జెప్పుచున్నాడు. హిందూమ

తము విశాలభావముల కునికిపట్టు. భూతదయకు జన్మసాసము. అం దీలోపములకు తావుండదు. మతమునేరీతి మతగురువులు మతాధిపతులు చూపుచున్న మహాస్వాధ్యవరత్వమే ఘోరమైన యీ అస్పృశ్యతకు కారణము. సాటిసోదరులకు సామాన్యస్వత్వములనివ్వని మనము స్వరాజ్యమునకై పోరాడుచున్నాము. వక్షిజాశ్రీకావారు మనల సస్పృశ్యులుగా చూచుచున్నారని బారిచర్చను గర్హించుచున్నాము. కాని పంచములను పశువులకన్న హీనముగ జూచుటకు వెంటనుంటిమా? జన్మహక్కులను న్యాయమును సమానత్వమునుగూర్చి ఉపన్యాసము లిచ్చెదము. మనము చెప్పిన దొకటి చేయు నదొకటి. ఈ మరాచారము మనసంఘమును దున్నంతవరకు మనము స్వరాజ్యమున కగ్గులమా? మనకేనా స్వరాజ్యము కావలసినది? ఈమరాచారము మనయందున్నంతవరకు మనము స్వరాజ్యము కొరకు పోరాడుట మోసము. సాంఘికస్వాతంత్ర్యము సంపాదించునంతవరకు దేశస్వాతంత్ర్యము సంపాదించలేము. సాంఘిక భీరులు రాజకీయ భీరులెప్పుడురు? రాజకీయ దాస్య విముక్తికొరకు పోరాడుటకు మనము భీరులమైన సంఘదాస్య విముక్తికొరకు మాడ పోరాడుటకు మనమేల భీరులుమా కా గూడదు? మతమునేరీతి మనము భాగ్యమునకు అధికారము నకు ఆచారమునకు దాసుల మురుచున్నాము. ఎంతకాలము మన మీభాగ్యవంతులకు సంపన్నులకు దాస్యము చేయుట? ఇది కేవలము పిఠికిరసము. ప్రతిమానవునకు హక్కుయైన సత్రములను బావులను దేశములను తెలివి హెచ్చుతగ్గులకే వైవ ప్రసాదింపమైన స్వాతంత్ర్యమున కడ్డుపడకుడు.

అంతర్వర్ణభోజనము

పిదప అంతర్వర్ణభోజనసమస్య మనదృష్టి నాకర్చియుచున్నది. అంతర్వర్ణ సమ్మేళనమునకు అంతర్వర్ణ భోజనమీ ప్రథమసోపానము. నిరంతరము పెరుగుచున్న యీ కులకక్షల నదియే తగ్గింపగలదు. బుద్ధివుని సిద్ధాంతానుసారము జాతులకు సంబంధించిన పాపముల నూచివేయుటకు అదియే గంగా జలమునంటిది. మనము పూజ్యాడను మహాత్ము గాంధీగారి నాయకత్వముక్రింద నిరంకుశ ప్రభుత్వముతో పోరాడుటకొరకు కారాగారముల నెల్ల స్వాతంత్ర్య దేవాలయములుగ నొనర్చినపుడు మనము శేర్పూరినినదేమి? “జాతులన్నియు సమానము, మానవులందరు సమానులు” ని కాదా? అప్పుడే వర్ణవిమతత నరికట్టలేదా? సర్వంజగన్నాథ మను నూత్రము ననుసరించలేదా? మన మారోజుల నెప్పటికైన మరుచుకలమా? మహాయుక్త సమయమందు చేయిచేయికలసి జాతీయ గౌరవ సంరక్షణార్థము పోరాడగల్గిన మనము ఈ కాంతిసమయములందు న్న సమానత్వముకొర కొక్కచోట భోజనమైన చేయజాలమా? బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర కుల భేదములను రాజకీయ సంఘ భోజనశాలలందు పాటించనందువలననేగదా మనమందర్మమైక్యముగా దేశదాస్యవిముక్తికై పోరాడగలిగిమి? ఇంతవర్ణలోనే యీ పాతమును మఱితుమా? ఈసమస్యను నిర్లక్ష్యపరచినచో మన జాతీయయుద్ధమందు శేర్పూరిన్న యీపాతమును మఱిచినచో వివిధవర్ణములందు భయంకరమైన విప్లవము కలుగుననియు జాలిజాతీయు డు తర వక్షిగ్రుహముల వలె దూరదూరమైపోవునని చెప్ప సాహసించుచున్నాను.

వర్ణభేదము

జాతీయభవననిర్మాణమునకు జాతిభేదములు నశింపూర్తిగా జాతీయైక్యత ఏర్పడుటకొరకు అంతర్వర్ణభోజనము; కన్న వేటుపాయముగానరాదు. “వర్ణభేదము హిందూదేశానికే అటుకము. వర్ణభేదమే మనల నన్నివిధముల బానిసగా నొనరించినది. హిందూదేశమును నాశన మొనరించినది మహమ్మదీయమతము గాదు. ఇంగ్లీషుకాదు మనశత్రువు మహాలోనేయున్నది. దానిని వెంటనే నాశన మొనరింపుడు. లేకున్న అది మనల నశింపజేయును. వర్ణభేదమును నెమ్మదిగాను క్రమముగాను పూర్తిగాను నశింపజేయునలయునని మనము ప్రతిజ్ఞ చేయవలెను. హిందూజాతీయైక్యతయే మనసాంఘికాదర్శము. మనము మానవులుము. హిందువులుము. మనము మన వేర్వేరు వృత్తులను గలిగియుండము. మనము భారతదేశ పౌరులము. మనము సాంఘికముగా వికృత సంపాదించ నంతవరకు జాతీయతకొరకు పోరాడి ప్రయోజనములేదు. ఏకాభిప్రాయముగా మనముండనంతకాలము జాతీయతను సంపాదించన నగ్గులము” అని శ్రీప్రభుల చంద్రరాయగారు నుడువుచున్నారు. “ఈ యర్థవిహీనమైన నిష్ప్రయోజనమైన బ్రాహ్మణునియు క్షత్రియునియు వైశ్యునియు శూద్రునియు” ఈజాతిభేదముల నుండి మనసంఘమును విడిపడదు యును. వర్ణభేదమును ఖండించిన ధర్మావతారండుయిన బుద్ధిదేవుని మనము మరల స్మరింపవలయును. నానకు కరీరు, కేశివ చంద్ర నేను దయానందుడు మొదలగు మహానుభావులు ఇది వరకే యీ వర్ణభేదమును ఖండించియున్నారు. మనము మన కేక్తికొలిది యీ వర్ణభేద పితాచముతో పోరాడవలెను. నము యీ మహాకార్యమునకై పాశ్చాత్యదేశములనుండి గ్రంథములనుండి వలయు సామగ్రిసంతమ గ్రహింపింపి. పాశ్చాత్యదేశముల మనకు ప్రబోధములు గా

అను గురించి ఏమని చెప్పబడియున్నది. "వాళ్లు యిట్లు ఊరిబయట నుండవలయును; కుక్కలు గాడిదలతోపాటు వాళ్లకు వేరు ఆస్తి లేదు. చనిపోయినవారి చుట్టూ వాళ్లు వుంటారు; కుండ పెంకులలో వాళ్లు భోజనము చేయవలయును; వాళ్లలో వాళ్ల పేర్లు చేరుకొనవలయును; రాత్రులందు, వాళ్లు గ్రామములో గాని పట్టణములో గాని తిరుగరాదు.

గుణము వర్ణము

"మేము హెచ్చు" "మీరు తక్కు" అను భావము వర్ణవిభేదములన కలుగుచున్నది; ఆ భావము మాడ పంపముల బహిష్కరణకు తోడ్పడుచున్నది. సుఖమువర్ణముతో కూడుకొనియున్నవారే, ఈ హెచ్చుతక్కులను నమ్ముచున్నారు; అట్లు లేనప్పుడు, ఈ భావమును తుల్యముగా కారణమేమి? మనుష్యుల శాస్త్రప్రకారము బ్రాహ్మణుడు, న్యాయవాది వృత్తిగాని, కైఫీయతగాని అవలంబించిన, శేషింపబడును. బ్రాహ్మణ ధర్మములను నిర్వర్తించవలయునన్న, "గురువు"గ నుండవలయును. అట్లు జరుగుచున్నదా యిప్పుడు? లేదు. ధర్మములను నిర్వర్తించకుండా, హక్కులకు పోట్లాడుచున్నారు. ఇట్లునే, రెక్కిన వర్ణములందును.

అసలు, వాస్తవమున విషయమేమనగా, ఈ వర్ణవిభేదము కేవలము న్యాయముమీద ఆధారపడి యుండలేదు. దాని యందు నమ్మకమునుబట్టిన పీలులేదు. మనసులో నమ్మకము లేకదానిని పట్టుకొని ఏల పెనగులాడుట? ఏల దానివలన కలిగిన గురుభిక్షావయములను పెంచుకొనుట?

ఈ సంవత్సరములో సర్ పి. సి. రే గారు బెంగళూరులో ఇటీవలయచ్చిన ఉపన్యాసములో చెప్పినమాటలను మనవి చేయుచున్నాను.

"మీ ఉద్దేశ్యములో, శాస్త్రజ్ఞులగు గిరిలియో, న్యాయులు, కేసుల గొప్పవారా? లేక, పూర్వులు సర్వమును పోయిరా, నరకమునకు పోయిరా అనునసంవర్ణ ప్రలాపములచేయు న్యాయజ్ఞానకర్తల గొప్పవారా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము మనఃస్థితిని పట్టియుండును, అనికొందరురు. ఈమనఃస్థితి ఎటువంటిది? దేవాభిమానమునుగూర్చి, దేశీయత్వమునుగూర్చి, మాటలాడు మాటలు, చాడవలు, మీబుద్ధిలో ఒకమూల పెట్టుకొందురు. ఇంకొకమూల, దృష్టిదోషములు మొదలగు పిచ్చి అభిప్రాయములను పెట్టుకొందురు. శాస్త్రాచారములు అర్థములేని అలవాట్లుగా క్షీణించినవి. వ్యభిచారమునకుగాను యిచ్చవచ్చిన స్త్రీలనుంచుకొనవచ్చును, కాని, తోడిసోదరులను అంటకూడదు... మన సాంఘిక దురాచారములు మన రాజకీయ దురవస్థకు మూలకారణము. ఈ దురాచారములను, ఈ దుర్భిక్షావయములను, చాలాజోజులు మీరు కాపాడుకొనలేరని జ్ఞాపక ముంచుకొనుడు."

ఇటీవల కొంతమార్పు కలిగియున్నదని నేను అంగీకరించుచున్నాను; కాని మన సాంఘిక సభలు ఎన్ని తీర్మానములు చేయుచున్నను, మహాత్మాగాంధీ, శ్రీభోధనవలన, ఆచరణము చేయుచున్నను కాంగ్రెసువారు ఎంత ప్రయత్నము చేయుచున్నను, అంటరానితనము మనదేశమునందు గట్టియుండును. దానిని, మొదలంట నిర్మూలమునను పనిచేయవలయును.

జాతికి కళంకము

ఈ "అంటరానితనము" "మాడ లేనము" మన జాతికలంకమును కళంకమును ఇట్టివి ఏదేశమునందు కానరావు. 1866 వ సం॥ మొదటి భాగము దేశము నందుండిది; 1867 వ సం॥ మొదటి భాగము ప్రకారము "పరంపరా"గా తీసివేయబడినది; అందరకు సమానహక్కులు యిచ్చు అమెరికాదేశములో మాన. సిగ్నెలు నిమ్న జాతులకు నుండేవారు; కాని, 1860 వ సం॥ వరకు వారికి స్వాతంత్ర్యము చేకూరినది. అప్పటినుండి వారి అభివృద్ధి ఎక్కువయ్యి చూడుడు.

మన హిందూ జాతి క్షీణించుటకు కారణము మనము కడ భాతివారిని కేవలము కష్టములే! మనము ముందుకు పోవలయునన్న ఈ భాతియమును తొలగించవలయును.

ఈ విజయము మనము ఇప్పుడే గ్రహించుచున్నాము. నిమ్న జాతి ఉద్ధరణకై పనిచేయు సంఘములు ఏర్పడినవి; ప్రజల హక్కులను గురించి క్రొత్త అభిప్రాయములు ఏర్పడుచున్నవి. ఆ విప్రవాదిలలో, ఆదితంత్రులలోనే చురుకు ప్రారంభమయినది. ఎంత ప్రయత్నించినను, ఆచలము ఆ ఆందోళనమును ఎవరును ఆపుచేయలేరు. ప్రతివారి ఓర్పుకును ఒకపాద్యుడన్నది. ఆపాద్యుడైన తరువాత తిరుగబాటు నిశ్చయము. ప్రాంసుదేశములో ఇటీవల, రుస్సాదేశములో జరిగిన విప్లవములకు కారణమేమి? ప్రజలు, బాధలను కొంతవరకు ఓర్చుకొనినారు; ఆపాద్యుడైన తరువాత తిరుగబడినారు. ఈసంగతి, నిమ్న జాతివారి విషయములో మనము జ్ఞాపకముంచుకొనుట అవసరము.

ఇంతవరకును, నిమ్న జాతులవారు తక్కిన జాతులను స్నేహభావముతోనే పరిగణించుచున్నారు. కాని, వారికి హక్కుల నివ్వకుండా, బాధపెట్టుట యిక ముందుకూడ సాగించినచో విరోధ భావములు అంకురించును.

భీష్ముడు, యుద్ధిష్ఠిరుడు యచ్చినఉపదేశమును మరచకుడు; "ఒరాజా, బలహీనులను గురించి జాగ్రత్త తీసికొనుము, బలహీనుల అశ్రుధారలు రాజసింహాసనములనుకూడ తలక్రిందు చేయును."

ఈ ఉపదేశము మనదేశమునకుకూడ అనునర్థమును.

కెనియాలో, నేటాలులో, ఇతర బ్రిటీషు రాజ్యములలో వలసపోయిన మన సోదరులను తెల్ల వారు అన్యాయముగ, సామాన్య హక్కులనుగూడ యివ్వక, బాధపెట్టుచున్నారని మనము రోషపూరితవాక్యములతో ఆందోళన చేయుచున్నాము. కాన, మనదేశములో, మనమే, ఆతప్పును చేయుచున్నాము.

మనుష్యభావమునకు విరోధము

అంటరానితనము, మనుష్య భావమునకే విరోధమైనది. మనకు యిష్టమున్నను, యిష్టములేకపోయినను, సోదర భావము ప్రకృతిధర్మమని ఒప్పుకొని తీరవలయును. ఆ ప్రకృతిధర్మము మీదనే సంఘములన్నియు ఆధారపడియుండును. ఆ ప్రకృతిధర్మమునకు విరోధముగ పోవుట, సంఘమును నిర్మూలమును చేయుటయే. అస్మిరియా, ఈజిప్టు, గ్రీసు, రోము సామ్రాజ్యములలో ఏమి జరిగినది? బలహీనులు అణగ త్రొక్కిబడి బానిసలుగా చేయబడిరి; చివరకు, ఆ సామ్రాజ్యములే నాశనముచెందినవి. మన దేశమునకు ఆస్తి రాకపోవుటకు కారణము, కొద్దిగనో, గొప్పగనో, ఆ ప్రకృతిధర్మమును అనుసరించుటలేననే!

ఈ సమస్య యొక్క స్వభావమును గురించి ముచ్చటించిరి. మన సంఘమునందున్న జబ్బును గురించి విశదీకరించిరి. ఇక, యీ జబ్బుకు ఏదొకము మంచి యని విచారించవలయును. ఈ సమస్యపూర్తికి నాకుతోచిన ఉపాయములను చెప్పెదను.

మొదటిది. అంటరాని తనము, బహిష్కరణము, రోషములని, న్యాయములు కావని మనకందరకు దృఢనమ్మకము, చలనముకాని విశ్వాసము కలుగవలయును. నోటిమాటలతో కాదు; ఆ మార్పు మన మనస్సులలో కలుగవలయును. అంటరానితనము, జాతీయతకు మనుష్యభావమునకు వ్యతిరేకమని విరోధమని, నిశ్చయము కలుగవలయును. కడజాతి వారికి, వారికి ఉండవలసిన హక్కులనిచ్చుట, దయాదాక్షిణ్యములతో కూడుకొని యుండలేదు. ఒకరు దానము చేయుట, ఇంకొకరు దానిని స్వీకరించుట అను అభిప్రాయము పెట్టుకొన గూడదు; అది ఇచ్చువారికిని, తీసికొను వారికిని కూడ అవమానకరము.

ఈ నిమ్న జాతుద్ధరణము కొరకు పనిచేయువాడు వర్ణ వివక్షతయందు నమ్మకము లేని వారుగను, వర్ణవిభేదములను పాటించని వారుగను, ఉండవలయును. వర్ణవివక్షతను పాటించు, నిమ్న జాతుద్ధరణయందు పనిచేయువాడు, బట్టతలవాడై తొడ్రుకలను పెరుగు తెలము"ను అమ్ముట వలెయుండు

సంఘబలము

రెండవది. ఈ పని పూనుకొను వారు ఒక సంఘమును ఏర్పాటుకొనవలయును. ఈ విషయమునందు నిమ్న జాతుల సంఘము కొంత పనిచేయున్నది. ఇంకను చేయుటకు అవకాశము కలదు. సంఘముతో కూడుకొనియున్న ప్రతి ఉద్యమమునకును, ఒక విప్లవమున ఆచరణ, దీక్ష, అవసరములు యుండును. ఈ సంఘమువారు అట్టి ఆచరణను, దీక్షను, అభ్యాసమును, అలవాటుచేసికొనవలయును. ఈ సంఘమువారు పనియందు సహాయము చేయుటకు ఉద్యోగులయిన యితరులు, యితర సంఘముల సహాయమును తీసికొనుటకు అభ్యంతరముండకూడదు. ఈ సంఘమువారు ముఖ్యముగ "అంటరాని తనము"ను పరిగణించుట పాపమని, దోషమని, బోధించుటయే గాకుండా, ఆచరణలో పెట్టి ప్రజలకు చూపించవలయును; దేశములో జనించు ప్రతివానికి సమానహక్కులు, సమాన అవకాశములు కలవు అని ప్రబోధముచేయవలయును. "అన్ని జాతుల వారిని భగవంతుడు ఒకరకముతో చేసెను" అని క్రైస్తవ మతగ్రంథములు చెప్పుచున్నవి; హిందూజాతిలో అందరిని, వైజాతివారిని, క్రైంజాతివారిని, ఒక రకముతో చేసియుండరా? కడజాతిలో పుట్టినవాడు, అగ్రజాతిలో పుట్టినవానివలె మనసోదరుడని, మనతోడి హిందువు అనియు, మనము నమ్ముచుండవలయును.

విద్య

పనిచేయు మనుష్యులు, వారి సంఘము, కుడిరినవి. తరువాత ఏమి కావలయును? నా ఉద్దేశ్యములో, నాలగవది విద్య. విద్య, "సర్వరోగ నివారణ" యని అందరు ఒప్పుకొనునదియే. ఈ పంచముల సమస్య పూర్తికి విద్యయే ముఖ్యసాధనమని ఎక్కువవంది అభిప్రాయము. విద్య, సత్య, ఎటువంటి విద్య? ఎవరిచే యివ్వబడిన విద్య? ఎక్కడ ఇవ్వబడిన విద్య? బహిష్కరణము ఇంకను కొంచుమగనో గొప్పగనో, ప్రబలుచున్న, సామాన్యపాఠశాలలో నివ్వబడు విద్యవలన లాభములేదు. నా అభిప్రాయము, ప్రత్యేకపాఠశాలలు గాని, వైసచెప్పబడిన సంఘసభ్యులచే నడవబడు పాఠశాలలు, అవసరము. ఇటీవల ప్రభుత్వసహాయము పొందు పాఠశాలలో నందరిని చేర్చుకొనవలయునని ప్రవరించబడిన జి. ఓ. మంచిదే. కాని, అంటరాని తనమును గురించి ప్రజాభిప్రాయము మారనంతకాలము, దానివలన ఏమి లాభము. ప్రజాభిప్రాయము మారుటకు, యిటువంటి సాంఘిక సభలు విక్సిరి తోడ్పడగలవు.

ఎంతవరకు పిలయితే అంతవరకు సహపంక్షిభోజనపు టేర్పాటుగల పాఠశాలలుండవలయునని, నా ఆశయము.

తరువాత నిమ్న జాతివారికై ఏర్పరచబడు పాఠశాలలో పారిశ్రామికవిద్య ముఖ్యము. గ్రామపరిశ్రమలను వృద్ధిచేయుట కిది మార్గము. జనులు గ్రామములనుండి పట్టణములకు ఇతరదేశములకు ఎందుకు పోవుచున్నారు? స్వాభ్యుదయము. మనము గ్రామ పరిశ్రమలను వృద్ధిచేసి, అందరకు తగు వృత్తులను ఏర్పరచిన, పూరు విడిచి పోవసరములేదు.

విద్యనుగురించి మాట్లాడుటలో, మనకందరకు సంబంధించిన విషయమింకొకటి యున్నది. ఆచరణవలన మనమెంతయో మేలునేయవచ్చును. మనకందరకు "అంటరానితనము" చెడ్డవని, పాపమని, అన్యాయమని, నమ్మకమున్నచో, మనకు పని కలిగినపుడు "అంటరాని వారిని" నియమించుకొనవలయును. ఈ విషయమునందు నిమ్న జాతి నుద్ధరించుటకు, తెల్లవారు మనకంటె మంచిపనిచేసియున్నారు. బట్లర్లుగ, మోటారుతోలు వారుగ, "వొరలు" అంటరాని" వారిని నియమించి వారి ఉద్ధరణయందు తోడ్పడుచున్నారు. మనము కూడ యిట్లు ఎందుకు చేయకూడదు? మనలో భాగ్యవంతుల కుటుంబములలో, బంట్లోతులు కావలసిన యిళ్లలో, పంచములను ఎందుకు ఏర్పాటు చేయకూడదు? కొందరు దీనిని ఆచరణలో పెట్టుటకు ప్రారంభించినారు. నేనుకూడ యిట్లే చేయుచున్నాను. ఇతర బంట్లోతుల పంచములతో కలిసి పనిచేయక పోవుట, యింట్లో అడవాళ్లు సణుగుకొనుట ఉండును; కాని, మనోనిశ్చయము కొంత చాకచక్యము ఉండినచో, అవి, పెద్ద యిబ్బందులు కావు.

విద్యగరవువారిని గురించి ఒక విషయము చెప్పవలసియున్నది. సాధ్యమయినంతవరకు, విద్య గరవువారు, నిమ్న జాతులలో నుంచితే రావలయును. ఈ విద్యాసమస్య, ఎక్కువమంది నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులన్న కాని, పూర్తి కానేరదు. ప్రారంభపంచ అందరు నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులు లండుటకు సాధ్యముకాదు, కనుక, ఇతరుల సహాయము కావలసియుండును. నిమ్న జాతి ఉపాధ్యాయులను తయారుచేయుటకు ప్రత్యేక సంస్థలను ఏర్పాటుచేయుటకూడ అవసరమని తోచుచున్నది.

పంచములసమస్య - స్వరాజ్యము

ఈ సమస్యను, రాజకీయవిషయముగ కూడ ఆలోచించవలయును. కొంతమంది అభిప్రాయములో, రాజకీయ విషయములు, సాంఘిక విషయములు, వేరనియు, సంబంధము లేనివనియు. ఇదినిజముకాదు. దేశమునకు స్వరాజ్యము లేనంతకాలము సంఘసంస్కరణమును చేయుటకు ప్రజలలో ఉత్సాహముండదు, కనుక స్వరాజ్యసంపాదనమీద ఈ సమస్యపూర్తి చాలవరకు ఆధారపడి యుండును. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుట, నిమ్న జాతుద్ధరణకై ఏర్పరచబడు నిర్మాణకార్యక్రమములో ఒక భాగముగ ఉండవలయును.

అటుపిమ్మట, నిమ్న జాతులకు కాసనసభలయందు, యితర సభలయందు ప్రాతినిధ్యము ఉండి తీరవలయును. కాని, ప్రస్తుతమునలే ప్రభుత్వనియామకములకముగ కాదు. ఎన్నికలలో మూలకముగ నుండవలయును. కనుక, నిమ్న జాతులు కూర్చు, ఎన్నికలలో పాల్గొనుటకు పిలుగువటుల, ఎన్నుకొను ఆధిల్పరము హెచ్చుమంది జనులకు యివ్వవలయును. ఈ అధికాస్థిని నిమ్న జాతి ఉద్ధరణకు మిక్కిలి తోడ్పడును. ఇంగ్లండులో స్త్రీలకు యు హక్కులు పైకివచ్చుటకు, ముఖ్యకారణము, దీనివలననే నిమ్న జాతి వారి బాధలు తొలగునది. వారి మొరలు మన సభలలో వినబడునపుడే కదా?

ఈ సమస్యపూర్తికి నాకు తోచిన మార్గములను నూచించితిని. వీనిలో ఒక్కమార్గమును అనుసరించిన మన ఆశయము నెరవేరదు. అన్ని మార్గముల ద్వారా పోవుటకు ప్రయత్నించవలయును. తరువాత, యీసని, కొద్దిజోజులలో పూర్తికాగలదని నమ్ముట, పిచ్చి. మనము తొలగించ యత్నముచేయుచున్న స్థితి గతులు ఒక రోజులో పుట్టినవికావు. ఒక్కరోజులో మాయముకావు. మనము పెట్టుకొన్న లక్ష్యమునకు దగ్గరత్రోవలు లేవు. పట్టుదలతో, సంవత్సరముల కొలది పనిచేయవలయును. ఒకటిమాత్రము నిశ్చయము. కోట్లకొలదిగనుండి, తరతరములనుండి అధోగతియందున్న మన అన్న దమ్ముల, అక్కచెల్లెండ మొర వనిపించినది. వారి కష్టకాలము తీరిపోవు సమయము వచ్చినది.

నిమ్న జాతి ఉద్ధరణయను నీ ఉత్సాహకార్య మును ప్రారంభించిన మహామహులకు చేయూత నొసగు వారి సంఖ్య రాను రాను వృద్ధియగుచున్నది. ఈ సమస్యపూర్తికై వారు మార్గములను వెతకుచున్నారు. ఈసభయందు మనముకూడా యున్నపుడు, వారియొక్కదీక్ష, సంకల్పము మనలనుకూడ అనుసరించుగాక! మనము చేయుచున్న పని మన విధియనియు, మనదేశమునకేగాక మానవజాతికూడ మనమునెరవేర్చవలసిన ధర్మమనియు, మనము మరచకుందుముగాక!

ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖాదీ ప్రదర్శనము

ఖద్దరు, నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు గడంగుడు

శ్రీ. సి. రాజగోపాలాచారిగారు ప్రారంభోత్సవమును జరుపుట

జాతీయ పతాక సంస్థాపన

శ్రీబులుసు సాంబమూర్తిగారి గంభీరోపన్యాసము

దేశనాయకులగు ఘనమగు స్వాగతము

(మా ప్రత్యేక విలేఖరినుండి)

28 తేదీ ఆదివారము ఉదయము మెయిలు బండిలో చన్నపురినుండి గౌహాతి కాలైను అగ్గివేలు శ్రీమన్. శ్రీనివాసయ్యగారు, శ్రీయుతులు, ఏ. రంగసామి అయ్యగారు, సత్యమూర్తి, సి. రాజగోపాలాచారి, యస్. ముత్తయ్య మొదలయిన యారు, వావిళ్ల వేంకటేశ్వరశాస్త్రి, బుర్రా సత్యనారాయణ, వి.యల్. శాస్త్రిగారులు అరుదెంచిరి. ఆంధ్రదేశ ప్రకాశంపంతులు, కె. వి. ఆర్. సామినాయుడు, బులుసు సాంబమూర్తి దేశభక్త వెంకటప్పయ్య పంతులు మున్నగువారెల్లరు ప్రేమను కలిగిరి. నాయకులకు ఘనమగు స్వాగతమొసంగిరి. పిదప 9 గంటలకు మంగళవాద్యములతో మోటారులందెక్కించి నాయకుల నెల్లరను పురవిధులందు ఉత్సవముతో గొంపోయిరి. విధులలో అనేక స్థలములందు పౌరులు నాయకులకు కర్పూరహారకు లాసంగి నాయకులయొడ తమ యనుపమానభక్తి విశ్వాసముల ప్రకటించిరి. ఉత్సవము సుమారు 11 గంటలకు శ్రీ గాంధీ జాతీయ విద్యాలయము నొద్దకు వచ్చినవెంటనే అచట ఎందలకొలది పౌరులు నాయకుల నెదుర్కొని జేతేద్యములతో లోనికి గొనివచ్చిరి. శ్రీ మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు ప్రదర్శనశాల కరుదెంచిరి. ఆత్మహరి గోవిందాచారిగారు బులుసు సాంబమూర్తిగారిని జాతీయపతాకమును ప్రతిష్ఠించవలసినదిగ గోరిరి. దండు నారాయణరాజుగారు సి. రాజగోపాలాచారిగారిని ఖాదీప్రదర్శనోత్సవము ప్రారంభించవలసినదిగ గోరిరి.

శ్రీ. బులుసు సాంబమూర్తిగారు

ఈనాడు గొప్పమనము. నేను ఏలూరు పట్టణము ఆంధ్ర మహాజనులకును, దేశమునందలి నాయకులకును, ఇచ్చిన స్వాగతము ఘనస్వాగతము. సమస్త కార్యములకు మున్నుండు స్వరాజ్యపతాకోత్సవమును గావించునెందులకు తెంతయు శుభాహ్వానము. ఈతరుణమందు మనదేశీయమహాజనసభాధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనబడిన శ్రీమన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యగారును, మన తమిళసోదరులు ఏ. రంగసామి అయ్యగారు, యస్. సత్యమూర్తి, సి. రాజగోపాలాచారి, యస్. ముత్తయ్య మొదలయినవారెల్లరుగారి నాడిచటికి వేంచేయుట సంతోషకరమును విషయము. ఇందరు మహామహులందఱు స్వరాజ్యపతాక ప్రతిష్ఠా కార్యభారము నాపై నుంచినందులకు వినుముద్రనై కృతజ్ఞులై చెల్లుచున్నాను. ప్రకృతపరిస్థితులలో భారతదేశ స్వరాజ్యసంపాదనము మిగుల క్లిష్టమును సమస్య. ఏజాతీకై నను స్వాతంత్ర్య సంపాదనాసమరము దొకజాతీయ చిహ్నముండవలెను. అట్టి చిహ్నమే ఈ జాతీయపతాకము. కాని మనము గావించు సమరము శాంతి సమరము. గాంధీమహాత్ముడు నాయకత్వము వహించి దేశమును నడపించినపుడు ఆధునిక యుద్ధ సాధనములగు మరణ యంత్రములచే గాక, శాంతి, ఆత్మార్పణచే భారతవర్షమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించి తద్వారా లోకకళ్యాణమును సాధించగలమని నిరూపించియుంటిమి. (వినుడు, వినుడు) గాంధీమహాత్ముడు భారతీయులకు, ప్రపంచమున కంతటికి నొసంగిన సందేశము జాతీయపతాకమునం దిమిడియున్నది. పతాకమందు ఖడ్గచిహ్నములుగాని, సింహములుగాని లేవు. రాటమే అందు చిత్రీకరించబడియున్నది. ఆహింసయే ప్రధానతత్వము. మనలను పరాధీనతయం దణచియుండుటకు బ్రిటిషువారు కారకులైనను వారిని సోదరులుగ ప్రేమించి నాదేశమున కై దేశమును త్యజింప సంసిద్ధుడనని గాంధీ మహాత్ముడు నుడివియున్నాడు. నల్లరాతివంటి బ్రిటిషువారి హృదయము నెనను కరగింతునని మహాత్ముడీస్వాతంత్ర్యయజ్ఞమున దేశమందు సంస్థాపించి యున్నాడు. ఈహృదయపరివర్తనము పరీణత బుద్ధిప్రపంచమునం దంతట వ్యాపించినగాని మాచరణ యంత్రములు సమసిపోవు. తుపాకులు, విమానములు, నౌకాదుకములు మొదలగునవి ప్రపంచమునకు శాంతి క్షేమము కల్పించ

ము సమహృద్యులకు బదులు దారిద్ర్యము, ఖోభ, అనాయ లను పెంపుచేయుననియు వీనినెంత శిక్షుకాలములో ధ్వంస మొనర్చిన అంతేత్వరలో ప్రపంచకళ్యాణము సమహరగల దని ఆధునిక రాజ్యాంగవేత్తలు విజ్ఞాననిధులంగీకరించినయన్నారు. శాంతి సాధనములే లోకోద్ధరణ గల్గనని జెప్పుచున్నారు. అట్టిస్థితిలో ముప్పదిమాడుకోట్ల జనులుగల మన యాభరతఖండము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమందే పారతంత్ర్యమున మునిగి అనుదినము గంట గంటకు దాస్యము పెచ్చునుచున్నది. సామ్రాజ్యాంతర్గత వలసరాజ్యము లన్నియు విడివడి స్వాధీన దేశములైనను మన బానిసత్వము నానాటికి మిక్కిలముగు చున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో గలసియుండు సంతకరకు మన కీపరాధీనత తప్పదు. సామ్రాజ్యాధీనమగు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే మన యాదర్శము. (వినుడు, వినుడు) ప్రతిదేశము తన వ్యవహారముల తాను చక్కచెట్టుకొనుచుండునటుల భారతవర్షమును స్వయంనిర్ణయాధికారమును జన్మహక్కుగలబడయవలెను. సామ్రాజ్యము పోయినది. పోనై యున్నది. ప్రతిదేశమును స్వాతంత్ర్యముకొర వువ్వెల్లరుచున్నది. అట్టి స్థితిలో స్వల్పాదర్శములు, సంఘచితాభిప్రాయములవీడి, బ్రిటిషువారిచే బాధల నొందెద మను కీతిని బోద్రోలి సంపూర్ణ స్వరాజ్యాదర్శమున కై పోరాడవలెను. సంపూర్ణ స్వరాజ్యాదర్శము లేనంతవరకును నీకు ప్రత్యేకపతాక ముండవలసిన యావశ్యకతలేదు. మనమీ నాడు స్వరాజ్యపతాకమును స్థాపించితిమనిన మనము వలసరాజ్యమును కోరుటలేదు. మహావీరులు, వీరమాత లుద్భవించిన మునిన్ను గాక మొన్నటివరకును చేతిఖడ్గముధరించి ఆహవభూయందు పోరాడినదేశ మీనాడు ఈశ్వరవిలాసముచే లోకాధ్యాయమున కై శాంతాయుధమును జేపట్టవలసి వచ్చినది. యుధకై బ్రహ్మకై ముందు నిర్విర్యము. ఇట్టిఆత్మకై, వ్యాకై, ధర్మకై నేడు మనదేశమందు సంస్థాపించి కిరి కొట్టు మార్చుల నేకాశయబడులనుగ నొనర్చి పరాధీనతను బారద్రోలి ఆత్మస్వరూప సందర్శనమున కై దేశాభిమానవివర్ధితులై దేశము నకు స్వర్ణమును సమార్పణజేయుతరుణ మానన్న మైనది. పూల మాలలచే మహనీయులను పూజించుటకంటె మనదేశాత్మ్యగముచే వారిని సత్కరింపగల్గుదుము. రాబోవుకాలము శుభప్రదము. మన ప్రతినిధులుగ ఎన్నుకొనబడిన దేశభక్తులు వేసిన యడుగు వెనుకకువేయక యుద్ధగమనందు నిలువగలరు. తిరస్కారకార్యక్రమముతోబాటు నిర్మాణ కార్యక్రమముగూడ జేసెదమని శపథము గావించుచు నేడి పతాకమును స్థాపించుచున్నాము. మనయొక్కయు మన సోదర సోదరుల యొక్కయు మానసంరక్షణకై ఆరువేలమైళ్ల దూరములో నుండెడి విదేశీయులగుడ్డల ధరించుట విచారకరము. స్వరాజ్యపతాకమును మిహృదయములందు స్థాపనజేసికొనుడు. హిందూమహామృదీయాది స్వర్ణమతే, సంఘైకమత్యమును ఈపతాకము సూచించుచున్నది. మన మికముందు మనధర్మమును గుర్తించి స్వాభిమానమును వీడి దేశమున కై కృషిసలిపిన నచిర కాలములో స్వాతంత్ర్యసిద్ధి గలుగగలదు" అని బల్కిరి.

పిదప జాతీయగీతములు, జేతే ధ్వనులు చెలగ సాంబమూర్తిగారు జాతీయపతాకమును లేవనెత్తిరి.

ఖాదీ ప్రదర్శనోత్సవము

సి. రాజగోపాలాచారిగారు

నందేహతర ధ్వనులు కరతాళధ్వనులమధ్య పుష్ప మాలాలంకృతులై రాజగోపాలాచారిగారు ఆంగ్లమున ఉపన్యసించుచు తమ్ము స్వదేశఖద్దరు ప్రదర్శనోత్సవము గావించుటకై ఆహ్వానించుటమీద ఆంధ్రదేశము తమిళరాష్ట్రమునకు

ఉన్నత సత్కార మొనర్చెనని బల్కిరి. ఖద్దరు సందేశమును మీకు గొనిపోవుటయన కన్పరచిధిని నూడులముట్టు యగును. (నవ్వు) భారతజాతీయ హారమందు ఆంధ్రదేశము మణిపూస యగుటకు కారణము ఖద్దరు ప్రచారమందు ప్రధానస్థానమును వహించుటయే. ఆస్సాము, లాహోరు, బెంగాలు ఏదేశములో నై నను ఆంధ్రదేశము, జేతే తన ప్రఖ్యాత ఖద్దరు రాష్ట్రముగ నెరుంగుదురు. ఏవ్వక్తి గాని సంఘముగాని రాష్ట్రముగాని తన కనుహలమును జాతీయ నిర్మాణ సమస్యను గైకొని బలవరచి ననేగాని ప్రకాశింప నేరదు. ఖద్దరే మియొక్క ప్రధాన కర్తవ్యమని నేను తిరిగి వక్కాణించిన ఎట్టి పరమరహస్యమును జెప్పుటలేదు. ఆంధ్రదేశము గొప్పది యని ఖద్దరు ప్రచారము నందు తనధర్మమును నిర్వహించిన ఇంకను మహోన్నత స్థితి నందగలదనియు ప్రతి భారతనాయకు డెరుంగును. ఒక ఖద్దరు జండాను ప్రతిష్ఠించిన చాలదు. మీ హృదయములం దొక్కొక ఖద్దరుజండాను సుప్రతిష్ఠింప గావించవలెను. సర్వకాల సర్వావస్థలందు ఖద్దరునే మీరు ధరించి యుండవలెను.

ఖద్దరు-రాజగోపాలాచారిగారు

ఖద్దరును ధరించుడు! మీరెల్లరు జాతీయ పతాకములు జాతీయ ప్రాతినిధ్యమందు నేనానులు నాయకులయ్యెదరు. (హర్ష ధ్వనులు) అనుచూయులు లేరని శంకింప బనిలేదు. దీక్షనహించిన ప్రజలు చుట్టు మూగగలరు. ఇతరవార్తములందు మనయుత్సాహము విజయ మెంత ఆధిక్యముగ నుండినను నిర్మాణ కార్యక్రమము నుజేపించితిమా అపజయము పాలయ్యెదము. ఖద్దరు పరిశ్రమను పునరుద్ధరించుచో మనదేశమందలి దుర్భరదారిద్ర్యపీడితులను సంరక్షించినవారము గాబోము. ప్రతి వత్సరము ప్రవాహమై విదేశీయులకు పారుచున్న 60 కోట్ల రూపములు దేశమునందు లక్షాధికారుల ఇండ్లలో గాదు-నిర్భాగ్యుల కుటీరములందు నిలువయుండవలెను. భారతవర్షము గర్భదారిద్ర్యమందు మునిగియున్న దనువిషయము నిర్వివాదాంతము. అట్టిచో ప్రతిసంవత్సరము 60 కోట్ల రూపము లీదేశమునందు నిలువజేసిన కొలదిసంవత్సరములలో సామాన్యసరిస్థితి లేర్పడి ప్రజలారికముగ నెంత యభివృద్ధి జెందెదరో యూహించువుడు. ఈవిషయము సహేతుకమేయని కేవల మామోదించి యూరకుండుట మన ప్రయోజన మినుమంతయునులేదు. కార్యాచరణకు గడంగవలెను. (వినుడు, వినుడు)

భారతవిజ్ఞానముయొక్కయు, భారతీయ దేశభక్తియు ధృఢము, భారత, వేదాంత, ధార్మికత్యముల చిహ్నము ఖద్దరు ప్రాతినిధ్యమందుండవలెను (హర్ష ము). మిల్లుగుడ్డలు లేక విదేశగుడ్డలు లేక అందమగు వస్త్రములని ధృమజెందబోకుడు. ఏలనన దేశీయుల దాస్యభావములతో అవి బంధింపబడియున్నవి. మిల్లుగుడ్డ ధరించిన ఆకలిగిన యొకని కా వస్త్రములను విదేశీయులయని ఎరింగినదానిని మీరు సుందరముగా పాల్గొనవలెను. నల్లరంగు అశుభ సూచకము. మిల్లుగుడ్డయు అమంగళప్రదము.

దేశములో ప్రజలకు ముకుఖద్దరుయొక్క ప్రాతినిధ్యము జేయవలసివచ్చెను. మీకిచ్చట సన్నని నాజాకు మిల్లుగుడ్డలను అట్టియావశ్యకత లేదు. ఆంధ్రదేశ మీనాడు మిల్లుగుడ్డల రూపముల వెలగలిగిన ఖద్దరును మాత్రమే ప్రతిష్ఠించిన వినుటకెంతయు విచారించుచున్నాను. ఆంధ్రదేశమునకిదిమిలో వెనుకబడి యున్న తమిళరాష్ట్రము ఈసంవత్సరము రు7½ లక్షల విలువగల ఖద్దరును ఉత్పత్తి జేసినది. ఖద్దరుప్రచారమందు బాలాబాయి పగిదివృద్ధి నొందిన ఆంధ్రదేశ మీనాడు మేఖలాచార్యులను యుండుట నాకెంతయు విమోచమును గలిగించుచున్నాను. మీరెల్లరును దీక్ష నహించి ఈమేఖములను వెడలజేయవలెను. కొన్నిసంవత్సరములకు ముందు పనిజేసిన తీరుననే తిరిగి మీనాయకులు పనిజేయవలెను. (వినుడు, వినుడు) ఇతర రాష్ట్రములలో బోల్చిన ఆంధ్రదేశము ఖద్దరు శంక గ్రగణ్య స్థానమున హించినను, ఆంధ్రదేశము నందలి వెనుకటి పరిస్థితులలో బోల్చిచూచిన విచారము గంంగకమానదు. దేశమునందలి ధనమును వివిధజిల్లాలకు విభజించుకొనక కేంద్రసంఘము నొకదానిని నెలకొల్పి ఉత్పత్తి సభివృద్ధిజేయవలెను. ఈప్రదర్శనములు మనయొక్కవిధిని గుర్తింపజేయుటకు తోడ్పడును. ఆంధ్రతమిళరాష్ట్రములు ఖద్దరుఉత్పత్తి యందు పోటితో పనిజేయవలెను. అన్నములేక వలమలమాడుచుండు సోదరుల కన్నమిడిన స్వాతంత్ర్యభావజీవములను వారి హృదయములందు నాటవచ్చును. కావున ద్విగుణీకృత్యా హమతో ఖద్దరు ఉద్యమమును కొనసాగింతరని యాశించుచు వార్షధ్వనులు మిన్ను మట్టుచుండ ప్రదర్శనోత్సవమును గావించిరి.

మం త్రు లెవరయ్యెదరు?

నాకపట్నము, నవంబరు 28:—నిన్న ఉదయము
కురిసిన ఓడ టోస్టా నేటిఉదయమున నచ్చినది. (అ. కె.)

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘ సభ

27-వ తేది శనివారము ఏలూరులో సమావేశ మగుట

కాంగ్రెసు విజయము - ఆంధ్ర దేశ వోటరులకు అభివృద్ధి నములు

అభిలభ్యత సంఘ సంఘ్యల ఎన్నికలు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధివద్దనుండి)

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘ సభ శనివారము మధ్యాహ్నము 2-30 గంటల వలూరులో శ్రీ తమిళ రాజగోపాలముగారి భవనమును ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంఘాధ్యక్షుల లభ్య శ్రీ టి. ప్రకాశంపంతులుగారి ఆధ్వర్యమున జయప్రదముగ జరిపడెను. ఆంధ్ర దేశ వోటరుల కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల శాసనములు గల గణపేసముల కథనమును తీర్మానముగావించిరి. దేశ సాయములు పలువురు సభ క గు దెంచిరి. దేశ కర్షకల కలకల పుష్కలములను, లులును సాంఘిక మూర్తి, అయ్యతన కాశ్యపరావు, వి. జోగయ్యపంతులు, కె. వి. ఆర్. సామినాయుడు, చిక్కల వెంకటరత్నంబాచారి, మర్రి రాధాకృష్ణయ్య, గడ్డ రంగయ్యనాయుడు, కోడాలి శివరామకృష్ణరావు, మొసలికంటి తిరువలరావు, మంజుషాక రంగయ్యనాయుడుగారు, జయంతాపురం రాజాగారు, బత్తిని పెరుమాళ్ల నాయుడు, డాక్టరు నజీరు అహమ్మద్ సాహెబులు, ఉన్నన రామలింగంపంతులు, దువ్వూరు సుబ్బయ్య గార్లు మున్నగు 80 మంది సభ్యులును 2, 3 మంది మంది ప్రేక్షకులును సభ సలకరించిరి. డాక్టరు వనరాజులు నాయుడు గారును యం. జి. నాయుడుగారును సభకు విచ్చేసియుండిరి. అభ్యర్థులు ఆ మాదిల్లల ఎన్నిక పరిస్థితులను గురించి 25 గంటల పై నుపన్యసించిరి.

ఆంధ్ర కేసరి టి. ప్రకాశంపంతులుగారు

రాష్ట్ర సంఘాధ్యక్షుల లభ్య శ్రీ యంత్రుల టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు ఎన్నికలయందు కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల విజయమును గూర్చియు, జన్మి సుపక్ష దురనస్థుల గూర్చియు కాంగ్రెసు వారికి గలిగిన ప్రతిబంధకముల గూర్చియు దీర్ఘ కాలము చదువు త్సాహిత్యం ఉపన్యసించిరి. ఆంధ్ర మండలము లన్నిటిలోను ఒక్కొక్క జిల్లాయందు పరిస్థితులు ఆభ్యర్థుల జనాభాజయములను సహకారముగ వివరించిరి. "ఎన్నికల పరిస్థితులను ఇంకను విశ్రాంతి గైకొని బయటబడక మునుపే" ఈ సభ జరుగవలసివచ్చినది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహాసభకుడ ఎన్నికలకు పూర్వమే జరుపబడియుండవలసినది. కాని అప్పటివని తొందరల వలన సభను నిలిపివేయవలసి వచ్చెను. ఇప్పుడిది సమావేశమైన మీరెల్లరును మార్చి నెల మొదలుకొని ఏకాశయముతో బనిజేసి దేశమునందెల్లడల ప్రచారము సల్పి నిరాపరదలై యున్న దేశీయులను మేల్కొల్పి ఆంధ్ర మండలములందంతట మునుప ప్రయత్నమునకు సాధ్యమైనంత బయమును గడియబాచినారు.

గంజాము మండలమునందు మువ్వూరు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులను నియమించితిమి. బి. విశ్వనాథదాసుగారిపై దావాగొని వచ్చిరి నా సమయము శిక్ష విధించిరి. తుదకు మైకోట్లవారిచే శిక్ష రద్దు చేయబడెను. విశ్వనాథదాసుగారి పక్షమున శిక్షా మూరఖాగా రుపసంహరించుకొనినందున దాసుగారు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగ నెన్నుకొనబడిరి. ఉపాధ్యాయులుగనుండి, జైలు కరిగి మహాత్మాగ మొనర్చిన ఉన్నన రామలింగంపంతులుగారి జిల్లా యం బోడిపాపులపూర్వము మిక్కిలి శోచనీయము. వీరికి ప్రత్యర్థి ప్రభుత్వ పరిగ్రహించి సర్వవిధముల సమస్తమును సమకూర్చుకొనగలిగిన సర్. పరసరామ పాత్రోగారు. అట్టి వారు మూడవ అభ్యర్థిగ నుమారు 1000 వోట్ల భేదముచేత మాత్రమే గెలుపొందిరి. ఇందులో గూడ అధికార దుర్వినియోగము జరిగెననియు జెప్పుచున్నారు. కావున వారిజయ మొకజయముగ పరిగణింపబడజాలదు.

విశాఖపట్టణానమును కాంగ్రెసువారు గోల్పోవుటకు కారణముగలదు. శ్రీ ప్రభుల లక్ష్మీనృసింహంగారు దేశాస్వస్థతలన అభ్యర్థిత్వమును వదులుకొనిరి. బుచ్చి సుందరరావుగారికి దేశభక్తి, త్యాగము, ఉత్సాహములేతప్ప వెచ్చింపుట కధిక భవములేదు. ఏ.వి. భానోజీరావుగారికి పోటీజేసి నిలువలేదని ప్రతినిధి టి. వారు దావాపు 200 వోట్ల భేదముతో మాత్రమే గెప్పిరి. మనలో నుంచువాకే కొందరు మిత్రులు తలబడుటగనైన ఉం

డక జన్మి సుపక్షమునకు తోడ్పడిరి. పట్టణేతర స్థానములు రెంటి యందును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులే జయమందిరి.

గోదావరి జిల్లా విజయము చెప్పనవసరమేలేదు. సర్వమును త్యజించి దేశారాధన కై కంకణమునివ బులును సాంబ మూర్తి గారిచే మొదట అభ్యర్థిగ నెన్నుకొనుటయు, వీరికి పోటీ బలవంతుడగు కొమ్మిరెడ్డి నారాయణరావుగారు పోటీజేయుటయు, జిల్లా బోర్డు అభ్యర్థుల పదవి నారాయణరావుగారికి లభించిన జిల్లాయంతయు తమపక్ష మనని ఎంచి అడివలలో నామినేషను ఉన్న జిల్లా బోర్డుకు ఎన్నిక గొనగలుగుటయు తుదకు నారాయణరావుగారి వోడిపోయి పోకల గో. నారావు నాయుడుగారు గెలుపొందుటయు, ఏవలించి ఈ జిల్లాలో జన్మి సుపక్షమున కిదియే మొదటి దెబ్బ యనిరి. కొన్ని తాలూకా బోర్డులందు గూడ కాంగ్రెసువారే జయమందిరి. దీనితో జన్మి సుపక్షమునకు నిలువున సగము ప్రాధమ్య పోయినది. (సభ్యు) ఇక నేమిరా గతి? సాంబమూర్తిగారిని శాసనసభకు ఎటులైన రాకుండజేయుమార్గ మేదియని యలోచించి యా మాన్ హుస్సేనుగారివలె సాంబమూర్తిగారి సభ్యత్వ అర్హతను తొలగించిరి. తనకు సభ్యత్వ లేనందున తన కేమియని ఉపేక్షింపక పూర్వముకంటె విజృంభించి రామసోమరాజులుగారి కై పనిజేయుటకు పట్టుబట్టిరి. నారాయణరావుగారు ముగ్ధముందు లరసి తెలివిగలవారై అభ్యర్థిత్వము మరలసంపాదించుకొనిరి. ఇంతట ముగియలేదు. దీని వరకే శ్రీ దురిశేట్ల గిరిరావు పంతులుగారు తమకేడియో మంత్రిపదవి ప్రాసని ఆశించి తన పలుకుబడినంతయు వినియోగించి నారాయణరావుగారు చేయలేని పనిని తాము సాధించు పూనుకొనిరి. తుదకు కాంగ్రెసువారు గావించిన అడ్డ బోధములన కాంగ్రెసుకు జయముగలుగుట ఎల్లరకు తెల్లము.

ఇక సర్ కె.వి. రెడ్డివారు వెనుక నోకూరి మాని కెన్యా యందు 29 వాదానములు చేసిరి సెంటిలలో ఒక్కదానికైన సెరవేర్చజాలక, బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య కి జయందు తావు లేదని గ్రహించి తెలగకులతత్వమును లేపదీసి "తెలగా" యను పత్రికను స్థాపించి విశ్వప్రయత్నములుజేసి తుదకు 9500 వోట్లు భేదముతో ఓడిపోయిరి.

తూర్పు గోదావరిలో బాటుపల్లి మగోదావరి జిల్లాయందు గూడ కుల, సాంఘిక భేద సమస్యలు విస్తారము పనిజేసినను కమ్యువారు వీనిని నిర్మూలము గావించి దేశాభివృద్ధి పూర్తికై ఆంధ్ర జిల్లాలకు మాత్రమేగాక దేశమునకంతటికిని కీర్తిని గడించిరి. యువకులు ముఖ్యముగ కాంగ్రెసు విజయమున కెంతయో తోడ్పడిరి. కులతత్వ పితాధ్యును క్రమంబుకైత్యతో పెకలించి కాంగ్రెసువారి కభివృద్ధి జయమును సమకూర్చిరి.

కృష్ణా మండలమునందు బలయుతుడగు మీర్జాపూరు జమిందారుగారు తలపడినారు. వీరు జిల్లా బోర్డు ప్రెసిడెంటుగ నుండి తాలూకా బోర్డు లన్నిటికిని నామినేషను లాసంగి తన బలమును వృద్ధిజేసుకొనుటయు, తమ విజయమున కై ఎంతభగమైనను వెచ్చించుటకు సంసిద్ధులగుటయు, అమాయకులను వోట్ల చేత సింగిలువోట్లు చేయించుకొనుటయు, మొదలగు విషయములను వివరించి ఎన్నికలకు రెండుదినములముందు బలమే లేని జమిందారుగారికి విచిత్రముగ రెండుదినములలో బలము జేకూర ననిబట్టిరి. పానగలు రాజాగారి రెండరికో మంత్రిపదవుల యాశ టెట్టి పురికొల్పిరి. మీర్జాపూరు జమిందారుగారు శాసనసభ యందు ప్రవేశించినపిదప తమిళి నెరుంగకపోరు. ప్రజలు పూర్వమువలె నిద్రించువారుగారు. అడుసుమిట్టి గోపాలకృష్ణయ్య గారు పానగలు రాజాగారి ఆజ్ఞను శరసాహించి కాంగ్రెసుపై ధ్వజమెత్తిరి. వీరు పోటీజేయునీవో మీర్జాపూరు రాజాగారు లక్షగాదు రెండులక్షలు ఖర్చుజేసినను జమిందారి అమియన జయించెడివారుగారు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల కిరువురకు గల వోట్ల భేద మత్యల్పము. నూరయ్య చాడగారి ఓటమి అత్యంతమైనది జనకము.

గుంటూరు ప్రజలు 1921-22 సెంటిలలో గగనమాన్యమున నడచిరి. 64 లక్షల రూప్యముల శిస్తులో, జిల్లాయందంతట కాంగ్రెసు ఆజ్ఞను తలదాగి ఒక మైనమెనును ప్రభుత్వమునకు చెల్లింపక పిదప కాంగ్రెసు అనుజ్ఞ యొనవెంటనే చెల్లించి తుంటిత దేశభక్తిని ప్రకటించి దేశభక్తుని నాయకత్వముక్రింద దేశమున కంతటికి మాన్యదత్తులై బ్రిటిషు ప్రభుత్వపు నాదులను కడలింప జేసిరి. అట్టి గుంటూరు జిల్లాలో కాంగ్రెసు జయింపకుంటు మిక్కిలి శోచనీయము. అన్ని జిల్లాలకంటె జన్మి సుపక్ష బ్రాహ్మణు లిజిల్లాలో అధికముగ నున్నారు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు ప్రతిగ బ్రాహ్మణ నియోగికి, వైదికిని, రెడ్డికి వోట్లకరెడ్డిని, కమ్యువారికి కమ్యువారిని నిలిపి వోట్లను విభజించుటకు ప్రయత్నించిరి. గోగిసేని రంగనాయకులుగారికి ఎంతో ఆక్షేపా సాకు టెట్టి వోట్లలేకుండజేసిరి!

నెల్లూరు జిల్లా గుంటూరుకంటె అధోగతిపాలై నది. పెల్లెన్ కమిటీవారు గావించిన పోరబాటులలో ఇవటగూడ పోరపడిరిని చెప్పకలేవుదు. కాంగ్రెసు అభ్యర్థు లిరువురును ఎవరికై వారు ప్రచారమును గావించుకొనుటయు, తుదకు కాంగ్రెసు ప్రచారమే మాకు వలననుటయు ఉభయముల అవజయమునకు తోడ్పడినది. చిత్తూరు జిల్లాలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థుల లభించుటయే దుష్టభమైనది.

దత్తమండలములు

కడప జిల్లాలో బ్రాహ్మణాభ్యర్థి కేమాత్రమును జయవ కాశములు లేవని ప్రజలెంత తేజస్వినను మదకు పరకు రామరావు గారిని నిలిపి వోటి రెడ్డిగారు రెడ్డిలో నెల్ల కాంగ్రెసు అభివృద్ధిమును బురి కొన్ని బ్రాహ్మణులైనను కాంగ్రెసువాది యగుట వరకు రామరావుగారికి జయమును చేకూర్చిరి. ఉపన్యాసకులు అనంత పురము జిల్లా విషయమై మాట్లాడుచు జి.రామేశ్వరరావుగారు కాంగ్రెసునుండి తొలగి ప్రత్యర్థిగ నిలచుటయు తుదకు కాంగ్రెసు వారికే జయము లభించుటయు చెప్పిరి. కర్నూలు జిల్లాలో హరిసర్వోత్తమరావుగారు బ్రాహ్మణులైనను రెడ్డులకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థి యగుట వారి నాదరించి అఖండ విజయముగ జేసిరి. బళ్లారి జిల్లాలో కాంగ్రెసు అభ్యర్థి పి. బులంబెను. దత్తమండలములు కులభేదముల సమయ దేయితర జిల్లాలకును దీనిపోక అగ్రస్థానము లును సంధియములేదు.

ఇటు సంగుద్వేష దీక్షములను పెకలించి ముగిసి పుదుచ్చరలో తల ఎత్తి గర్విం అఖండ విజయమును గలుగజేయు ముగిసిన సమయమున ఇట్టి విజయమును ప్రభుత్వము ప్రకటించి అనుపమాన దేశభక్తిని ప్రకటించు ను పరిష్కరించినందుల కెంతయు ప్రజలకు కృతజ్ఞతలు తెలుపవలసి. ఇరువురు ఆంధ్ర అభ్యర్థులు గలరు. చెన్నై జిల్లాలో మునుప బల్లపై పూర్తిగ కుడిచివేసిరి. 47 వోట్ల భేదమున వి. శాసన సభలో మెజారిటీవచ్చినందున గవర్నరు తీర్మానింపవలసి నంగీకరింపుడని గోరిరి. కాంగ్రెసు లోని యెదురు స్వీకరింపజాలమని సరసింహరాజుగారు సమస్తము చేసిరి. ఇంతలో మునిగిపోవునదిలేదు. వంగదేశమును దోచుకొని చిత్తరంజనుకు మంత్రిపదవుల నిరాకరించి వ్యవస్థ ప్రభుత్వ విధానమును వ్యసముజేసి గతించెను. ఎంతజేసినను వంగదేశ మొనర్చిన ఘన కార్యములలో పదియవవంత్తైన జేయలేదు. నేడు మాండలే జైలునందు బాసలనందుచున్న ఐదుగురు దేశభక్తులను ప్రజలు శాసనసభకు ఎన్నుకొనిరి! (హర్షము) పిదప అభ్యర్థులు భారత శాసనసభాభ్యర్థులను గూర్చి ముచ్చటించి మహమ్మదీయ సాధము ప్రచారము చక్కగ జరుగకుంటుచే కాంగ్రెసు గోల్పోయినందులకు విచారమును వెల్లుబిచ్చిరి.

కర్తవ్యమేమి?

ఎన్నికలైనవి. యమ్. యల్. సి. లు, యమ్. యల్. ఏ. పట్టుకులు వచ్చినంతమాత్రమున మన పని ముగిసినదనుకొనుట మిక్కిలి ప్రమాదము. శాసనసభలో గల ఆందోళనయేగాక మనదృష్టి నికపై సభలకు వెలుపల దేశముపైకి మరల్చునలెను. 1921-22 సెంటిలలో గగనరచిన ఉత్సాహము పిమ్మట తగ్గి పోయినది. నాడైనను, నేడైనను డబ్బుచేత ఇట్టి అసల్ప ప్రబోధము గలిగియుండలేదు. ప్రజలు కాంగ్రెసువారితో ఏకమై తమ స్వకార్యముగ నెంచి గావించిన కృషియొక్క ఫలితము.

కాంగ్రెసు బాధ్యత - నిర్మాణ కార్యక్రమము

నేను కాంగ్రెసువారిపై గల బాధ్యత ఇనుమసిచినది. గ్రామ పునర్నిర్మాణము, నిర్మాణ కార్యక్రమము, ఖిద్మత్, అస్పృశ్యతాభివృద్ధిలకు పాటుబడవలెను. అభిలాష మండలములందు ఈమాటు సంవత్సరములు ను, ధనమును మాన్య ప్రచారము గావింపవలెను. నాకు చెన్నపురి ప్రతికాకార్యాలయమును గూర్చుండుటకు ఉద్దేశములేదు. జిల్లాలలోను కాసనభలందు రెండుచోట్ల కృషి సలుపవలెను. అట్లానర్చిన ఆంధ్రరాష్ట్రము తదితరరాష్ట్రములలో అగ్రస్థానము వహించు వనుటకు సందియములేదు. ఆంధ్రులు వేలకొలది కారాగారముల కరిగి త్యాగముజూపిరి. మంత్రిపదవుల నిరాకరించి నిష్క్రమించుచు ప్రకటించిరి. దీనివలన కాంగ్రెసుయొక్క బలము ప్రజాబలముని గోషేనుప్రభువుగారికిని, బల్లెకాపాడే ప్రభువుగారికిని తెలియగలదు. ఇంతమాత్రముచే వారు స్వరాజ్యమును ప్రసాదించకపోయినను ప్రజాశక్తి వారికి గోచరమైనది. ఇక నుండి మాటలను గట్టి కార్యచరణకు గడంగవలెను ఉద్యోగములను నిరాకరించి దీక్షతో బనిజేసిన ప్రభుత్వములూ ంగ్ల ప్రజాభివృద్ధియు సరవేర్చగలదు అని హెచ్చరించిరి.

అంతట సాంబమూర్తిగా రీతిర్యాసమును ఉపపాదించిరి.

(1) గడచిన కాసనభల యెన్నికలలో ఆంధ్రదేశము నందలి అన్నిజిల్లాలలోని ప్రజలు వోట్లకు ప్రచారములు యితర సహాయములను ప్రత్యేక సాంఘిక కులాభిమానములను లక్ష్యముచేయక దేశభక్తియనునే గుర్తించి కాంగ్రెసు ఆజ్ఞను శిరసావహించి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకు పూర్వసహాయము చేసి కాంగ్రెసు విజయమునకు అత్యుత్సాహముతో తోడ్పడినందులకు వారిసందర్భి ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘము వారు అభివందించుచున్నారు.

ఉ|| బులసు సాంబమూర్తిగారు, ఆ|| డాక్టరు నజీరు అహమ్మద్ సాహేబుగారు.

బలపరచినవారు:—కొండ వెంకటప్పయ్యగారు, గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు.

సాంబమూర్తిగారు ప్రకాశంగారికి ఎన్నికలందు గలిగిన విజయమునుగూర్చి మాట్లాడిరి. దేశభక్తి కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు తీర్మానము బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి. "ఈ యెన్నికలలో నేనెట్టి సహాయము చేయకపోయినను ఈ తీర్మానము బలపరచుట వింతగా తోచవచ్చును. కాని నేడు ప్రదర్శింపబడుచున్న ఉత్సాహాతిరేకమునకు ప్రజల వశినండించుచున్నాను. జాతీయమహాసభయందు ప్రజాసామాన్యము గొప్పభక్తిని చూపినందులకు చాల సంతోషము. కాసనభల ప్రవేశవిషయములో నా సంతోషము లెప్పటివలెనే యున్నది. కాని ప్రజోత్సాహము చూచిన వెనుకటికంటే వచ్చుచున్నది. ఈతరంగమును వృధాబోనివ్వక తీరని కార్యమును కొనసాగించవలసినదని కొరము మిమ్ములను అభినందించుచున్నాను" అని నవ్వును సభలో ఉత్సాహ మతిరేకము క్రమమున తనశక్తిసంతోషము వినిపింపజేసినపుడు దేశభక్తియు మరల చుట్ట కొరలు సంతోషించి ఆయన ఆనందబాష్పములను దాగిరి.

2. ఆసాంకాంగ్రెసు

తనకు వచ్చినదరకాస్తులు, తనదరకాస్తులను పరిష్కారముచేయుమనియ మించడమునది:—

(1) కండులపేట కాంగ్రెసునాయుడుగారు, (2) బులసు సాంబమూర్తిగారు, (3) నారాయణరాజుగారు.

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసభ్యుల ఎన్నికవిషయములో చాచిరిగినది. ముద్రముందు జనరల్ ఎలెక్షన్స్ నిట్లు ఎన్నికలకాంగ్రెసు సభ్యుల ఎన్నికలజరిపి అనంతరం కాంగ్రెసువారిగా నోక్కొనిరి ఎన్నికొనిరి. జనరల్ స్థానములలో 17 గరు నామినేటుకాబడిరి. 1 వెంకటప్పయ్య పంతులు-2 నాగేశ్వరరావు రీప్రకాశంపంతులు 4 పట్టాభి సీతా రామయ్య 5 సాంబమూర్తి, 6 బారు రాజారావు, 7 వాల్మీకి వెంకటేశ్వరకాస్త్రి, 8 గద్దె రంగయ్యనాయుడు, 9 కాశేశ్వర రావుగారు వగైరాలు 17 గరు చేర్చొనిరి. మొదటి 6 గరికి వోట్లు ఎక్కువగావచ్చునందున మొదటిఆరుగురు ఎన్నికగాంచిరి.

3. అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘసభ్యులుగా ఈదినవ వారు ఎన్నుకొనబడిరి:—వరహగిరి వెంకటశ్రీగయ్యగారు-(గంజాం), చింతలపాటి వెంకటసూర్య సరసింహరాజుగారు-(విశాఖపట్నం), మొసలికంటి తిరుపతిరావుగారు-(తూర్పుగోదావరి) దండు నారాయణరాజుగారు-(పశ్చిమగోదావరి), అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావుగారు-(పశ్చిమకర్ణాటక), మల్లెల శివరామకృష్ణయ్యగారు (తూర్పుకర్ణాటక), మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగారు-(గుంటూరు) బల్లివ పెరుమాళ్ల నాయుడుగారు-(కెల్లూరు), గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు-(మదరాసు), మాడభూషి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు-(చిత్తూరు), కె. కోటిరెడ్డిగారు -(కడప), చీమలనాగులపల్లి నారాయణ శెట్టిగారు-(అనంతపురం), గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు-(కర్నూలు)

జనరల్ స్థానము ను:—బులూరి ప్రకాశం పంతులుగారు, కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు, డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు, కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు, బులసు సాంబమూర్తిగారు, బారు రాజారావుగారు.

స్పెషల్ స్థానములు:—దువ్వూరు సుబ్బయ్యగారు, డా|| నజీరు అహమ్మద్ సాహేబుగారు, జనాబ్ ఉ. మ్రాఆలీషా సాహేబుగారు, కైస్తవులకు ఆదిమాండ్లులకు నియమింపబడిన స్థలములకు భక్తిచేయుటకు కార్యనిర్వాహకవర్గమువారికి అభివారమివ్వడమైనది.

అఖిల భారత కాంగ్రెసు సభ్యులసాన కులలోవచ్చు ఖాళీలను రాజీనామాలను భక్తిచేయుటకు కార్యనిర్వాహకవర్గము వారికి అభికారమివ్వడమైనది.

ఈ తీర్మానమైన పిదప రాత్రి 8 గంటలకు సభ ముగింపబడెను.

ద్వితీయ అఖిలభారత వైష్ణవ మహాసభ

హైదరాబాదులో సమావేశము

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

హైదరాబాదు, సవంబర 27:—ద్వితీయ అఖిలభారత వైష్ణవమహాసభ కుక్రవారమునాడు రెవెన్యూ బూరు పెండాలో సమావేశమయ్యెను. అస్సకముల శేర్వాట్లు చేయబడెను. మద్రాసు, గజరాజు, పం. రాష్ట్రములు, కుంభకోణం మున్నగుభాగములనుండి ప్రతినిధులు వచ్చిరి. శ్రీ ప్రతివాది భయంకర ఆనంతాచార్యులుచే అధ్యక్షత వహించెను. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులరు డి. బి. ఆరావముడు అయ్యంగారు విజ్ఞతమును సువస్వాసము గావించిరి. అధ్యక్షోపన్యాసము చాల ఉపయోక్తముగనుండి వైష్ణవోద్ధాంశములను ముఖ్యమైనవానిని వివరించుచు, ఏకభగవదాధనమున గూర్చి వివరించిరి ఇంకను అధ్యక్షి, ఆరొంప, సమస్యలు, భూతదయమున్ను వైష్ణవధర్మములను దెప్పిరి. ఈ విషయమై శరీరోధనకార్యముల జేయవలెనని దెప్పి బాధరాయలుకు అట్టి ప్రచారమున కనకశక్తి అదని దెప్పినట్లు నడిచిరి. ఇవల చాల ఉత్సాహము ప్రసరియ్యుచు డి. భక్తు చాలనుండి వచ్చిరి. శేషురాజు సభిజరుగును. ముఖ్య బునతీర్మానములు గావింపబడును. (కీరి)

ఆదిద్రావిడ కేంద్రసభ

ఆదిద్రావిడ కేంద్రసభవారి యాజమాన్యమున నిన్న సాయంకాలము వేదేలిలో ఒక సభజరిగెను. ఆదిద్రావిడ సంఘపు ప్రముఖులు రావుసాహేబు యం. వధురెడ్డి, జి. దేవేంద్రుడు, రావుసాహేబు వి. సర్వంగంపిళ్లెగారు మరొకరియరు సభకు వచ్చియుండిరి.

హైదరాబాదు ఆది హిందూసభ కార్యదర్శియగు యం. వి. భాగ్యరత్నయ్యగారు తెలుగులో ఈ క్రిందివిషయన ఉపన్యసించిరి.

మనసంఘమువారు ఎన్నిమో ఇబ్బందుల ననుభవించుచున్నారు. సర్కారువారు ను నల ను వర్గీకరణ చేర్చి ఆరెంచుచున్నారు. కావున మనకష్టసుఖములను మనము వారికి చెప్పుకొనుట అవసరము. మనసంఘమునకు నీవస్థానమొసగు సాంఘిక సాంప్రదాయములను అంతమొందించుచువట్టుములను లేయరుచేయవలెను. గ్రామములలో సాంఘిక వివాదములు చిన్న చిన్నదాలను పరిష్కరించుట గ్రామపంచాయితీల శేర్వరులకు అవసరము. ఎల్లప్పుడు మనసంఘమువారు సార్వభౌముని పట్ల భక్తి విశ్వాసములను ప్రకటించుచుండవలెను.

పిమ్మట దేవేంద్రుడుగా రుపన్యసించుచు ఈ సమయమున చెన్ననగరమునందలి ఆదిద్రావిడ సంఘపు నాయకులు వికమత్తయ్యతేక రెండు పట్టింగ చీలుట దురదృష్టము. ఆంధ్ర దేశమునందలి ఆదిమాండ్లులు ఒక కేంద్రసంఘము నేర్పరచుకొని ఒక నాయకుని ఎన్నుకొనిన విషయన ఆదిద్రావిడులు కూడ కేంద్రసంఘము నేర్పరచుకొని నాయకుని ఎన్నుకొనవలయునని దేవేంద్రుడుగారు హితమొసగిరి.

మధురెడ్డి గారుపన్యసించుచు కొంతమంది నాయకులు గౌరవపరవుల నాశించుటచే తగవు లేర్పడెనని చెప్పిరి. ఆదిద్రావిడులలో కూడ చదువుకొనినవారు చదువురాని అనాగరికులకు సంఘమువారిని నీవముగ చూచుచున్నారు. ఈ తనవుల కలంయ ఇదేకారణము. ఆంధ్రదేశమున ఆదిమాండ్లులు కట్టుగ నున్నారు. అట్టి చక్కని నిర్మాణము వికమత్తయ్య ద్రావిడదేశమునకూడ కలుగవలయునని మధురెడ్డిగారు చెప్పిరి.

సభాకార్యదర్శియగు రావుసాహేబు గర్వంగ పిల్లగారు అధ్యక్షతనకు నందనములు సమర్పించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

8 వ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ

ఏలూరునందు 28 తేదీని సమావేశమగుట

[మా ప్రత్యేక విలేఖరి]

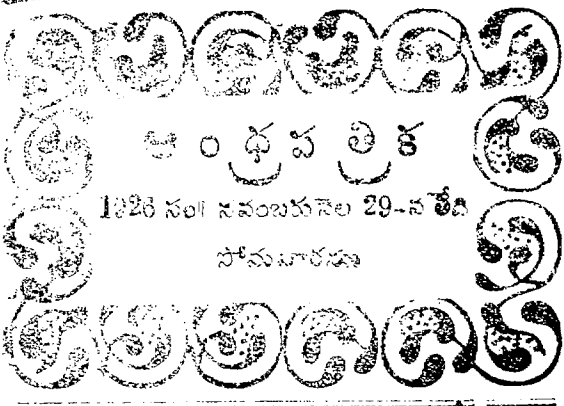
8 వ ఆంధ్రరాష్ట్రీయ మహాసభ 28 తేదీని మధ్యాహ్నం 8 గంటలకు ఏలూరునందలి పాండురంగసినిమాహాలులో సమావేశమయెను. సినిమాహాలులో ప్రతినిధులకు, ప్రేక్షకులకు ప్రముఖులకు స్థానములను ప్రత్యేకించి గలభా దేమియు జరుగకుండుటగున చక్కని రేపార్సీలును గావించిరి. ఎన్నికల తర్వాత ప్రజలలో నెలకొనిన యుత్సాహ విశఫల్యంబు విదిర మగుచుండెను. ఆంధ్రసభ స్థలములో జరిగినతర్వాత తిరిగి యుత్సాహముతో సజీవముతో జరిగిన దీపధయే. ఆంధ్రులు ప్రతినిధులుగాను ప్రేక్షకులుగాను అన్ని జిల్లాలనుండియు విచ్చేసి యుండిరి. ఈవిధు సభ నిండుఉత్సాహముతో సమావేశమయినది. సుమాట 1 వెయ్యిమందినరకు ప్రతినిధు లేమి ప్రేక్షకు లేమి సభ వలంకరించియుండిరి. సభకు విచ్చేసిన ప్రముఖులలో కె. వి. ఆర్. స్వామినాయుడుగారు, శ్రీనివాసయ్యంగారు, పి. రంగసామిఅయ్యంగారు మున్. సత్యమూర్తిగారు యన్. ముత్తయ్యమొవల్లూరుగారు బుర్రా, సత్యనారాయణగారు, టం గుమారి ప్రకాశం పంతులుగారు, సి. దొరసామయ్యంగారు, వి. వి. జోగయ్య పంతులుగారు, దివాన్ బహద్రుర తాచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు, మాగంటి చాపిసీమగారు గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు మద్ది రాధాకృష్ణయ్య, శ్రేష్టిగారు, గూడూరి రామచంద్రరావుగారు, నజీరహమ్మసాహేబు, వాల్మీకి వెంకటేశ్వరకాస్త్రిగారు, బారు రాజారావుగారు, గజవల్లి రామచంద్రరావుగారు, కొల్లిపర సూరయ్యచౌదరిగారు, యం. శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, బల్లివ పెరుమాళ్లనాయుడుగారు, దండు నారాయణరాజుగారు, మోలే నారాయణరాజుగారు, పాలకోడేటి గురుమా ర్తిగారు, జయంతిపురంరాజుగారు సూరి వేంకటప్పసేంకాస్త్రిగారు, అయ్యంగి వేంకటరకయ్య గారు, దేశభక్తి కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులు గారు, చావలి రామమయాజులుగారు, పెన్నెళ్ళ తాపిరాజుగారు, చెరుకు వెంకటనరసింహముగారు, పెన్నెళ్ళ పెద్దిరాజుగారు, శేరిచర్ల బ్బురాజుగారు, యం. జి. నాయుడుగారు, లిక్కిని వెంకట చౌదరిగారు, మండపాక రంగయ్యగారు, బులసు సాంకాంగ్రెసు, బసవరాజు వెంకటప్పారావుగారు, కొడూరి శివకృష్ణరావుగారు, డాక్టరు వరసరాజులునాయుడుగారు, న్నవ రామంగం పంతులుగారు, మున్నగు ప్రముఖులను పూర్వరి సుబ్బయ్యగారు, ఉన్నవ లక్ష్మీచాయయ్యగారు, యాజ్ఞా లిలకయ్యగారు, మున్నగు వారీనులును, గలరు. ఆ గ్రెసు హరిదాసు సరసింహరావుగారు దేశమాత్మప్రసము గాచినపిమ్మట అత్యుహారి గోవిందాచార్యులుగారు తమసాంగతి న్యాసమును జడచిరి. (ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని ఉమరొకచో ప్రకటించబడెను.)

* * * * *

స్వాగతోపన్యాసము ముగిసిన తర్వాత గారు, సరసింహరాజుగారు, డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు ట్ల వెంకటసుబ్రహ్మణ్యం శెట్టిగారు, పి. విజయరాజులుగారు, గాంధీమహాత్ములు, మహమ్మదాల్, కె. రాజాలనందుకు విచారించుచు పంపిన తంతివా కార్యదర్శియగు చదువబడినవి. ఇతర వోకరు వంజెమమును బాడిరి. గాంధీవిద్యాయుధులురు గాంధీమహా కీర్తనలనుబాడిరి. కాంతినికేరన విద్యార్థిములు దేవద్రావిండిరి. అంతట పుష్పమాలాలంకరము కాబడి సభా్యు కె. వి. ఆర్. స్వామినాయుడుగారు తమ అధ్యక్షతో మునుగావించిరి. (అధ్యక్షతోపన్యాసము తేగొకచో బడినది.)

* * * * *

అధ్యక్షతోపన్యాసము కాగా శ్రీయశ్చ యన్ నివాన్యంగారు, సత్యమూర్తిగారు, ముత్తయ్యమొంగారు, రంగస్వామిఅయ్యంగారు అంగమున మాట్లాడిరి. పన్యాసములు వాక్యమువెంబడివాక్యము లెట్లుమాడెడివని. బుర్రా సత్యనారాయణగారు తెలుగున మాట్లాడెల్లరు ఆంధ్రదేశము ఎన్నికలయందు చూపిన ఉత్సాహ, ఆంధ్రుల సభినందించిరి. ముందుమావలసిన కార్యదీర్ఘ గరించి తెలిపిరి. కీరియపన్యాసములు ప్రజలలో అకార్యోత్సాహమును గలిగించెననుటకు సందియములేదు. నాడు నాయకులు విచ్చేయుటజూడ, ఈసభకు పూర్వ స్వరాష్ట్ర కాన్ఫరెన్సు రీతిగానున్నదని చెప్పవచ్చు. రాత్రియే తమిళనాడునాయకులు మదరాసుకు వెడలి

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

మహాసభ

శాసనసభ

ఆంధ్ర రాష్ట్రము మహాసభ ఏలూరులో ప్రారంభమయిన సమయము, దేశచారిత్రమునందు మిగుల ప్రాముఖ్యము వహించుచున్నది. ఆంధ్రులును, తమిళులును, కేరళ, కర్ణాటకులును కాంగ్రెసుపట్ల అపారమగు భక్తి జూపి, చెన్నరాష్ట్రగౌరవమును కాపాడిరి. శాసనసభలకు కాంగ్రెసు సభ్యుల సభికముగ నెన్ని కొనుటయగాక, సందిగ్ధసమయమున మృత్తికదవులును నిరాకరింపజేసి, ద్వంద్వప్రభుత్వముతో తమకు నిమిత్తము లేదనియు, వత్సరస్వరాజ్యసిద్ధియే తమకు ముఖ్యమనియు జెప్పగలిగిన, చెన్నరాజధానిప్రజలు ధన్యులు. ఇతర రాష్ట్రములకు వీరు మార్గదర్శకులయిరి. ప్రజలు కాంగ్రెసుసభ్యులపట్ల జూపిన విశ్వాసమునకు వారు పాత్రులయిరనుటకు సందియములేదు. చెన్నరాష్ట్రమునందే ప్రథమ రీతి ప్రారంభమయ్యెను. చెన్నరాష్ట్రము పరిక్షుకుండు దిగ్విజయము బడసెను. సంకేహమన స్కూల యనుమానమును పోద్రోలెను. కాంగ్రెసు నియోజకవర్గము పేరు, శాసనసభల నియోజకవర్గము పేరు. కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు శాసనసభా ప్రతినిధులు గానేరరనువాదము తుత్తునియలయ్యెను. చలాచందా చెల్లించువారి యభిప్రాయము దిహాపాయిల నిచ్చువా రేకీభవించిరి. కాంగ్రెసు ప్రజలకును వ్యత్యాసము జూపించి, కాంగ్రెసు తృణీకరింపసెంచినవారియాశలు అడిగెను. కాంగ్రెసు తీర్మానములు శాసనసభలో బర్లచే పూర్తిగ సంగీకరింపబడెనని కడవిన్నికలు విశదపరచెను.

ఉద్యోగనిరాకరణసూత్రమును ప్రతిపాదించుచో, బ్రాహ్మణేతర కాంగ్రెసుసభ్యులను నష్టపడవలయునను దురుద్దేశ్యము బ్రాహ్మణ కాంగ్రెసుసభ్యుల నావహించియున్నదని, జస్టిసుపత్రిక గాసినవ్రాతలు నిరాధారము లని ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులగు కందుల వీరరాఘవస్వామినాయుడుగారి అధ్యక్షోపన్యాసము తెలుపజెలుపుచున్నది. కాంగ్రెసుసభ్యులు ఉద్యోగులను స్వీకరింపరని, సరసింహరాజప్రభుత్వము పరితమాగ దెలిపినసంగతి ఎల్లరెగినదే. ఆదికామరాజుగారి దెలిపిన ఖండితాభిప్రాయమును విచారించుకొంటేను, వీరరాఘవస్వామియును, వీరరాఘవస్వామి సంతకమును సంతకముచేయుచున్నది. నాయుడుగారివాక్యముల నిట నుజూపచెదము.

“మనకర్తవ్యము, మృతివర్గము నేర్పరచుట మనకన్న బలహీను లగువారిని మృతి

పదవులందు కూర్చుండజెట్టుటయగుదు. మనవిధి, అధికారవర్గముతో పోరునలుపుటయేనని నాయుభిప్రాయము. వాటరుం కిచ్చినవాగ్దానములప్రకారము పోరాటమును సాగింపవలయును. ఏమాత్రము లొంగిపోక, మెత్తబడని హృదయములతో, జస్టిసుపత్రిక మొకవంకను స్వతంత్ర లింకొకవంకను చరి బలపరచెడి అధికారవర్గపు రాతిగోడలను చాటుటకు మనము కృషిసలుపవలయును.”

స్వతంత్రులందరును కాంగ్రెసునందుజేరి, వత్సరస్వరాజ్యమును తోడ్పడవలయు నని నాయుడుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. హిందువులు మహమ్మదీయులు, బ్రాహ్మణులు బ్రాహ్మణేతరులు గలసి గమ్యస్థానము జేరవలయుననియు, వ్యక్తిపరమగు స్వార్థమును సాంఘిక మగు స్వార్థమును గూడ విసర్జించి, మాతృవిముక్తికి పాటుబడవలయు ననియు, స్వామినాయుడుగారు చెప్పినవాక్యములు అమూల్యములయినవి.

కాంగ్రెసునందు చీలిక గలుగనిచో, దేశమున కధికలాభము గలిగిడిది. కాంగ్రెసు ప్రతిపాదనను తృణీకరించి వేరుబోయినవారు, తాము నష్టపడి కాంగ్రెసునుగూడ కొంతవరకు నష్టపరచిరి. అనవసరపు చీలికల గలిగించువారి కిముం దయినను తాము దేశమునకు జేసిన ద్రోహమును గమనించి, మరల కాంగ్రెసుపక్షమును బలపరచుట వివేకము. వత్సరాజ్యము లభించువరకు, కాంగ్రెసుసభ్యులు అచంచల భక్తితో పాటుబడవలయు నని నాయుడుగారు గావించిన హెచ్చరిక ఆంధ్రులలో నూతనోత్సాహము బుట్టించుగాక యని కోరెదము. బర్ల హెచ్చు ప్రభువుగారి కోర్కె ననుసరించి లొంగిపోవుటకు నాయుడుగా రేమాత్రము సమ్మతించుట “బర్ల హెచ్చు ప్రభువుగా రేమి కోరుచున్నారో గ్రహింపవలయును. అసహాయోద్యమమును ప్రారంభించుటలో మనము తప్పజేసితిమని యంగీకరించి, శరణువేడవలయు నని, వారియుద్దేశ్యము. ఇండియామృతిశారు, మన మెటుల యాచింపవలయునో నేర్పిరి. యాచకుల నెటుల జూడవలయునో, ఆనంగతిని పిమ్మట వారు దెలిపెదరు. ఏబదిసంవత్సరములు మనము సహకారపద్ధతిని పరిక్షించితిమి. తుదకు, యాచనపద్ధతివలన ప్రయోజనములేదని కనుగొంటిమి. ఇంతకుపూర్వము ప్రయోజనరహితమని అంగీకరింపబడిన పద్ధతిని అవలంబింపజాలము. ప్రభుత్వహృదయము నందు మార్పుగలదేని, తోడ్పడుటకు సంసిద్ధతను జూపియుంటిమి. ఆత్మగౌరవమునకు భంగము కలుగనంతవరకు, కొన్నివిషయములలో తోడ్పడితిమి. బ్రిటిషు రాజకీయవ్యవహారములలో తూచన తక్కువను చోటులేదు. బలవంతునే, బ్రిటిషువారు గౌరవించెద” తని వీరరాఘవస్వామినాయుడుగారు దెలిపిన వాక్యములందు అతిశయోక్తి గనుపించదు. అందుచే, నేషనల్ డిమాండు సఫలమగువరకు, భారతభూమి వెనుకకు మరలజాలదు.

జస్టిసుపత్రికమువారు దేశమునకు జేసిన చెరుపు విషయామై నాయుడుగారి కెట్టినందియము లేదు. హిందూలు ఆందోళనసమయమున, దేశమంతయు స్వరాజ్యము గోరుచుండ, జస్టిసుపత్రికము వారొక్కరును వలదనిరి. తమకు ఉద్యోగములు ముఖ్యముగాని స్వరాజ్యము ముఖ్యము గాదనిరి.

ఇటుల బలికనవత్రిము మరియొకటి లేదని, నాయుడుగారు సూచించిరి. ఉద్యోగములతో మారకొని నచో, విద్యాధికులగు బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును కొంతసంఘర్షణము కలిగిననుసిపోయెడిది. అందుకుమారుగ, బ్రాహ్మణ జాతిపై బ్రాహ్మణేతరులలో తీవ్రవ్యతిరేకమును పురికొల్పుటకు జస్టిసుపత్రికమువారు ప్రయత్నించిననియు, బ్రాహ్మణులకన్న బ్రిటిషువారే మేలని పలికెననియు, స్వామినాయుడుగారు సూచించిరి. ఈసంకర్షమున నాయుడుగారు దెలిపిన యీక్రిందివాక్యములు జ్ఞానుపరిచిచిత్రసిద్ధాంతములకు తగినరీతిని జవాబిచ్చుచున్నవి.

“మాదిరి ఆంగ్లేయుడు, ఓడ్యయరుగారివలె నుండును. మాదిరి బ్రాహ్మణుడు తిలకువలె నుండును. నామ్మకు నేను, తిలకుమాదిరి బ్రాహ్మణునిచే పరిపాలింపబడుట కిచ్చగించునుగాని, ఆరువేల మైళ్లదూరముననున్న బ్రిటిషువారిని పరిపాలించుట కాహ్వనింపను. తిలకుగారు, దేశస్వాతంత్ర్యమునకై ఎప్పుడును పోరాడుచునే యుండిరి. ఆంగ్లేయుడు తనదేశమునకు స్వేచ్ఛను గోరుగాని, తెల్లజాతులులేనిచోటుల కెల్ల ఆంగ్లేయుడు దాస్యము నాశించును.”

జస్టిసుపత్రికమువారికి కాంగ్రెసుపట్ల నన్నడుగు గౌరవము లేదని, స్వామినాయుడుగారు వ్యక్తీకరించిరి. కాంగ్రెసును బహిష్కరింపుడని హెచ్చరించిన జస్టిసుపత్రికపు దృక్పథమును సులభముగ గ్రహింపవచ్చును. కాంగ్రెసునాయకులను నిర్బంధించినపుడు జస్టిసుపత్రికమువారు సంతసించిరి. అధికారవర్గము తాళము వైచుచుండిరి. ఇట్టిపత్రికమును జస్టిసుపత్రికమువారు నిరాకరించినందుల కెవ్వరును చింతించినను ను వివరించుచు, దేశమునకు చేసిన మేలును విశదీకరించుచు, దేశమును సృజించినవారు, కాంగ్రెసువారు. కాంగ్రెసువారు నిరాకరించినందుల కెవ్వరును చింతించినను ను వివరించుచు, దేశమునందు ఎట్టిసంతోషముదయించినదో గాతపవచ్చును. ప్రజలహృదయములలో బ్రాహ్మణేతరులొల్పి, భావిపరిణామముసామ్యమార్గమును మహత్ములుజేసిరి. అసహాయోద్యమము ప్రారంభమగుచున్నది. నిర్బంధములు ప్రజాశాంతిపజేయుటకు మారుగ వృద్ధిగావించెను. దేశమునందు నూతన దృక్పథమును నెలకొల్పెను. నేడు అసహాయకార్యక్రమము మారినను, అసహాయదృక్పథము తొలగలేదు. దృక్పథమును తొలగింపవలయునని, ఇండియామృతిశారు చేసిన ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. ప్రజలు దేని నాశించుచున్నారో వెల్లడియయినది. పాలకులు దూరదృష్టి జూపునెడల, ఇంకను కాలయాపన జేయుటకన్న ప్రజలకోర్కెలను సఫలపరచుటయే యుక్తమని గ్రహింపనేర్తురు. ప్రజలకోర్కెలను నిరాకరించుచో, ఆబాధ్యత పాలకులపైననే నిలిచియుండును.

అసహాయసంఘాధ్యక్షు లగు ఆత్మకూరి గోవిందాచార్యులుగారు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాదర్శమును వ్యక్తీకరించిరి. ప్రస్తుతసమయమున సంపూర్ణ

స్వాతంత్ర్యమును, అధినివేశరాజ్యస్వాతంత్ర్యమును ఒక్కటేయని, కడచిన ఇంపీరియల్ సమావేశపు తీర్మానములు తెలియజేసెను. అందుచే, ఈవిషయము నిపుడు చర్చింప నవసరము గనుపించదు. ఒకటి లభించిన రెండవదిగూడ లభించును. గోవిందాచార్యులుగారు సూచించినటులు, బ్రిటీషుసామ్రాజ్యము తెల్లసామ్రాజ్యమై పరగుచున్నది. వల్లవారికిందు స్థానముగలదా లేదాయని నందియము గలుగుచున్నది. హిందూదేశమును విడిచి, సామ్రాజ్యముగూర్చి ముచ్చటించుట వ్యర్థము. నేడు గాకున్న రేపయినను, బ్రిటీషు పాలకులీనంగతిని గుర్తింపకమానరు. స్వయంకృషి నాధారముజేసికొని, ప్రజలు ముందుకు నడుచుచో, వారి సంకల్పమునేవారు నిరోధింపజాలరు. పరిశీలనిమిత్తము సహకారము సలుపవలయు ననుసూత్రమును, గోవిందాచార్యులుగా రామోదించరు. సంస్కరణములను నిర్వహించుటయు దుర్లభమే. అందుచే వీరికొరకుగాని వారికొరకుగాని సహకారము సలుపుటకు దేశ మంగీకరింపజాలదు. శాసనసభలవెలుపల నిర్మాణకార్యక్రమమును నిర్వహించి, పన్నుల నిరాకరణమునకు దేశమును సంసిద్ధము జేయవలయు ననియు, గాంధీమహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద ఇక్కార్యమును నిర్వహించుట యవసరమనియు, ఆచార్యులవారు ఆంధ్రమహాజనులను కోరుచున్నారు. కాంగ్రెసుసభవా రెట్టికార్యక్రమమును నిరూపించనను, ఆంధ్రదేశము దానిని నిర్వహించుటలో వెనుదీయు నని తోచదు. అసహాయకార్యక్రమమును జయప్రదముగ నిర్వహించిన ఆంధ్రులు, శాసనసభాప్రవేశవిషయము న గూడ సమానోత్సాహమును జూపిరి. శాసనసభలకు వెలుపలను లోపలనుగూడ కాంగ్రెసు విజయచిహ్న కార్యక్రమాలను కొనసాగించుటకు, ఆంధ్రముందంజవైచి మార్గదర్శులయ్యెదరని నవలూరులో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభలో లును ప్రతినిధులును గనుక అచిన య అసహాయోద్యమము విజృంభించిన న స్మరణకు దెచ్చెను. తమిళనాయక శ్రీనివాసయ్యగారు, ఏ. ర. గారు, యస్. సత్యమూర్తిగారు స్త్రీయవధవా రొనగిన వాగ్దానము స్వాగతము ఆంధ్రతమిళనఖ్యమును పరచుటకు తోడ్పడగలదు. మాతృసేవ ధయసంఘములవారును అహమహామికనుజులూ తాదాకరమయినను, పరస్పర ద్వేషమునకు గాని అనూయకుగాని ఏమాత్రము తావుండగూడదు. దేశసేవయందు ఉభయసంఘములవారును కలసి పనిచేయవలసియున్నారు. మద్రాసు శాసనసభలో కాంగ్రెసుపక్షమే పాలుబడవలసి యున్నది. మద్రాసు కాంగ్రెసుపక్షము వారు ముత్రిపదపులను స్వీకరింప నిరాకరించినందులకు, భారతభూమియంతయు వారిని అభినందించుచున్నది. వండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు తమ సంకల్పమును వెల్లించుచు, దేశమునకంతకును చెన్న రాజధానివాసులు మార్గముజూపిరని చాటుచున్నారు. భార్యద్ద ఇండియన్ నేషనల్ హెరాల్డు మున్నగు పత్రికలు మితలేని సంకల్పమును తెలుపుచున్నవి. ఆంధ్రులకు నిర్మాణకార్యక్రమ మత్యంత విషయమని చూపుటకు, ఏలూరులో జరిగిన ఖడ్గ

సదస్యమే నిదర్శకము. ఖడ్గకొరకై యావచ్చక్తిని భారణోయుచున్నది. రాజగోపాలాచార్యులు గారు ప్రారంభ మ హాస్య వ ము జరుపుట సమంజసమై యున్నాడు. జాతీయతాక గౌరవమును కాపాడిన బులును సాంబమూర్తిగారు జాతీయతాకోత్సవమును ప్రారంభించు యెంతయు కృతముగ నున్నది. ఏలూరుమహాసభలు ఆంధ్ర గౌరవము నినునుడిపజేయుచున్నవి. ఏలూరు పాచులు ఆంధ్రుల కొనగిన స్వాగతము, చిరస్మరణీయమై యుప్పగలదు. తమిళరాష్ట్రసభయు త్వరలో జరుగగలదు. ఆంధ్రరాష్ట్రసభయు తమిళరాష్ట్రసభయు గలసి చేసెడి తీర్మానములు చెన్న రాజధాని ప్రజల నిశ్చయమును వెల్లడిజేయగలవు. దేశభక్త వేంకటప్పయ్య పంతులుగారు, అభిప్రాయభేదముమూలమున ఎన్నికల విజయమునకు స్వయముగ తోడ్పడజాలక బోయినను, కాంగ్రెసుపట్ల తమ భక్తి ఏ మాత్రము మొక్కుబోవలేదని చూపుటకు, ఏలూరుసభలకు విచ్చేసిరి. శాసనసభలలో పాల్గొన గలుగువారు కొలది మంది మాత్రమే యుందురు. మిగిలిన వారందరును శాసనసభలకు వెలుపల ప్రజాశక్తిని వృద్ధిజేయుటకై కృషిసలుపుట ముఖ్యము. దేశభక్త వేంకటప్పయ్యగారు తిరిగి నాయకత్వము వాల్చి ప్రజలను కాశ్యోత్సాహపరచుట జేయుటకు తోడ్పడెదరని నమ్మదము. ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభాసంతరము, నిడుదించుటకు ఏలు లేదు. కాంగ్రెసు సంఘములలో సభ్యుల సభిముగ జేర్పవలెను. కాంగ్రెసుసంఘములలో జీవముగనుండి, దేశోద్ధరణకై నడుచుచున్న గ్రామపునర్నిర్మాణమును చేపట్టి పనిచేయుటల జూడవలయును. కాంగ్రెసు విజయము తాత్కాలికము. కాంగ్రెసుమాత్రమే కాంగ్రెసుపక్షమే జేయుగలిగినది. స్వరాజ్యము లభించిన కాంగ్రెసుకు నిజవిజయము చేకూరను భవలితమునకు, ఆంధ్రరాష్ట్రీయముగాక!

ఆంధ్రరాష్ట్ర సాంఘికసభ

కొంతకాలమునుండియు, సంఘసంస్కరణ సభ లంతగ గనుపించుటలేదు. ఇంతమాత్రముచే ప్రజలలో సంస్కరణోత్సాహ ముతరించెనని తలంపగూడదు. ఏల న న, ప్రత్యేకసాంఘికసభ లేమి, కాంగ్రెసుసభలేమి, సాంఘిక స మ స్వ ల ను చేపట్టుటయే యిందుకు ముఖ్యకారణ మని ఎంచెదము. అస్పృశ్యతానివారణకును, నిమ్నజాత్యుద్ధరణకును, కాంగ్రెసుమహాసభ గలుగజేసిన ప్రోత్సాహము నిరుపమానము. సంఘసంస్కరణసభ లింతకాలమునుండియునిర్వహింపజాలనికార్యమును, కాంగ్రెసుమహాసభ నిర్వహించుటకు కారణము లేకబోలేదు. స్వరాజ్యసిద్ధికి అస్పృశ్యతా నివారణ మత్యవసరమని, గాంధీమహాత్ముడు బోధించిన సత్యము ఉన్నతజాతుల హృదయములలో బలముగ నాటుకొనెను. పురుషులతో బాటు స్త్రీలుగూడ ఖడ్గరునిర్మాణమునకును, కాంగ్రెసు కార్యక్రమాభివృద్ధికిని తోడ్పడిరి. స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమన్వయసభ పరిష్కారమోగ్య మయ్యెను. అందుచే, అసహాయోద్యమము సంఘసంస్కరణాభివృద్ధి నడుగుంట

జేసెనను లభిప్రాయముతో శేషిభవించుట కష్టము. సంస్కరణాభివృద్ధి కీయుద్యమము అనకూలవాతావరణము గల్గించెననుట కేమాత్రము సందియములేదు. ఆయినను సంఘసంస్కరణముకై ప్రత్యేక కృషి జరుగుటయవసరము. ఆంధ్రు లన్నివైపులను ముందుకు బోవునపుడే సమగ్రాభివృద్ధి సాధ్యమగును. సాంఘికసభాభ్యుత్థు లగు శ్రీయుత డాక్టరు వరదరాజులునాయుడుగారు, ఆ హాస్య స సం ఘాభ్యుత్థులగు డాక్టరు మూలూరి రంగయ్యచౌదరి గారును సంఘసంస్కరణావశ్యకతను చక్కగ నిరూపించిరి. రంగయ్య చౌదరిగారు, బాల్యవివాహము వలన గలుగు అనర్థములను, అస్పృశ్యతా నివారణావశ్యకతను, అంతర్భోజన, వర్ణభేదములను, స్త్రీసముద్ధరణాది విషయములగూర్చి ముచ్చటించిరి. డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారు, వర్ణవిభేదములనుతొలగింపవలయుననియు, రాజకీయముగ నివి యనర్థదాయకమనియు, పంచమసమస్యను పరిష్కరించుచో మిగిలిన సమస్యలు త్వరలో పరిష్కారమగుననియు, స్వరాజ్యానుభవమునకు పంచసమస్యపరిష్కార మవసర మనియు, సువ్యక్తపరచిరి. సంఘసంస్కరణముపేరుతో, కొందరు వివిధసంఘములమధ్య ద్వేషమును పెంచుచు రాజకీయమోక్షమున కాటంకము గలుగజేయుచున్నారు. అట్టిప్రయత్నములను నిరుత్సాహపరచుట ముఖ్యము. పరస్పరప్రేమను వ్యాపింపజేయని సంస్కరణము, సంస్కరణము గానేరదు. ద్వేషభావమును వ్యాపింప జేసెడి సంస్కరణప్రయత్నములు ఉపద్రవకరములు. దక్షిణహిందూదేశము నందేమి, ఉత్తరప్రాంతములందేమి, యిట్టి ఉపద్రవమిదివరకే అంకురించినది. అట్టిదుస్థితి వాటిల్లకుండ నివారించుట, డాక్టరు వరదరాజులునాయుడుగారి బోలుసంస్కరణ ప్రధానకర్తవ్యము.

హిందీ పట్టప్రదానోత్సవము

శంకర నారాయణరావుగారి అభ్యుత్తత

నల్. పి. సి. కే గారికి స్వాగత పత్రము

జెంతుకూరు, నవంబరు 28:—మైనూరు సంతానవిద్యార్థి సంఘమువారి యచర్యక్రింద జరిగిన హిందీపట్టప్రదాన మహోత్సవ సందర్భమున శ్రీ శంకర నారాయణరావుగారి అభ్యుత్తత పహించిరి. నల్. పి. సి. కేగారును నచ్చియుండిరి. శ్రీమంతపండిత హృషీకేశ శర్మగారి ప్రాక్షీపతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. సాంఘ్యరిక నివేదిక చదువు 19 మంది అభ్యర్థులలో 18 మంది కృతార్థులవియు వారిలో 7 గురు మొదటి తర తియందు పచ్చిరస్యము వారిలో 4 గురు స్త్రీలనియు తెలిసిరి.

హిందీ భాష ప్రచారానుమాలలందరు నల్. పి. సి. గారికి స్వాగత పత్రమర్పించిరి. శ్రీమతి అన్న పూర్ణాబాయి బి. ఎ. గారు పత్రమును చదివిరి.

కేగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఇట్లు చెప్పిరి-హిందీమన జాతీయభాష. తమరది సుద్రుచ్చించుటలకు పరమానంద మందు. చున్నాను. ఇందు స్త్రీలు కృషిజేయుట యత్సాహకరముగ నున్నది. హిందీ ప్రచారమును తమరందరు జేపట్టి ఎవరిచేతైనది వారు చేయుదురుగాక. భారత జాతీయ మందు దేశమందంతటి యందును ఏకభాషవర్షము ముఖ్యము. దక్షిణదేశీయులందరు తిప్పక నేర్చుకొనవలెను. దానివలన వారు దేశ మం తల ను తిరుగు శక్తిగలవారగుదురు. హిందీప్రచారక సంఘమువారి ప్రయత్నములు జయప్రదములగుగాక. (అ. ప్రె.)

లాహోరు, నవంబరు 26:—ప్రాంతీయరు ఎంబెజి రెంట్లు కేసులో సార్థంతరు బహుగారును మువ్వరు మద్రాసులును తాము నిర్దోషులని వ్రాతపూరితముగ స్టేటుమెంటుల నిచ్చిరి.

బెంగాలు ఎన్నికలు

కాంగ్రెసు సంపూర్ణ విజయము

మరికొన్ని ఫలితములు

కలకత్తా, నవం. 27:—మహమ్మదీయేతర నియోజకవర్గాలకు సంబంధించి నవంబరు బెంగాలు ఎన్నికలలో కాంగ్రెసునకే సంపూర్ణ విజయము చేకూరినది చెప్పవచ్చును. ఇతర పార్టీలకు వచ్చుచున్న వార్తలవలన ఇంకను కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు గెలుపును ధృఢముగా తెలియుచున్నది.

పార్టీల బలము

ఇంతవరకు బెంగాలులో పార్టీల బలము వివిధముగానున్నది:—

కాంగ్రెసువారు 34 గరు, రిస్పాన్సివువారు మిశ్రవాదులు కలిసి 11 నుండి, మహమ్మదీయులలో నొక్కరును ఉండక కాంగ్రెసు టిక్కెట్టుపై విజయముగాంచియుండలేదు. మొత్తము 39 మహమ్మదీయ సాసములలో ఇంతవరకు 32 సాసముల ఫలితములు తెలిసినవి. వీరిలో 22 మంది స్వతంత్ర మహమ్మదీయవర్గాలవారు. వీరికి రిస్పాన్సివువారన్న పేరు. రిస్పాన్సివు పార్టీవారి సంఖ్య 10 మంది.

ఇతర ఫలితములు

కలకత్తా, నవం. 27:—కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ నియోజకవర్గాలనుండి బారిష్టరు యస్. ఓ. బోసు (కాంగ్రెసు) గారు బెంగాలు శాసనసభకు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 3817 ఓట్లు వచ్చెను. వీరికి ప్రత్యర్థిగా నిలచిన సర్ నీలరత్న సర్కారు గారికి 2007 ఓట్లు వచ్చెను. వీరు స్వతంత్రులు. వెనుకటి వైస్రాయ్ గారునుండి. మొత్తము ఓట్లు 7880.

శాసనసభలో సంఖ్య

కలకత్తా, నవం. 27:—బెంగాలు శాసనసభలో జోషి దేవేంద్ర సాసముల 95వీటిను ఇంకను 11 సాసముల ఫలితములు తెలియలేదు. ఇంతవరకు కాంగ్రెసు పార్టీల మొత్తము 31 మంది స్వతంత్రులు 14 గరు రిస్పాన్సివువారు 3 గరు మొత్తము సభసంఖ్య 140. ఆంధ్ర ఆధికారులు నామినేటెడు సభ్యులు 26 గరు. యూరోపియన్ ఆంగ్లోయిండియనులు 18 మంది.

కొన్ని అభ్యర్థుల ఓడిపోవుట

కాంగ్రెసు విజయములు

నేటి ఎన్నికలలో ముఖ్యమైన విశేషము కొన్ని అభ్యర్థులకు కుమారపిట్టా కాలేజీయరాయిగారు ఓడిపోవుట. వీరిని నాటూరు మహారాజా గారికి ఓడించిరి. వీరికి వెనుక కాంగ్రెసువారి బలము కలదు. మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలలో కాంగ్రెసువారు గెలుపు కిదియే మొదటిసారి.

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ సాసములలో నీలరత్న సర్కారుకు సుభావనంద్రబోసు సోదరుడు శరత్ చంద్రబోసునకు (కాంగ్రెసు) తీవ్రమైన పోటీ జరిగెను. కాంగ్రెసు అభ్యర్థియే గెలుపొందెను.

మైసూరులో కూడ కాంగ్రెసు నాయకులలో నొకరు సర్ నీలరత్న సర్కారు ప్రత్యర్థిగా నిలిచి రిస్పాన్సివు వాది ఓడిపోయెను.

ఫలితములు:—

నాటూరు మహారాజా (కాంగ్రెసు)	122 ఓట్లు
కుమార పిట్టా కాలేజీయరాయి	48 "
శరత్ చంద్రబోసు (కాంగ్రెసు)	3817 "
సర్ నీలరత్న సర్కారు	2007 "
సర్ నీలరత్న సర్కారు (కాంగ్రెసు)	7416 "
జతీంద్రనాథ్ కిశోరుచామరీ (రిస్పాన్సివు)	1907 "

ఉత్తర బర్హాన్ మహమ్మదీయేతర సాసము:—

శరత్ చంద్రబోసు (కాంగ్రెసు)	5594 "
రామ చంద్రబోసు (రిస్పాన్సివువాది)	2027 "

(అ. ప్రె.)

పార్టీల బలములు

కలకత్తా, నవం. 29:—రెండవసారి సాసములకు ఒక్క మహమ్మదీయ సాసమును రామచంద్ర ఫలితము లేకుండా ఎన్నిక సాసముల ఫలితము లన్నియు వచ్చినవి. ఇప్పటికి పార్టీల బలము లిట్లున్నవి:—

స్వరాజ్యవాదులు:— కాంగ్రెసు బలముగట్టి 42 స్వరాజ్యవాదులలో జెనరలు నియోజకవర్గాలనుండి గోపనవారు 39 గరు, ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలనుండి ముగ్గురు, రిస్పాన్సివు నాయకులు— 13 గరు, ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలనుండి 8 మంది, జెనరలు నియోజకవర్గాలనుండి 5 గరు.

ముఖ్యమైన స్వరాజ్యవిజయములలో యాదీశుని పేర్కొనవచ్చు. నాటూరు మహారాజా గారు బెంగాలు కొన్ని అభ్యర్థులకు కుమారపిట్టా కాలేజీయరాయిగారు నోడించిరి. శరత్ బోసుగారు డాక్టరు పీలరత్న సర్కారుగారి నోడించిరి. జతీంద్రనాథ్ బాసెట్ గారు టిక్కెట్టుపై రాజాగారి నోడించిరి. 55 సాసములలోను 25 సాసములలో క్రొత్తవారైనవీరి.

గోపన 38 మంది మహమ్మదీయ సాసములలో 26 గరు స్వతంత్ర మహమ్మదీయవర్గాలవారు. వీరిలో రిస్పాన్సివు యెడల యిష్టము లేనివారును ఏకమతమునకు చేరినవారునకలరు. 12 మంది సర్ అల్లావద్దీన్ పార్టీ వారునకలరు. వీరిలో 9 మంది ప్రాతఃసభ్యులు, 29 మంది క్రొత్తవారు.

ఈ పార్టీల వలన యాసంవత్సరము ఎన్నికలు సాంఘిక వర్గాలపై నడచినట్లు కనబడును. మంత్రివర్గపు టిక్కెట్టులను గొప్ప ఊహించిన ఊహలు నడచుచున్నవి గాని నిర్ధారణగా వు. ఇప్పుడేమి చెప్పటమును వీలులేదు. (ప్రీ ప్రెస్.)

భారత శాసనసభకు

కలకత్తా, నవం. 27:—బెంగాలునుండి భారత శాసనసభకు ఎన్నికైనవారు వారిలో వారి మూడుసాసముల ఫలితములు తెలిసినవి. డి. తీతనంద్రయోగి (స్వతంత్ర) 8801 ఓట్లు, పృథ్వీనంద్రరాయి (కుమారపిట్టా) 2826, బర్హాన్ మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలనుండి కలకత్తా సుబర్బన్లనుండి ఎన్నికొనబడిన ఎ. సుబ్బాస్వామి (స్వతంత్ర మహమ్మదీయులు) ఎన్నికొనబడిరి.

చిట్టగాంగుడివిజ్ఞాన మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలనుండి ఏకమతమునకు చేరిన బారిష్టరు అతేంగా వెన్నుకొనబడిరి. (అ. ప్రె.)

సంయుక్త రాష్ట్రముల ఎన్నికలు

శాసనసభ-ఎన్నికల ఫలితములు

చింతామణి గారు విజయముందుట

ప్రతాపఘట, నవం. 28:—అలహాబాదు లీడరు ప్రతికా సంపాదకుల సీ. జె. చింతామణిగారు సంయుక్త రాష్ట్రముల శాసనసభకు ప్రతాపఘట నియోజకవర్గాలనుండి ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 2234 ఓట్లు అధికముగా వచ్చెను. ఈసారి మనకు ఒక స్వరాజ్యవాదితో మాడ నలుగురునిచ్చిరి. చింతామణి (మితవాది వెనుకమంత్రి) గారిపై తీవ్రమైన పోటీ జరిగెను. ఓట్ల విభజన వచ్చెను. చింతామణి 4064 ఓట్లు, రాజ్ బహదూర్ 1907, కున్వార్ బహదూర్ 1907, రామదాసు 1907, మోతీ ప్రసాద సింహ 1907.

అలహాబాదు, నవం. 28:—అలహాబాదు దియేతర నియోజకవర్గాలనుండి బారిష్టరు ఎ. పి. రాజ్యవాది) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 2753 ఓట్ల ప్రత్యర్థి మున్సిఫులు బోర్డు చైర్మన్ కాంతారామగారికి 2242 ఓట్లు వచ్చెను.

అలహాబాదు బహుళము మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలలో అలహాబాదు (స్వరాజ్యవాది) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 4070 ఓట్లు వచ్చెను. వీరి ప్రత్యర్థి ఖాన్ సాహెబ్ ఘజ్జర్ ఘర్లాగారికి 807 ఓట్లు వచ్చెను.

కాన్పూరు లో:—బాబు గణేశ్ చంద్రవర్మ (స్వరాజ్య) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వీరికి 7864 ఓట్లు వచ్చెను. ఇతర అభ్యర్థులలో బి. చునీలూగారికి 19 ఓట్లు వచ్చెను. రాధాకృష్ణ గారికి 4 ఓట్లు, మరీమూర్తికి ఒక్కొక్కటి చొప్పున వచ్చెను. ఓటరులలో నూటికి 50 మంది మాత్రమే ఓట్లెచ్చిరి.

గోరఖ్ పూర్ (పశ్చిమ):—రాయబహదూరు అర్జున నాథ్ ప్రసాద్ (బహుళ) ఎన్నికొనబడెను. వారికి 4755 ఓట్లు. ఓడిపోయిన పండిత రామబాబాయి (స్వతంత్ర కాంగ్రెసు) గారికి 2452 ఓట్లు వచ్చెను.

యమనాంధ్ర రూరల్ సాసములకు రాయబహదూర్ చాదరీ రామనాథ ప్రసాద్ (పార్టీ లేదు) గారు ఎన్నికొనబడిరి. వి. పం. గో. దయాల్ (స్వరాజ్యవాది) హరేష్ చంద్ర ఖాన్ పాయి (స్వతంత్ర) గారు ఓడిపోయిరి. కాని ఓట్ల సంఖ్య యింకను తెలియలేదు. (అ. ప్రె.)

భారత శాసనసభ

అలహాబాదు, నవం. 27:—అలహాబాదు నుండి అలహాబాదు నియమవిన హృదయవాద వంశజు (బహుళ) గారు డాక్టరు కైలాసనాథ్ కట్టా (స్వరాజ్యవాది) గారిని ఓడించునని ధీమా (స్వతంత్ర కాంగ్రెసు, గారు శ్రీ ప్రకాశ్ గారి నోడింతు రనియు మోహన్ లాల్ వెన్నుకొనెను (స్వరాజ్యవాది) స్వతంత్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థియగు మున్సిఫులూరక గారి నోడింతు రనియు వార్తలవలన తెలియుచున్నది. అలహాబాదు ఓట్ల ఆదివార నాడు లెక్కింపబడును. (ప్రీ ప్రెస్.)

అలహాబాదు, నవం. 27:—స్వతంత్ర కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగ నిలవజేయుటకు కుమార్తె రాజ్ సింగ్ గారికి 50 ఓట్ల కొన్ని ఓట్లు పోవుచుండుటచే పండిత కట్టా మూలం నెహ్రూ గారికి ఓట్లకు దున్నట్లున్నది.

స్వరాజ్యవాదియగు బాబు సంకలాలగారు మిత్రా పూరులో ఓడింపబడునట్లున్నది.

పోర్ బంద్ వివరము లేనియు జరుగలేదు. నూటికి మూడు, 40 50 నుండి ఓట్లెచ్చిరి. (అ. ప్రె.)

సింధు మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలము

కరాచీ, నవం. 27:—సింధు మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలనుండి భారత శాసనసభ కెన్నుకొనబడవలసిన యిద్దరిలో కరాచీ నుండి కాజీ అబ్దుల్లా వారూన్ గారును సుమ్మారుల్ జిల్లా నుండి ఖాన్ సాహెబు మహమ్మద్ పన్నా దాదాన్ గారును ఎన్నికొనబడిరి. వీరిలో మొదటి వారికి 7055 ఓట్లు, రెండవ వారికి 3725 ఓట్లు వచ్చెను. ప్రస్తుత సభ్యులైన ఖాన్ బహదూర్ వల్లీ మహమ్మద్ హుసేన్ నాల్ గారికి 2058 ఓట్లు వచ్చి ఓడిపోయిరి. అటులే అల్లాల్ హమీదుఖాన్ దాదా ఖాన్ గారికి 586 ఓట్లు, నేట్ హమ్మద్ బాగ్ ఖాన్ గారికి 58 ఓట్లు వచ్చెను. (అ. ప్రె.)

అలహాబాదు శాసనసభ

జోర్ హట్టు, నవం. 27:—ఉత్తర అలహాబాదు జిల్లాలో మహమ్మదీయ నియోజకవర్గాలనుండి మల్వీకరమత్ అలీగారు ఎన్నికొనబడిరి. స్వరాజ్య నాయకుడగు మల్వీకరమత్ అలీగారికి వీరికి 109 ఓట్లు లెక్కింపబడెను. (అ. ప్రె.)

మధ్యరాష్ట్ర మంత్రివర్గము

హితవాద ప్రతికాభిప్రాయము

నాగపూరు, నవంబరు 27:—మధ్యరాష్ట్రములలో మంత్రి నియామకమును గూర్చి చర్చించుచు శాసనసభలో స్వరాజ్యవాదుల సంఖ్యయే అధికముగా నున్నదనియు స్వరాజ్యవాదులు కానివారు భిన్నాభిన్న పక్షములుగా చీలియున్నారనియు "హితవాద" ప్రతికాభిప్రాయమున్నది.

ప్రతిపక్షమును తమపక్షమునుండియే మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయింపవలెనని పట్టుబట్టినామినో మంత్రివర్గ మేర్పడుటయే దుస్సాధ్యమును. పరిశుభ్ర ప్రకారముగా నున్నంతకాలము మంత్రివర్గ మేర్పాటు కాబాలము. (అ. ప్రె.)

వ్యవసాయ విచారాసంఘములోనికి రాజా సర్ రాం ప్రామ్ సింగ్ గారు సభ్యులుగా తీసుకొనబడిరి.

ఇంగ్లాండు మునిసిపలు ఎన్నికలు

కార్మికుల విజయము

కడచిన సంవత్సరమునందు వలెనే ఈసంవత్సరమునందు కూడ కార్మిక పక్షమువారికి గొప్ప విజయము కలిగినది. 230 గరులలో కార్మికులు 152 సాసముల వాక్రమించుకొన గలిగెను. కాన్పూర్ లో సత్తుమనూరు 47 సాసములు, లెబర్ థులు 30 సాసములు, ఇండిపెండెంటులు 55 సాసములు కొల్పోయిరి. ఇంజనీరుల కార్మికులు 180 సాసములు సంపాదించిరి. పోలీసుల కార్మికులందు కార్మికులకు తగినంత ప్రాతినిధ్యము లేదు. వోల్టర్స్ ఎన్నికల విషయమై తగ్గినంత అందుచే కాన్పూర్ లో పక్షపు అభ్యర్థి అపరాధములను విశ్వసించుటకు వీలులేదు. కాన్పూర్ లో ఎన్నికలందు పాలుకై కొను వోల్టర్స్ సంఖ్య 100 నుండి 200 కు పెరిగి పోలీసుల విషయమై ప్రతిపక్షమునకు బాసిన అసాధారణ కార్మిక పక్షపు విజయమును కాన్పూర్ లో పక్షపు పరాజయమునకు కారణమని చెప్పవచ్చును. సభలో కాన్పూర్ లో పక్షపు లెబర్ థులు ఎట్టి భేదములే పనిచేయుచుండుటచే కాన్పూర్ లో పక్షపు పట్టినగతిని గుర్తులను కూడ పట్టినది. (నేషను ప్రెస్.)

మెయిలు స్టీమరు

బొంబాయి నవంబరు 26:—'బాంబాయి' ఓడ బొంబాయి నుండి నిన్న బయలుదేరినది. 'కాలిఫోర్నియా' ఓడ నిన్న ప్రయాణములలో బయలుదేరినది. విజయనగర మహారాజ భంపతులును జేవగరరాణిగారు వెళ్లిరి.

'రావస్కా' ఓడ లండను నుండి బుపాలో 18 వ తేదీన బయలుదేరి పోర్టుస్ 24 వ తేదీన వేరి మధ్యాహ్నము బయలుదేరినది.

'రజాపు' ఓడ బొంబాయి నుండి బుపాలో 20 వ తేదీన బయలుదేరి 24 వ తేదీన వేరి నాడే బయలుదేరినది.

'నాడెరా' ఓడ బొంబాయి నుండి బుపాలో 18 వ తేదీన బయలుదేరి మార్షెల్స్ 23 వ తేదీన వేరినది. ప్రయాణికులు శరీరము లండను చేరినది. బుపా ఆదివారమునాడు బహ్యుగా యగను.

'జెకోవా' ఓడ వేడెను 23 వ తేదీన విడిచి 29 వ తేదీ ఇక్కడకు రాగలదు. (అ. ప్రె.)

బొంబాయి నేతపనివాండ్లకు ముక్తిమార్గము

పరిశ్రమను మిరచిస్తామని చెప్పినాడు అంతర్జాతీయ నేతసంఘాధ్యక్షుని బోధ బొంబాయి, నవం 26: అంతర్జాతీయ నేతపనివాండ్ల సంఘాధ్యక్షుడు టాముసాగారు బొంబాయి మిల్లు పనివాండ్లందరిని సమావేశపరచి యిట్లు పన్నుపరిహారమును ప్రపంచములో నితరభాగములందు ముఖ్యముగా యూరపునందుగల నేతపనివాండ్ల అభినందనములను సేసిన మీదట గొని తెచ్చుచున్నాను. పాశ్చాత్యదేశములందు మిన్నీ సోతులు కోరినందులను యిచ్చుటమీద పథకులను తెలుసుకొనుటకై వచ్చి యున్నాము.

సమభివము

యూరపియను పనివాండ్లు తమకును యితరపనివాండ్లకును భేదమును గమనింపరు. మానవజాతికి స్వాతంత్ర్యమిచ్చిండుట తమహక్కులయందు తాముజీవింపుచున్న మొట్టిదియే తెలుసుకొనలేననియు పిదపమమ్మచున్నారు. ప్రపంచమందు సౌందర్యము వర్ణము శోభగలదు. అవి యెన్నఁదియో దెక్కచూగలవో వారేవాటిని ప్రకాశింప జేయుచుందురు. వారినల్లనే ఇతరులు జీవింపగలుగుదురు. ఈసిద్ధాంతముతో మేముసొంతూడే శక్తునకు వచ్చినారముగాని తక్కువవారికి ఎక్కువవాదముగా బోధింపరాదేదు. మగములపనియందు గల కష్టము లనుభవించి సహనరులనందరిని కూడగట్టుకొనివచ్చుటలో కష్టములనుభవించినారము. మీకు ద్విర్యముజేప్పి సత్సందేశముసంగవచ్చినారముగాని తయారుగా పండవలే అన్నియు మీయొడిలోపడునని చెప్పరాదేదు.

కష్టములు

మాసంఘము చేర్చుటచేయుటలో మే మెన్నియో కష్టములనుభవించితిమి. అట్లే మీరును మీయొద్దమున్నవలెన్ను ఖిముగావలెననిన కొన్నిచిక్కులను లోనుగావలసియుండును. మే మిచ్చుటకే వచ్చియున్నవని 25 సంవత్సరములక్రిందటనే ప్రారంభము జేసియుండవలసివది. యూరపియను పనివాండ్లు తక్కిన పనివాండ్లకును తమతో సమానముగా జూచుకొనుచున్నారని తెలియజేయుటకే మేమువచ్చియుంటిమి. ప్రపంచములోనున్న పనివాండ్లందరిని కూడగొట్టుకొనివచ్చుటయే మాపనియైయున్నది. మనలో ఆచారభేదము లనేకములున్నవనియు విద్యావ్యాప్తివల్లనే అవి పోగలవనియు మే మెరుంగుచున్నాము. ఆర్థికముగా మనలోగల భేదము స్వల్పము. బొంబాయిలో లంక మైదునకును మనసమస్యలొక్కటే భేదమున్నదనగా మేము మాప్రయత్నములను కొంతసేపు రంభించితిమి. మేమిక్కడికి వచ్చియుండుటవల్ల దున్న పనివాండ్లందరికి ఒక్క గాజేర్చుటకు సల్పుటకై ప్రారంభము చేయబడునని నమేలము.

మా అనుభవములు

నేనును నా సహచరులును కడుత్తవర్తన పని చేసి యుంటిమి. ఐతే సమస్యలను గలవాడై యుండునని భావించి 21 సంవత్సరములు నేతపనిజేసితిని. ఆధనములను వారసునకు 65 మొదలుకొని 70 గంటలవరకు పనిచేయుచుండెడివారము.

ప్రపంచము

ప్రపంచములోని అంతుకడగానుండును. కాని యీ పరిశ్రమ అట్టిదిగాదు. అట్టి పరిస్థితి ప్రవాహముగా పోవుచున్నప్పుడేరును అడ్డుపెట్టుదురు. ఆ ప్రవాహమును ఇంగ్లాండులోగాని ఇండియాలోగాని ఎవ్వరును అడ్డుపెట్టజాలరని మానమ్యము. మెషీనరీ అభివృద్ధిచెందరాదని యింగ్లాండులోగూడ నేతపనివాండ్లు మగములను విరిచివేసిరి. పరిశ్రమనిట్లు అటుక పరచినందులకు వారు ప్రాసిక్యము చేయబడిరి. మీరు ఆర్థికమైనము క్రిందగోరి లేని యింగ్లాండులోవలె పరిశ్రమకష్టపడక రానిని మీరేస్తామనిపరచుకొనవలెను. విద్యావంతులై లోకజ్ఞానముగలిగి నిశ్చలమైనబుద్ధి యున్నచో మీరిపనిని సెలవేర్చుకొనవచ్చును. మొట్టమొదట మామువ్వములోగూడ కొలది మందియే మనుష్యులుండిరి. కాని యిప్పుడు 5 సంవత్సరములనుండి నిరుద్యోగసమస్య ప్రబలియున్నను నేతపరిశ్రమలో పని చేయుచున్న వారందరును మాలోకలిపిపనిజేయుచుండిరి.

కుటుంబము యీ పనులన్నియు మీరలనే జరుగవలెననియు సరిమైనవిద్య జీవకోపాధుల నొసంగవలసినని ప్రభుత్వమువారికిని యజమానులకును ఒత్తిడికలుగజేయవలసినయు చెప్పిరి:—మనము తలపెట్టినదని మామార్తుగది. పేదరికము అనారోగ్యము నిరత్యము అనునవి ప్రపంచములో లేకుండజేయవలెను. ప్రపంచమునుండి తీనిని తొలగించుటకంటె గొప్పపనియందెన్నడును ప్రవేశంపజాలదు. ఈమహత్కార్యమునకు మీరును తోడ్పడి ప్రపంచమును నివాసయోగ్యమైనదానినిగాను సౌఖ్యప్రదమైనదిగాను జేయుదు.

(అ.ప్రె.)

ది. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారికి విందు

కాననసభ ఎన్నికలలో విజయముగాంచిన ది. బి. ఆర్. యస్. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారికి తేనాంపేటయందలి ప్రెస్సును యూనియనుకల్లునధ్యులు శనివారం సాయం కాలము విందుజేసిరి. ప్రాకోట్రునకిలు యం. ఎ. టి. కొయ్యెల్వోగారు అధ్యక్షతవహించిరి.

ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారిని అభినందించుచు అధ్యక్షుడు ఇట్లుచెప్పెను:—

గొప్పపలుకుబడి గల ప్రత్యక్షుని మొదలియారుగారు ఓడించుట ప్రజలకు వారిపెగలకేమి అభిమానములను సృష్టపరచుచున్నది. వీరిదేశసేవారతి నితరమనమైనది. త్వరలో వీరు ఉన్నతపదవులందు ప్రవేశించి సంఘమునకు దేశమునకు గౌరవము తెచ్చెవరని నమ్ముచున్నాను.

మిమ్ము మొదలియారుగారికి స్వాగతపత్రము సమర్పింపబడెను. నిమ్మజాతుల ప్రతినిధులు మరియుక స్వాగతపత్రము సమర్పించిరి.

ది. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారు ఈక్రిందివిధమున ప్రత్యక్షులతోపలికి:—

మీరు నన్ను గౌరవించినందులకు కృతజ్ఞుడను. వృద్ధేయములుండుటచే ఈదేశము నందలి నిమిత్తజాతులు సంపూర్ణ పౌరసత్వపు హక్కుల ననుభవంపజాల కున్నారు. నన్ను ఓడగొట్టెలయినని జప్తినుపక్షమువారు ప్రతిజ్ఞలాయందు పనిచేసిరి. నేను జప్తినుపక్షమునకు వ్యతిరేకముగ ఎప్పుడు పనిచేయలేదు. అయినను చెన్నపురియందలి జప్తినుపక్షపు నాయకులు నాకు విరుద్ధముగ ఇంటింటిపొయి పనిచేసిరి. ఈవిధమున దుష్ప్రేరేపకములు అధికముగ నున్నను క్రైస్తవ నియోజకవర్గమువారు రమధర్మములను గుర్రెగి రాకు తోడ్పడి నందుల కెంతయు కృతజ్ఞుడను. నియోజకవర్గమువారు నాయెడల గొప్ప విశ్వాసమును ప్రకటించిరి. ఈవిధప్రాయమును కాపాడుకొనుట యధావిధి పాటించడెను. శక్తికొలిది దేశక్షేమమునకే పాటుపడెను.

జిల్లాబి. మిమ్మ జాతుల రాత్రిపాఠశాల ప్రారంభములో త్వరము మొదలియారుగారు జరిపిరి. జయజయధ్వానములతో సభ ముగిసె.

కాననసభయెన్నికలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ విజయసూచనలు ది. బి. ఆరోగ్యస్వామి మొదలిగారికి 26:—రాష్ట్రీయకాననసభకు కాశీపట్టణములోని అహమ్మదుగారి విజయముతో స్వరాజ్యపక్షమువారి పక్షమునకు మరియొకరు సభ్యులుచేరిరి. ఇతర పెంట్లలోగూడ పోలింగు నేడు ముగిసెను. తెక్కపెట్టుట నవంబరు 28 నుండి డిసెంబరు 1 వరకు జరుగును.

అలహాబాదు అర్యసంఘమునకు నేడుజరిగెను. ముగిసిరి. శివబుద్ధి అధ్యక్షులను మంత్రప్రసాద శేఖరుగారును (లిబరలు) ఏ. పి. డూబేగారును (స్వరాజ్య) అధ్యక్షులుగనుండిరి. వేలకొలది మంది పోలింగుస్టేషన్లకు బోయిరి. వివిధస్టేషనులో అధ్యక్షునకే యెక్కువవోట్లు పడెను. గాని స్వరాజ్యపక్షాధ్యక్షి కీ పట్టణములో అందరు నిచ్చుచున్నట్లును ఆయనకే విజయముగల్గునట్లును గాన్పించుచున్నది.

(అ.ప్రె.)

బాపట్ల సభారినేట్ జడ్జికోర్టులో

ఇన్ స్పెక్టర్స్ పెటిషన్ నం 46/26

పెటిషనరు:—దుర్గి వెంకటప్పయ్య (2) కేషయ్య (3) వెంకటసుబ్బయ్య చైత్యులు, వర్తకులు, గొల్లపూడి అగ్రహారము బాపట్ల, జిల్లామునసబు సరిహద్దులలోనిది.

కొంటరు పెటిషనరు:—కల్లూరు నాగయ్య, మరి కొందరు.

పైన తెలుపబడిన పెటిషనరులు 1920 ఫిబ్రవరి 5 వ ఆక్ట 10 (1) సెక్షను ననుసరించి రమ్మ ఇన్ స్పెక్టర్స్ యిటుగా తీర్మానించవలసినట్లు ఒక అర్జీని బాపట్ల జేసికొనియున్నారు. సమరు దరఖాస్తు విచారణనిమిత్తము 17-12-1926 వాయదా వేయబడియున్నదని యందుమూలముగా తెలియజేయడమైనది.

బాపట్ల } ఏ. ఎస్. కృష్ణస్వామిఅయ్యర్
27-11-1926 } ప్రిన్సిపల్ సభారినేట్ జడ్జి.

మదరాసువ్యవసాయ విద్యార్థులు

ప్రభునరు గంగూలిగారి అభిప్రాయము

ప్రభునరు. ఎ. గంగూలిగారు రాయలకమిషను సభ్యులు మదరాసు వ్యవసాయ విద్యార్థులకు మాడు ఉపన్యాసముల నొసంగిరి. మదరాసు వ్యవసాయ విద్యార్థులనుగూర్చి పత్రికా విలేఖరికి యిట్లు చెప్పిరి.

“విద్యార్థులు గ్రామములందలి పరిస్థితులనుగూర్చి స్వయముగ తెలిసికొనుటకు కుతూహలము గలవారు. కాని వారికి తగిన వసతుల నొసంగు సంస్థ యే ది యులేకున్నది. కావున మనయువకులు గ్రామములందలి పరిస్థితుల నభివృద్ధికి తోడ్పడునట్లుగ ప్రభుత్వమువారును, భూస్వాములును తగిన యేర్పాట్లు జేయవలెను. నేనురాజకీయములను నిరసన జేయుచున్నాననియు, గ్రామ పునరుద్ధరణమునకు నూతనఘాత తెచ్చిపెట్టి తననియొకొందరభిప్రాయబడుచున్నారు. అట్లుగాదు. ఈవిషయమునందు నాకుగాంధీమహాత్మునివంటి మిత్రులుగలరు. ఆయన దక్షిణాఫ్రికా నుండి 1914 వచ్చినపుడు మదరాసునందు జెప్పియుండెను. నాయకులందరు సామాన్యప్రజల నిర్లక్ష్యము జేయుచున్నారు గనుకవారి నెదుర్పవలెనని నుడివీయుండెను.

(అ.ప్రె.)

రంగూను పురపాలక సంఘపు దావా

ప్రీటీ కాన్సులుకు అప్పీలుహక్కు లేదు

రంగూను, నవంబరు 25:—పుట్టించెంచి నేను మదనుధి యేలర్లు ఏమిటెడుటను రంగూను కార్పొరేషనుకును జరిగినదావాయందు ప్రీటీ కాన్సులుకు పోవుటకుగాను సెలవీయవలసినదిగా గోరుచు పెట్టిన అప్పీలును కొట్టివేసిరి.—ప్రీ.ప్రె. లాహోరు నవంబరు 26:—దినపత్రిక ‘సయాసతు’ యజమాని ఆయనసోదరుని లాహోరు కోర్టులో పోలీసుఅధికారిని ఖద్దామతో హఠాత్తు కాన్సరెన్సును గూర్చి వ్రాసికొనుటకు పోనీయనందులకుగాను 3500 రెవెన్యూక్రొంద విచారించుచున్నారు.

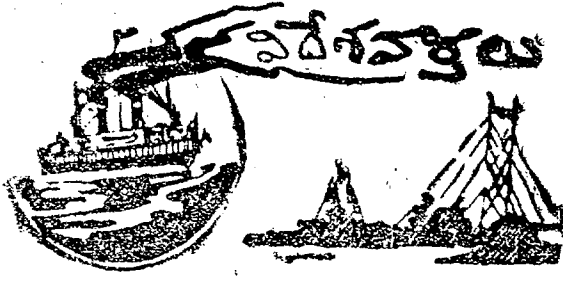
(ప్రీ.ప్రె.సు.)

లాహోరు, నవంబరు 26:—సార్జెంతు బసెలు ఇతర ముద్దాయిలును నిడుటలచేయబడిరి. (ప్రీ.ప్రె.సు.)

బహుమూత్రము, మధుమేహము, బలహీనము, జ్వరము మొదలగు వాటికి నమ్మక మైన ఔషధము

నేను బహుమూత్రమువలన 1916 సంవత్సరమునుండి బాధపడుచుంటిని. నేను 1916 లో ఔషధసేవకు గడంగి పళ్ళము వుంచబడితిని. చక్కెరగాని మహావదార్థములుగాని తినగూడదని చెప్పబడితిని. ఈప్రకారము 2 సంవత్సరములు పళ్ళముండి మరల మాత్రపరీక్ష చేయింపగా వ్యాధియింకను వుండెను. తర్వాత పళ్ళము వదలివేసితిని. 1920 మే నెలలో వంతు జ్వరము 35 రోజులువచ్చెను. డాక్టరుగారికి చూపినంతట మాత్రముతో ఎక్కువభాగము తీసివుండెనని చెప్పిరి. 1920 అక్టోబరులో ప్రస్తుతము చెన్నపురి మైలాపూరు సెంథ్రము నందు 1౯౯౭వారాయా పీథిలో ఆల్బర్ట్ బాడ్డియను భవనమునందు తిరునల్వేరిజిల్లా కృష్ణాపురవాసియను పండితస్వామి శ్రీనివాసయ్యంగారిని చూచినంతట వారు యీవ్యాధిని, హీనతను పోగొట్టెవనని పూచీపడిరి. కొంతకాలమునకు బలవంతుడవైతిని. 28 నవంబరులో మరల మాత్రపరీక్షచగా యే విధమైన వ్యాధిసంబంధములు లేవనిచెప్పిరి. తలవారి చికిత్సలో నుండుతరి 8, 9 రోజులు జ్వరవజ్వరములకు 2, 3 రోజులలో ఔషధమిచ్చి నివారించుగా, గ్రుడ్డినీనుగకాలు, కళ్ళు, మొదలగువాటి చేయగలరని అన్నటికివచ్చిన అనేకులనుబట్టి 3-12-20

డిప్యూటీ ఎగ్జామినర్, మిలిటరీఅకౌంటు

జాగ్రత్తగవు

గనులపనివాండ్రింకను అస్థిరులుగనే యుండుట

ఇదమిదమనుచున్న అవలంబించలేదు

రుగ్గి, నవం. 25:—జాగ్రత్తగవులలో జరిగిన జిల్లా రాయబారములను ఆలోచించుటకు నేడు గనుల పనివాండ్రి ప్రతినిధిసభ గూడును.

పెక్కు గనులందు పూర్తిగా ఒడంబడిక లింకను బయటలేదు. స్కాట్లండు, వార్లంబర్లలో ఏర్పాటులు పూర్తి అయినవి. సాగమండు అడ్డుపెట్టినను పనిచేయు గనుల పనివాండ్రి సంఖ్య 7000 హెచ్చినది. మొత్తమురూపాయ 480000 మంది పనిచేయుచున్నారు.

పనివాండ్రి ఆరోపణము

జిల్లా పరిష్కారములను వివరించుటకు ప్రతినిధి సభ నేడు లండనులో జరిగెను. ఆయా జిల్లాలనులం దెంతవరకేమి జరిగినది ఆపరిశీలనలు జరిగియున్నవేదకులు జేరినవి.

పూర్వీక జిల్లా పరిష్కారము కుదరకపోవుటచే ప్రతినిధి సభవారు చర్చన దీనికొనలేదు.

కొన్ని జిల్లాలందు యజమానులు జాగ్రత్తగవుల ప్రతినిధులతో సంప్రతించుటకే నిరాకరించెను. కొన్ని చోట్ల వారు పనివాండ్రితో ప్రత్యేకముగ వ్యక్తిగతముగా ఒడంబడికలను జేసికొనుచున్నారు.

యజమానులెల్ల జేయుచున్నారను సంగతిని ప్రభుత్వ మవారు గుర్తించలేనని ప్రతినిధి సభవారు తీర్మానించెను.

జిల్లాలనుండి రాయబారములంతవరకు పురోగమముగలవని తేలికొనెనుగనుల పనివాండ్రి కార్యనిర్వాహకవ్యవస్థాపకముల ముందు జేయవలసిన విధానము నేర్పాటుజేసెదరు.

స్కాట్లండు, లంకామైదులో తాత్కాలికముగ మరతులు ముడిపెట్టగాని వాటినింకను పనివాండ్రికి దెలియజేయలేదని తీర్మానించెను.

నేడు 441000 పనివాండ్రి పనిచేయుచున్నారు లంకామైదు, చెన్నై, బొంబాయి, గనుల పనివాండ్రి ప్రతినిధులు రోజు 1 కి 8 గంటలు పనిచేయు ఏర్పాటుల సంగీకరించెను. ఏప్రిలు లేదు చొప్పున వేతనముల నిర్ణయమును తాత్కాలికముగ మాడు సంవత్సరములు ఒడంబడిక జేసికొనుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. ఒడంబడికను ఎల్ల జేసికొనవలెను. ఆ మరతులను డిక్లైరుజాగ్రత్త యజమానులు పనివాండ్రి ప్రతినిధులు ఒప్పుకొనిరి.

ఎమర్జెన్సీ నిబంధనలు

మరల ప్రవేశపెట్టవలె ననుట

రుగ్గి, నవంబరు 26:—మరల ఎమర్జెన్సీ నిబంధనలను ప్రవేశపెట్టటమగుచు కామన్సు సభవారు నేడు తయారు ఆలోచించెను.

తొనిట్టి తీర్మానము నుపహరించుట ఇది ఎనిమిదవ పర్యాయపనియందు దీనితో వరకు అనవరము లేకుండ పోవలెననియు సర్. జోయిన్స్ కొ హిక్కుగారు తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టెను. వారు 500000 పనివాండ్రి వీనిలో ప్రవేశించెను. అసలు పనివాండ్రి మొత్తము 1000000. ఈ 1000000 మందియు సమైక్యముగా యున్నవారు. కొద్ది రోజులలో ఇందులో కొన్నిటినిగాని, అన్నిటినిగాని అనవరములేదు. పరిశీలనలను కూలముగా నున్నవని తోచిన, అన్నిటిని రద్దుజేయలేననిగాని కొన్నిటినే రద్దు జేయవలసినగాని తక్షణము పార్లమెంటుకు దెలియజేసెదనని.

భలను ఒడంబడిచుటకు ఆటంకపడుదుట కున్న అధికారము జిల్లా ప్రధానకార్యదర్శినియక తానేపెట్టుకొందునని, నిశ్చయించినను తనే తన పూర్వీకము జేసెదనని.

నేడు పనివాండ్రి 13083 మంది ఎక్కువగ వచ్చిరి. 441571 యున్నారు.

బొగ్గురైతము

నవంబరు 25:—బ్రిటిషుబొగ్గు పరిశ్రమ మరల ఒడంబడిక కారణము బ్రిటిషుబొగ్గు మంచిదిగ యనిరి. ప్రపంచములో అంతటను బ్రిటిషు బొగ్గు అంతయు అనుకూలమున వున్నది. సాధన కముగ వినియోగించుటచే ఇంత యధిష్ఠికి దెలియజేసెను.

లా పాయింట్లు

(టం. నాయనశాస్త్రిగారు-గుంటూరు)

హిందువులతోను జరిగె అన్యాయకాంక్షలను

1. చనిపోయిన పెనిమిటివల్ల భార్యకు సంక్రమించిన ఆస్తి చర్య అయినను స్థిరాస్తి అయినను అన్యాయకాంక్ష చేయుటకు ఆమెకు అధికారంలేదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

2. అట్టివరాస్తిని దుబారాగా పాడుచేయుటకు నాశనముచేయుటకు పట్టకాదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

3. చనిపోయిన పెనిమిటి తాలూకు ఆస్తికి, భార్య అప్పీనిష్టేటర్ గా, అనగా వివాహకర్తగానుండి స్థిరాస్తి ఆమె విక్రయించినప్పుడు ఆవిక్రయము న్యాయవిరుద్ధమైన ప్రయోజనమునకు విక్రయము కాబడినదని, కొన్నివారికి తెలిసియుండినపక్షమందు అట్టివిక్రయము చెల్లదని, యితర సందర్భములలో అట్టివిక్రయము అన్యాయముగా జరిగినదని ప్రామాణికముగా తీర్పుచేసివారు.

4. ఒకపిల్లవానిని దత్తుచేసుకొన్న పెనిమిటి భార్యకు అధికారముఇచ్చినాడు. ఆమె దత్తుచేసుకోలేదు. అయితే అనవరమైన పనులనిమిత్తమై ఆమె రుణించెనది. ఆమెచనిపోయినది. ఆమె చనిపోయినతర్వాత, పుత్రవారసులమీద ఆరు గుఱును రాబట్టుకొనుటకు, రుదాత దావాచేసివారు. దత్తుచేసుకొన్నట్లుయితే దత్తుపిల్లవానికి నమము కలుగజేయవలెనని పుత్రశాసనము రూపుచేసినదని ప్రతివాదులు ఆశ్రయ దాఖు చేసివారు. ఈప్రతివాదులవాదము పనికిరాదని, చెల్లదని దావావాదాని ప్రతివాదులు అచ్చుకోవలసినదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

రామయ్యకు, జానకమ్మ అనే భార్యయున్ను, సత్యవతి కుమార్తె అను యిద్దరు కొమార్తెలున్ను పుండెరి. ఆయనకు పుత్ర సంతతిలేదు. సత్యవతి రాజశేఖరునికి ఇచ్చి వివాహము చేసివారు. సత్యవతి యిద్దరు కొమార్తెలు పున్నారు. వరి యొక కొమార్తె కుమార్తె, వివాహం చేసివారు. ఇట్లుండగా, రామయ్య ముందున్ను, అనంతరం జానకమ్మయున్ను చనిపోయినారు. జానకమ్మ బ్రతికియుండగానే, సత్యవతి చనిపోయినది. రామయ్య చనిపోయిన తర్వాత, ఆస్తి జానకమ్మకు సంక్రమించినది. అనవరములేదే, కొంతభూమిని, జానకమ్మ, తన ఆల్లుడు రాజశేఖరునికి విక్రయించినది. రాజశేఖరుడు యాదాద్రి ప్రకాశానికి తాళువు వుంచువాడు. పిమ్మట రాజశేఖరుడు, జానకమ్మ రాజశేఖరుడు-యాయమ్మ తర్వాత, యాతాళ్లుబాకిన, రాబట్టుకొను కుమారులమీద, ప్రకాశము దావాచేసివారు. రాజశేఖరునికి, విక్రయించుటకు విరంతువు హక్కులేదనిన్ని ఆ విక్రయము చెల్లదనిన్ని ప్రతివాదులు రాజశేఖరుని కుమారులు ఆశ్రయ, దాఖు చేసివారు. ర వార్యుల హక్కును భంగముగా, విరంతువు, స్థిరాస్తి న్యాయమైన అనవరముకొరకుతప్ప, అనవరముగా విక్రయించిన యెడల ఆస్తి విక్రయము చెల్లదనిన్ని యా దావాన్ని హైకోర్టువారు తీర్పు చేసివారు.

5. పెనిమిటి తాలూకు చర్య స్థిరాస్తిని విరంతువు పాడుచేస్తున్నట్లు నాశనము చేస్తున్నట్లు అందువల్ల అనంతవార్యులను నష్టముకలుగుతున్నదనే కారణముచేత, నవంబరు 25న ఆమెస్వాధీనముతప్పించి ఆస్తి, management విచారణకొరకు రివీషరు యేర్పాటుచేయవలసినదని, పుత్ర వార్యును, రివీషరుగా, యేర్పాటుచేయవచ్చునని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

7. దత్తుచేసుకోవలసినను, దత్తుచేసుకొన్నట్లు విరంతువు కల్గుచున్నందువల్ల దత్తుచేసునదత్తుచేత ఆమె ఆస్తిని పాడుచేస్తున్నట్లు అర్థముచేయవలసినదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

8. న్యాయమైన అనవరమునకు, విరంతువు, పెనిమిటి తాలూకుభూమిని విక్రయించినది - ఆవిక్రయము తాలూకుపైకము, యిచ్చివేస్తాము, ఆవిక్రయము రద్దుపరచవలసినదని పుత్రవార్యులు దావాతెచ్చి ఆదావా చెల్లదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

9. కూటికి జరుగలేదని, తనపోషా నిమిత్తము విరంతువు పెనిమిటి తాలూకుభూమిని, విక్రయించినది. విక్రయించకనే, తాకట్టుపెట్టి యుండవచ్చును. తాకట్టుపెట్టి తాకట్టునముతో, తనపోషాచేసుకొని వుండవచ్చునని, ఉత్తరవార్యులు, విక్రయమును రద్దుపరచవలసినదని దావాచేసిరి. యాదావయము, సంగతి, సందర్భములపట్టివుండవలసి, యాశేసులో మాత్రము, విక్రయము రద్దుపరచుట న్యాయముకాదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

10. పెనిమిటి తాలూకు భూమికి సర్కారుశిస్తు చెల్లింపుటగాను, విరంతువు, వానికి ప్రామిసిరినోటు వ్రాసింది

రుణముచేసినది. తర్వాత ఆమె పోకపిల్లవానిని దత్తుచేసుకొన్నది. తర్వాత ఆమె చనిపోయినది. ప్రామిసిరినోటు తాలూకు బాకిని రాబట్టుటకు వాది దత్తుచేసిన దావాచేసివారు. అసామి జవాబుదారీమీదనున్న, సదరు భూమిమీదనున్న డిక్రయిప్పించమని వాదికోరినాడు. దత్తుచేసిన, పోషామిటి తాలూకు ఆస్తిగాని, యా బాకికి జవాబుదారీకొదనిన్ని విరంతువు తాలూకు స్వంత స్త్రీ భనం, ఆస్తి, యేదైనా వస్తువులై, అట్టి ఆస్తిమీద డిక్రయిప్పవలసినదని హైకోర్టువారు తీర్పుచేసివారు.

వాతావరణ స్థితి

1926 సం. నవంబరు నెల 29 వ తేది సోమవారము

ముఖ్యతెలుగులు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో సగటు ఉష్ణోగ్రత	తేలికపాటి వర్షము	మరియు సాధారణముగా వర్షపాతము
గోపాల్ పూర్	81.8	57.6	...	4.71	7.80
విశాఖపట్నం	80.9	62.9	...	8.48	7.29
కాకినాడ	80.7	61.1	...	4.28	8.95
మచిలీపట్నం	82.0	62.8	...	4.05	9.65
కర్నూలు	81.0	62.0	...	0.78	8.81
బీచ్	88.0	62.2	...	2.87	8.18
అనంతపురం	...	...	...	3.68	2.28
కడప	91.4	64.0	...	2.49	8.82
నిల్లూరు	85.1	65.9	...	10.78	8.59
మద్రాసు	85.4	64.4	...	19.57	6.06
కడపూరు	92.9	66.2	...	19.47	6.25
నీలము	89.5	61.8	...	4.79	5.68
కొయంబూరు	85.6	62.6	...	9.98	0.10
తెలంగాణ	82.4	66.1	...	8.61	8.71
వాగపట్నం	82.2	70.0	...	20.68	6.94
మచి	89.1	68.9	...	10.89	1.79
బొంబే	83.1	75.9	...	21.81	0.78
తెలంగాణ	...	...	...	9.22	4.74
కడప	82.3	73.9	...	12.30	4.75
...	84.6	78.5	...	20.28	0.68
...	88.8	70.6	...	10.82	4.67
...	87.1	70.9	...	18.68	8.01
...	83.1	57.0	...	5.98	2.89
...	75.4	57.2	...	9.28	2.60
...	62.7	42.4	...	18.50	4.02

కాకినాడలో తప్ప ఇతరచోట్ల ఆకాశము మేఘములు పలచగా యున్నవి. ఆర్ద్రము. రాత్రివేడిమి మామూలుకంటె 6 నుండి 8 డిగ్రీలు

డక్కన్:—అసామి నిర్మలముగనున్నది. ఆర్ద్రత తక్కువ. కడప కర్నూలులో పగటివేడి 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ. రాత్రివేడిమి కడపలో 4 డిగ్రీలు

కర్నాటకము:—ఆకాశము మేఘముగనున్నది. ఆర్ద్రత తక్కువ. రాత్రివేడిమి 4 నుండి 7 డిగ్రీలు మామూలుకంటె తక్కువ.

ఆకాశము నిర్మలముగనున్నది. రాత్రివేడిమి తక్కువ. వాతావరణ పరిస్థితులు విపరీతముగ నున్నవి.

ఏ. ఏ. నారాయణ అయ్యర్, సహాయ వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

బెంగుళూరు ప్రదర్శనములు

పశుపక్షి వ్యావసాయక విద్యావిషయక ప్రదర్శనములు

బెంగుళూరు, నవంబరు 25:—పశు ప్రదర్శనము, పక్షి ప్రదర్శనము, విద్యావిషయక ప్రదర్శనము వ్యావసాయక ప్రదర్శనములు అఖిల భారత కార్యక్రమముతో బాటు జరుపుచు ఏర్పాటుచేయుచున్నారు. బొంబాయినుండి 150 దుకాణములు రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనిరి. తరువాత కలకత్తా మద్రాసు వారి రిజిస్ట్రేషన్ చేయించుకొనిరి పరదాస్త్రిల ప్రత్యేక ప్రదర్శనదిన మేర్పాటుచేయబడును. పోస్టు తెలిగ్రాఫు ఆఫీసు ప్రత్యేక ఏర్పాటుచేయబడినది.

చెన్నపురి శ్రీవిద్యాబియము

ప్రాచ్యభాష, పఠన, పరిశోధన కార్యస్థానము

విద్య శాఖ

1. ఒక డైరక్టరు నెల 1 కి రూ 400 జీతము నియమింపబడును.
2. 4 రీడరులు: 4 ద్రావిడభాషలకు ప్రతిభా ఒకరు వంతున నెల 1 కి రూ 150 జీతము నియమింపబడుదురు.
3. 6 గురు ఫెలోసు: ఇద్దరు అరవమునకు, ఇద్దరు ముగ్గునకు, ఒక్కరు కన్నడమునకు, ఒక మళయాళమునకు, నెల 1 కి రూ 100 లు పై నియమింపబడుదురు.

సంస్కృత శాఖ

1. నెల 1 కి రూ 400 లు జీతముపైన ఒక రీడరుడు.
2. ఇద్దరు ఫెలోసు-ఒక్కొక్కరికి నెల 1 కి రూ 100 వంతున నియమింపబడుదురు.

సహమ్యదీయ శాఖ

ఒక సీనియరు రీడరు అరేబియాభాషకు నెల 1 కి రూ 100 ల జీతముపైన నియమింపబడును. ద్రావిడభాషల డైరక్టరు అరవమునందు మం సాండిత్యమును, పనిచేయుటకు తగినంత జ్ఞానము కలిగియున్న చెన్నరాష్ట్రీయభాషయందును గలిగి ముండవలెను. ఆమోదించబడిన ప్రస్తుతపద్ధతుల ననుసరించి మంచిభాషాజ్ఞానము కలిగియున్న ఒక ఉండవలెను. మరియు పనిచేయుటకు తగిన ఆంగ్లభాషాజ్ఞానము కలిగియుండవలెను.

సంస్కృతపండితుడు, పట్టపరీక్షితుడు యుండుటమాత్రమే గాక, సంస్కృతమునందు విజ్ఞానము, దీనిని ఇతరభాషలతో పోల్చి పరిధనచేయుటకును, ఇందుకు సంబంధించిన ఇతర కార్యములందును తగిన జ్ఞానము ఇతర చెన్నరాష్ట్రీయ భాషలందు గలిగియుండవలెను.

ఆమోదించబడిన ప్రస్తుతపద్ధతుల ననుసరించి విభాషాజ్ఞానము కలిగియున్న ఒక ఉండవలెను.

ద్రావిడభాషకు చేరిన నలుగురు రీడరులు మృదీయభాషకు చేరిన ఒకరీడరు పట్టపరీక్షితుడు తిరుగుతెలుగు యుండవలెను. వారికి తెలిసినందు వారికి అభివృద్ధిమైన జ్ఞాన ముండవలెను. ముందుకు సంబంధించిన మరియు చెన్నరాష్ట్రీయ భాషయందు దైనిన తగిన జ్ఞాన ముండవలెను. ఇతర ప్రత్యేకజ్ఞానమును పొందుటకు పరిచేయుటకు తగిన చురుకుదన ముండవలెను. సహమ్యదీయ భాషకు చేరిన జూనియరు రీడింగ్ లేక ఉరుడు భాషలందు అభివృద్ధిమైన జ్ఞానము గలిగియుండుటమాత్రమే గాక ఇతర

బెంగాలు శాసనసభ మహమ్మదీయ పక్షములు

సర్ అబ్దుల్ రహీం ముత్రినర్గ ప్రాతికూల్యము

డాక్టరు సహ్యావాదీ అభిప్రాయములు (ప్రీ సెసు)

కలకత్తా సభ 26- ఇండియా పండుమంతుల పక్ష నాయకుల డాక్టరు పి. సహ్యావాదీగారిచే నొక ప్రతికా ప్రతినిధి మాట్లాడిగా వారు వివిధమహమ్మదీయపక్షములమునుగూర్చి చర్చించి యంతవర కెన్నుకొనబడిన 20 మంది మహమ్మదీయలలోను తన పక్షమునకు 8 మందియు, సర్ అబ్దుల్ రహీం పక్షమునకు ముగ్గురును జేరియుండినది తెలిసిరి. ఇంకొకరు స్వరాజ్య పక్ష మహమ్మదీయ అభ్యర్థి యొక్క కొనబడిన డాక్టరు సహ్యావాదీ డెల్టెను.

డాక్టరుగారు తమ పక్షవిభాసముగూర్చి చర్చించుచు నిలువ చెప్పిరి. మేము వివాదముజేయవలెననిగాని ప్రతిష్టాంధన జేయవలెననిగాని కోరము. అందుచేత ప్రజావిశ్వాసమును బొందనివా రెవరు మంత్రులుగ నేర్పడినను సరే బలపరచెననుని అర్థము గాదు. సర్ అబ్దుల్ రహీం మంత్రులమును నిర్మించిన వివాదము జేయవలెనని ప్రతినిధిపక్షముగా, డాక్టరుగారు ప్రత్యక్షము ముప్పును సర్ అబ్దుల్ మంత్రులమును యేకాగ్రహించి అనామములో తప్పు బలపరచుచు చెప్పిరి.

దక్షిణాఫ్రికా సభ

డిశంబరు 20 తేదీనగాక 17తేదీన ప్రారంభమగును.

ప్రభుత్వప్రకటన

థిస్, నవంబరు 26:— ఇండియా ప్రభుత్వము విద్యా శాఖవారు దిగువప్రకటనను గావించిరి:— అక్టోబరు తేదీని గా వింపబడిన ప్రకటనలో ఇండియాసమగ్రముగూర్చి విచారించుటకై ఉభయప్రభుత్వములవారును కలిసి చేయునట్టి సభ డిసెంబరు 20 తేదీన జరుగనని తెలుపబడినది. కాని యూనియను గవర్నమెంటు ప్రధానమంత్రి ఆసభకు రాజాలంబియు ప్రారంభదినమునాత్రము రావలయునన్నాడనియును యిప్పుడు తెలియుచున్నది. కావున సభ డిసెంబరు 20 తేదీనగాక 17 తేదీన జరుగనట్లుగా యేర్పాటుచేయబడినది. (అ. ప్రె.)

రెండవ డివిజన్ య భాషలందును ఆంగ్లభాష యందును తగిన పరిచయ ముండవలెను. మరియు ప్రత్యేక జ్ఞానమును పొందుటకు తగిన నలుపుటకు తగిన చురుకుదనము గలిగి ఉండవలెను. ఫెలోసు వారికి తెలిసిన భాష అభివృద్ధిమైన విద్యార్థును గలిగియుండవలెను.

ప్రతి చెందిన పండితులయొక్కయు, ఓరియంటల్ కాలేజీలో పరిక్షలందు తీర్చులెనందుకై ఒకగ బడిన డిప్లొమాలు గలవారియొక్క హక్కుల విషయమై కూడ ప్రత్యేకముగా యోచించబడును. ఆంగ్లభాషయందు కూడ పరిచయ ముండవలెను. ఈ ఉద్యోగము లన్నియు 5 సం॥ రములవరకుండును; అయితే తరువాతకూడ బహుశా ఉద్యోగకాలపరిమితిని పెచ్చింపవచ్చును. ప్రతి ఉద్యోగమునందును ఒక సంవత్సరమువరకు ప్రాబేషనరీగా నుండవలెను. ఫెలోసు విషయములో మాత్రము ప్రతి సంవత్సరమునకు ఆయా శాఖల అధికారులచే పంపబడు తృప్తికరమైన విమర్శనల ననుసరించి వారి ఉద్యోగము పొడిగించబడును.

దరఖాస్తులు యోగ్యతాపత్రములు యిందుకు సంబంధించిన ఇతరవిషయములు మొదలగు వివరములతో సహా ఈ దిగువచిరునామాకు 3-1-27 తేదీ సోమవారమునాడు మధ్యాహ్నము లోగా చేరునట్లు పంపుకొనవలెను. ప్రకటన నెం. 3282

విలియం మాక్ లీన్, రిజిస్ట్రారు,
సెక్రటరీ హౌస్ దిరువల్ కేజీ పోస్టు, 24-11-1926

చెన్నపురి బజారువరలు

నవంబరు 29-న తే॥ సోమవారము

విద్యాబియము
విద్యుదుబియము 1-4 రు 66 8 0 నందియ 84 0 0 వరకు

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

విద్యాబియము		
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0
మొదటి	1-4 రు 66 8 0	15 0 0

బెంగాలు శాసనసభ యెన్ని కల ఫలితములు

మరికొందరు కాంగ్రెసుసభ్యులవిజయము

కలకత్తా, నవంబరు 26 :— బెంగాలు శాసనసభకు డి.కా. డివిజను ధూస్వాముల స్థానమునండి రాజామన్యక నాథ రాయగారును, సెంట్రల్ పీ. సి. మి. థర్డుగారు ప్రెసిడెంట్ డివిజను ధూస్వాముల స్థానమునండియు, యిజివరకు పుర్రులు గమనించుకొన్నవారికి. మొదటివారికి 163 వోట్లును రెండవవారికి 95 వోట్లును వచ్చెను.

కలకత్తా, నవంబరు 27 :— బెంగాలు శాసనసభకు యింకను యాక్రింజివాకెన్నుకొనబడిరి :—

డి.కా. డివిజను ధూస్వాముల స్థానము : రాజామన్యక నాథరాయ ఛాదకి 163. ప్రియదానరావు 86. రాయబోగిం ప్రచంద్రబోసు బహదూరు 2. రాయగారి ఆభ్యర్థిత్వమును కాంగ్రెసు బలపరచెను.

బర్మాన్ డివిజను మహమ్మదీయేతరస్థానము : ప్రవాస చంద్రబానుగారు (కాం) 8185, డెఫ్ట్ రెంటు బజాయిప్రసాద కింకరాయగారు (కెస్సాం) 2734. ఉత్తరభూమిపూరు మహమ్మదీయేతరస్థానము : ఛాందోరు మహమ్మదీయేతరరాయగారు (కాం) 8233. బీహార్ లో ఛంద్రగారు (ఇండియన్ నేషనలిస్టు) 1093. ఉత్తరభూమిపూరు 732. ఛాందోరు రాయగారు యిది వరకు సభ్యులగుండిరి.

డి.కా. వి. కే. వి. డి. వి. యము :— మహారాజాకంఠాచార ఛాదకి 826, ఆర్. యస్. రహిమాన్ గారు 628, మహారాజాగారి ఆభ్యర్థిత్వమును కాంగ్రెసు బలపరచెను.

కోట్లలోను 1512 మాలేము గంజి మహమ్మదీయేతర స్థానము బహమూడ (కాం) గారు (నిమ్నజాతి) 2967, యస్.

మహమ్మదీయేతర స్థానము-సురేంద్రనాథ డిక్సన్ గారు (కాం) 2967, విమన్ డేవనాన్ గారు (కెస్సాం) 1628, ఆర్. కే. దాసుగారు (కెస్సాం) 16. ఛాందోరు మోహనదాసు (కాం) 23. చివరయి ద్దరు వాంఠించు రెండవోజాలుముందు విరమించిరి.

బర్మాన్ ధూస్వాములు-రాజా ధూషేంద్ర నారాయణ్ కింకరాయ 747, అబినీ శ నంద్ర రాయ గారు (కాం) 24.

డి.కా. మి. కే. పూరు మహమ్మదీయేతర స్థానము ప్రమాధ నాథ డెన్సిగారు (కెస్సాం) 50.

మూర్తి దాబాదు మహమ్మదీయేతరస్థానము :— మహారాజుమహారాజు చంద్రనందగారు 6564 వోట్లువచ్చి యెన్నుకొనబడిరి. క్యరాజ్యపక్ష ఆభ్యర్థికి 4308 వోట్లువచ్చెను. (ఆ. ప్రె.)

ఏలపాటలు, సామెతలు గ్రామజీవితము

ప్రభునరు గంగూలిగారి ఉపన్యాసము

భూప్రకారం సాయంత్రము నవ్వసాయసంఘసభ్యులను ప్రభునరు ఎ.కా. గంగూలిగారు భారత సాంప్రదాయ ప్రవర్తన సంఘ యజమాన్యమున హిందూ హైస్కూలులో భారతదేశపు “ఏలపాటలు సామెతలు” అనుశ్లోకములను ఉపన్యసించిరి. గా|| సర్ పి. సి. రామస్వామి అయ్యగారు అధ్యక్షత వహించిరి.

అధ్యక్షవాక్యములు

అధ్యక్షుడు ప్రభునరు గంగూలిగారు :— సభవారీకెరుక జేయుచు వారు నవ్వసాయవిషయములందు చాల పరిశ్రమజేసిన వారనియు, యీ రోజునందు క్లెగ్గండులోను ముఖ్యులతో మాట్లాడుచు భారతదేశమునకు సంబంధించిన సమస్యలన్నియు వ్యవసాయాభివృద్ధిలో భింపబడియున్నవనియు, వ్యవసాయ మనగా కొద్దిపాటి పంటల పండించుటగాక క్రొత్తక్రొత్త మార్గములను కనిపెట్టి సాగు నభివృద్ధిజేయుటయని తెల్పిరి. ఈవ్యవసాయవిచారణసంఘము జేయు పరిశ్రమలను భారత దేశమునందు పారిశ్రామిక గృహపరిశ్రమ లభివృద్ధిగాంచి పాశ్చాత్యదేశములందువలె ఛాన్సరీ లభివృద్ధియై దుఃఖకారణము గావించుటగాక యిది వారుజెప్పిరి. సభ్యులనువలయుగూర్చి జెల్పుచు ప్రపంచ విజ్ఞానసంఘము గ్రామీయుల మాటలలో యిమిడియున్నదనియు, జాతీయభావ మంతయు, అందు కోడికరింపబడి యున్నదనియు అభ్యర్థులు జెప్పిరి.

ఉపన్యాసము

ప్రభునరు గంగూలిగారు ఉపన్యాసమును ప్రారంభించుచు, నవ్వసాయవిచారణ సంఘము నెదుట సాక్ష్యమునిచ్చిన వారిలో నొకరు చెన్న రాష్ట్రమునందలి విద్యావంతులకు గ్రామ పరిజ్ఞానము లేదని జెప్పిరి. ఇదియే నిజమయినయెడల ఘోర విషాద మనవలయును.

“గ్రామజీవితమును ఒక్కపరి జూచినయెడల మనకు విచ్చిన్నాంశములు గాన్పించును. గ్రామసమస్యలను నూతన పరిశ్రమల కనుకూలముగ పునర్మరించుకొనుచుండవలెను. ఇందులకు మొదట కేయలనినవని గ్రామజీవిత సాంప్రదాయము లను శుభ్రముగ తెలుసుకొనవలసివచ్చె. అట్లు తెలుసుకొనుటకు ఏల పాటలును సామెతలను సహాయకరముగ నుండును. నాలుగైదు సంవత్సరములనుండియు నే నీసామెతలను పాటలను సమ మార్జనముచేసి. నేను వాటిని పరిశీలించిమాడ అందు ఋతువు లనుగూర్చియు, వర్షములనుగూర్చియు, మేఘములనుగూర్చియు, వాయువును గూర్చియు, నక్షత్రములను గూర్చియు, వర్షపలు గాన్పించును. ఇవన్నియును రమిశము తెలుగుభాషలనుండి ఆంగ్లములోనికి పరివర్తనము జేయబడినవి. అందు వర్ష మయొక్కయు వాయువుయొక్కయు అవసరములగూర్చి చెప్పించ బడినవి. ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలతో సమములబట్టి జూడ అయ్యవి నిక్క నని గాన్పించును. తెలుగులో పండులను గూర్చియు, నవ్వసాయముల గూర్చియు, నేలమున్నటను గూర్చియు, దున్నవల నిన ఋతువులను గూర్చియు, సాగును గూర్చియు, మంచుమంచి సామెతలు గలవు. పశువులను గూర్చిన సామెతలను జూచినయెడల పశువులను మేత వేయవలసిన కాలమేదో తెలియును. కొన్ని రమిశ సామెతలందు ధూవిభాగములను గూర్చి మంచి అంశములు తెల్పుబడినవి.

నేను కొన్ని ఏలపాటలనుగూడ సమమార్జితిని. రసిం ప్రవాస తాగుదు భక్తినిగూర్చి బంగారములో వ్రాసిన పాట జదివినయెడల అందు వృక్షములను గూర్చియు, వీజస్పష్టిని గూర్చియు, పంటలను గూర్చియు, దున్నటను గూర్చియు పుష్పము, వర్షపాతము, నదులు మన్ననలనుగూర్చియు గ్రామ చిత్రముల గూర్చియు వర్షపలు గాన్పించును. ఈ పాటలన్నింటిలోను ఒక్కవి కేవలము నాకు గాన్పించును. ఈగాయకకవులు ఏదేప్రదేశములో ప్రయాణము జేయుచున్నపుడు అక్కడి ప్రదేశములగూర్చి పాడుచుందురు. మెరకప్రదేశములలో నున్నపుడు వర్షమును గూర్చియు అవిలేనందువలన గల్గు పరితాపము గూర్చియు గానము జేయుదురు. బెంగాలు దేశములో యీపాటలన్నియు సదులనుగూర్చియు, వర్షాభివృద్ధిగూర్చియు, భోగములను గూర్చియు ముందును.

“నేను యీసంఘమువారికి ఒకటి రెండు ముఖ్యుల జేయ గోరెదను. ఈసంఘసభ్యులు కొన్ని జిల్లాలకు వెళ్లుటచేరి ఒక్కొక్కజిల్లానుబోయి అక్కడనుండుపాటలను సామెతలనుమార్జనముచేయి గ్రంథింపగూడదా? అనన్నియు చచ్చిపోవునున్న విచ్చిన్నశబ్దము పనిజేయుచున్నవి. అట్టితరీ గ్రామ ప్రదేశముల వెళ్లివెరియున్న యీపురాతన సాంప్రదాయములను పరివర్తనగూడదని ఈసాంప్రదాయప్రధక సంఘము అట్టిపనికి గడంగి నాకు తోడ్పడెదరని నేను నమ్మెదను.”

ఉపన్యాసకులు మధ్యలో ఆయాపట్టు పాటలను సామెతలను కొన్నింటిని ఆంగ్లపరివర్తనమునందు జదివిరి.

అధ్యక్షులు సభను ముగించుచు, మహారాజుమహారాజు కట్టుబాటులను కలిగి సంఘమును దేశమును అభివృద్ధిజేయువలెనని జెప్పుచు వ్యవసాయ పరిశోధనమువలన ఏటలు తోడ్పడవచ్చునో వివరించిరి.

న్యా. ప్రివాన్యంగారు ఉపన్యాసకులకు అభ్యర్థన నకు వందము లప్పించుటతో సభను ముగించిరి.

బీజే బింద్ :— నీరేపాయిక వీర్యమును గట్టిపరచుటకు తోకప్రసిద్ధిజేందినది. పృథ్వీహంతుగాని మాత్రము తోగని వీర్యము ప్రతితమనున్న యెడల తక్షణం నిలిపిజేయును. ముహూర్తమును, సమస్తకర్మమును లోలిగించి యాపనమొనంగును. ఎంతటిబీమానుని కయినను రెండుగంటలలో వరములకు బలము నిచ్చి సంసారశుభము అనుభవించునట్లు జేసి పంతాన నంతులగజేయును. ఈ గ్రంథముల రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మూలములు 1-1 9-0-0. వి. సి. చార్జి వేరు

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వము, 1159-1027 18, జైరాగిమఠం పేథి, మదరాసు.

బీహారు ఒరిస్సా ఎన్నికలు

స్వామి సత్యదేవు ప్రచారము

నాయకుల రాక

(ప్రీ. ప్రె.)

పాట్నా, నవం. 26 :— పండిత మదనమోహన మూళక యిక్కడికి క్రిందటిరాత్రి వచ్చి కొన్ని గంటలకుండి ముఖ్య పూరుకు బోయిరి. వారు బీహారులో పోలింగ్ కోజు న బరు ర్ని పర కుండరిని జేయుచున్నది. పండితి మోతీలా నైహ్రూగా రీప్రాంతములలోనే యున్నారు. వారు ని ఉదయం చూప్రాకు వచ్చిరి. పాట్నాకు రేపురాత్రికి వచ్చి ఆ వారము సాయంత్రము సభలో నుపన్యసించెదరనుచున్నా మాలానా సేకతెలి మోల్వీషహీదాదీలో వచ్చి గోపాలగంజి క డివిజనులో మాడు పెన్సనభలం దుపన్యసించి ధర్మాంగ పోయిరి. అచటగూడ కాంగ్రెసు ఆభ్యర్థులను బలపరచ నుపన్యసించిరి.

స్వామి సత్యదేవుగారు నిన్న సాయంత్ర మిక్కడికి పాట్నా పట్టణములో నొక బహిరంగసభయందు దుపన్యసించి హిందూ సంఘటనమును రాజకీయములతో జేర్చుటవలన భయముచేతాము యెన్నికలందు దిగితిమని చెప్పిరి. కాం. హిందూసభ రెండవయోజనములతో రెండు జేరునం నున్నవి. హిందూసభ రాజకీయేతర సంస్థగ నుండవల: స్వరాజ్యసంరంభముజేయు కాంగ్రెసుసంస్థ కనుకూలము జరుగు వోట్ల నీయవలయును. కాంగ్రెసుపేర యెన్ని నకుప నిశ్చయించుట దేశమునకు మంచిది. కాంగ్రెసుజేర ప్రచారమువలన యెన్నికదారులకు సంకతులు జెలసి పారి సామన్యములు జెలియును. వారందరను స్వరాజ్యము మీదనే మనస్సునునిచ్చి యితర కొద్దిపాటిసంస్కరణములపై శక్తి వ్యవజేయరాదు. ఆయన ముగించుచు గురుపూజను వదిలి వ్యక్తులనుగాక సంస్థలను పూజింపవలెనని చెప్పిరి.

అబ్దుల్ అజీజుగారు

మశీదులయెదుట వాద్యముల నాపవలెననుటకు ప్రక్షి హులముగ నభిప్రాయముల జెప్పిన బారీష్టరు అబ్దుల్ అజీజు గారికిని పాట్నా డివిజను అర్బున మహమ్మదీయ స్థానమునండి సభ్యులుగనున్న బారీష్టరు మహమ్మదు యూసుగారికిని పోటీ తీవ్రముగనున్నది. యూసుగారు, మశీదులయెదుట వాద్యములగూర్చి అజీజుగారి అభిప్రాయముల జెప్పియు, ఆయన పండితమూళకా కౌత్తిక్య మిచ్చెననియు, క్రిందటిమేలో పండి త్రి మహమ్మదీయుల కుపన్యసించెననియు జెల్పి ప్రచారము జేయుచున్నారు.

వీటన్నిటికిని ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పాట్నా మహమ్మదీయులసభలో అజీజుగారు గంభీరముగ నుపన్యసించిరి. ఆయన ప్రతిపక్షము బ్రతిమాలుటయందు నమ్మకము లేదనియు, యేదో యిష్టము లేదనియు జెప్పిరి. పండిత యింట్లో మాట్లాడినదాని కరము ఉక్తిలు. అటుల సమన్వయమున కవకాశమిచ్చెను. అట్లు ఆత్మబ్రోహమగును. మశీదులయెదుట వాద్యముల సమన్వయభావముతో బిగ్గినపుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని వందనముల జెలుపవలసియుండెను. లోకబలముతో మరలిజ్ఞానముతో నాలోచించి మాచినను వాద్యము నాపవలెనను వాదము నిలపజాలవని వారు మరల జెల్పి హిందువులకును మహమ్మదీయులకును వివాదములను స్వామి చింతితో నెక్కువ జేయరాదు. పాట్నా మహమ్మదీయు మధ్య దసరాయూకేసింపుల కడ్డుపడవలదు కాయన సంతోషమును జెల్పెను. ఉన్నరస్థితిలోనున్న వారు బీహారుని కములపాలుజేయజూచుట విచారకరము. ఆయన వ్యక్తిభేదము జెట్టి ప్రచారముజేయుట కాక్షేపం జెల్పి తాను మహాముల న్యాయమును హక్కులకై పోట్లాడెననియు అనవముగ చిక్కులలోనికి దింపుట యిష్టములేదనియు జెల్పి గోపాత్యనుగూర్చి చెప్పుచు మహమ్మదీయులకుగల సంహక్కు తనకిష్టమేయనియు, భారతదేశమయొక్క భూభాగములను ఒకరిహక్కుల నొకరు జెలుగుకొని విందుకొనుటలో నున్నదనియు జెప్పిరి.

ఆరూఢము

ధర్మస్వామియెందుల ప్రశ్నలును, లేఖ ప్రాయములతో సహా, పంపించిన, బదిలించబడును. 1. మొదలు 5. చివర. రూ. 1-0-0 నై (సరి ప్రశ్నకును. రూ. 0-4-0 ని. గణ్యము ప్రశ్నకును. పాలబోర్నిటిషాలయము వంగపట్టు, పోలంగిపురము.

సంగీతసమరము

“ఆంధ్ర సటప్రకాశిక” నిర్ణేత

సుమర్తి యజ్ఞనారాయణశాస్త్రిగారు
(శనివారము కరుణాను)

1 వ పేరాలో ఆంధ్రదేశచరిత్రము, ఆంధ్రరాష్ట్రప్ర
తంత్రవార్తలు, ధర్మశాస్త్రములు, మున్నగువానివలని
ప్రముఖము చేర్చినను నయ్యది యాంధ్రుల గానాన్న
నమనకు ముఖ్యకారణము లైనటులు పలుకుచున్నా
రైదుచే నెన్నడో వెదవల్లబడిన సంగీతశాస్త్రగ్రంథ
లుగాని, గానామృతలహరీవిశోదయులుగాని దేశజుల
యవకాశమును గలిగింపనేరకపోయె ననుట కిష్టమున
రైదులు సాహసిత్యమున్నాలో తెలియదు. మఱియు
3కివర్తి కోటయ్యదేవగారు, కీ॥ శే॥ పాన్నూరు రామ
స్వామిగారు, శ్రీయుత వీణ వేంకటరమణదాసుగార్లు మద
యన్నగు బ్రహ్మముల గానసభలు చేయుటచేతను, ద్రవిడ
లచే బహుకారంపంబుటచేతను, జీరవిస్మృతాం
యశాప్రాశస్త్యము పునరుద్ధరింపబడినటులు పలుకు
టకు ఇందువలన దిరిగి తమచే యాంధ్రులకంటె ప్రసి
ద్ధి విద్యాధిలైనటులును, వారిచే వనవారు సత్క
యనంబులను యాంధ్రుల విద్యాభివృద్ధియందులను మన
కొందుట కవకాశముదప్పినటులును నిర్ధరించుచున్నారు.
కీ॥ శే॥ కోటయ్యదేవగారు, కీ॥ శే॥ పాన్నూరు
బ్రహ్మయ్యగార్లయొడ వ్యాసకర్తలు లోగడజూపిన భావ
నిష్ఠుడు పేరు ప్రకటించినభావము లెంతటి కేళిభం
ి విచారించుట కది యొగ్రంథము కాంగలదు. అప్ర
టచే విడుచుచున్నాను. మఱియు నామమాత్రముగను
వరరాసున సభలుజరిపియుండిన కారణమున దాక్షిణా
య మనకుగల వ్యామోహ హంతరించినదని తెలుపుచు
అపిమ్మట గొందఱైనను దాక్షిణాత్యులయొడఁ
వ్యామోహమును బాసినందులకుఁ దమసంరసమును జాటు
రు. ఇతరదేశీయు లై నంతమాత్రమున విద్యాధికులనా
విరేటియనవనము జూపుటమాద వాగ్దేయకారకులకుఁ
రతుక్షణములలో నొకటియగునేమో! అయిన నది లక్షణ
శిర్యానింపఁబడవని విషయముకదా! మఱియు నీసం
కర గీ॥ శే॥ గరికపర్తి కోటయ్యదేవగారిని పాన్నూరు
బ్రహ్మయ్యగారిని మఱియు వృద్ధులై బధిరులై యన్నియు
బుల్లు గనిపెట్టుకొని యుండును శ్రీయుత వీణ వేంక
టదాసుగార్లును మాత్రమే పేర్కొనుచు, బ్రస్తుతహం
ట ప్రాణిలోకమును నిజకీర్తిచంద్రికల వెలిగించుచు పా
ణిములను సహితము రవిప్రసాద తామరగూ
తమక కవింధ్రులచే నాహ్వానింపబడినవా
శ్రీశ్రీశ్రీ వీరికాపురాధీశ్వరుల పోషణము
నులై విరాజిల్లుచుండు మ॥ రా॥ రాజశ్రీ తుల్య
శిరశాస్త్రిగారిని బుకు మానినారు. మన వాగ్దేయ
దృష్టిలో నీపైవా రంతగఁ జెప్పఁదగినవారుగ గన్పిం
చును మాదియుండురా? ఈవిషయ మభిలమర్క
చనని యుండును గదా!

ఇప్పుడో స్వదేశీయులే బహు
భాషా వ్యామోహము
నాత్మక నాహ్వానించు
గు వాక్యములు

దనుకొనుట కవకాశములేమాత్రముండదుగదా? మఱియు నింతటి
యందారభావాభివ్యక్తమున విద్యార్థులను సలుపుక్రినా
యఁడుగారియం దెట్టి కళంకమును నాపాదించుటకు వీలుండదు
కదా? ఇట్టికోసవర్ణమున నొకరటి శ్రీనాయకుగారిచే నాహ్వా
నింపబడుచుండెను నొకశాంప అన్యదేశీయగాయకవిద్యాంకు
లవలన మనదేశీయులగుగాని మఱి వారివిద్యావిశేషములగుగాని
యవకారమే కలుగగలదో, లేక పరస్పరవిద్యావబోధనమున
స్వదేశీకుల పరదేశీకుల మంచిచెడ్డలు మఱి తగ లోకము
నకు వెల్లడియగు రూపమున మహాపకారమే కలుగగలదో
ప్రాజ్ఞలోకమంతయు యోచింపవలసి యుండును.

ఈవైచిత్ర్యములను బట్టి “ప్రళయభాగ మను సుపరిక
క్రింద వాగ్దేయకారకులు చేసినవ్యాఖ్యాన మెంతటి పూర్వాప
ర విరుద్ధాభిప్రాయాత్మకముగను కారెట్టి క్లిష్టార్థకలితముగను
నుండినదియందెయును కష్టము గానోపదు. ఒకవేళ నేలద్యా
స్థానభావము లేరికేని సులభస్థానములు గానుండునేమోయని
యేతత్కర్త లే యద్దాని సారాంశములను సహిత మొకటి
రెండు మాటలలో దేనియు దానివివర గూర్చియున్నాడు.
అవియు విచారితము.

(1) “కర్ణాటకగాన మను సంగీతశాఖ బయలుపడవన
విమ్మట నద్దానికి నీర్లుపోసిపెంచి పెద్దపక్షుంబుఁడేని సంపూర్ణ
కలభిరేంబుగా నొనర్చినది, కేవలము ప్రాచీన ఆంధ్రగాయ
కోత్తములే”యనియు,

(2) “ఈమధ్యకాలమున నట్టి గాయకులు స్వదేశీయున
దగినంత రాజాదరా లేకయో, మఱియే యితర కారణముల
చేతనో దక్షిణాదిగానము సన్నివ కతమున ఆంధ్రదేశము ఉ
త్తమగానపద్ధతులయందు గొంతకొంతవడినదనియు దాక్షిణా
త్యులవిద్య మనయాంధ్రులచే గ్రహించి యలనలుచుకొని
గౌరవంబు నొందుచుంకి రనియు, “గానము దాక్షిణాత్యుల
సామ్య”యని మనవారసుకొనుచుంకిరనియుఁ దేని (వాసిరి.

ఈ ప్రెజు జూపబడినసారాంశములయినను శ్రీనాయకు
గారి వాక్యార్థములతో భేదించుచున్నటు లెంతమాత్రము గని
పింపవు. సంగీతవిద్య దాక్షిణాత్యుల సామ్యునిగాని యాంధ్రుల
యం దంతరించినదనిగాని వా రనియుండలేదు.

17 వ పేరాయందు దాక్షిణాత్యుగాయకుల సతీతయింప
ని స్వదేశీయ విద్యానులను గొంచును చేర్చినను నందు
తమతాతగారను హరి అమృతరామయ్యగారిని నాయనగాక
గు హరి నరసింహముగారిని గూడ జేర్చియున్నారు. ముఖ్యము
గ నీవైయుభయు లేమనానామము నేనభ్యువులకడ లేక యే
యితర వాక్యముల నేదాక్షిణాత్యులవలన నెప్పు డెట్టిమాత్ర
దవానమును బడసి యాంధ్రదేశీయ గానవిద్యాగౌరవము
ను పెంపొ యుండిరో, వాగ్దేయకారకులు కొంత విర
ళముగ తు వి యాంధ్రసంగీతప్రపంచమునకు మఱింత
విస్తారన గూర్చఁదగియుండునటు సమంజసము
కాకపోదు.

ఇట్టివల నొకానొక సందర్భమున వాగ్దేయకారకులకు
విరు పలుపురయెదుట శాతో కీ॥ శే॥ “సుసద్గ దక్షిణానూ
రి కాసుద్గదారు విద్యాంకులకారు, కానోపరు” అని వాడిం
చియుండిరో, ఇంతలో నీక్షాస్త్రులుగారి నిష్ఠ దాపైవిద్యాంకు
లలోఁ జేర్చుటకుగల కారణము పూర్వము కాస్త్రులువారి
యొడ దమకుండిన యభిప్రాయము మాటులయూ లేక యిదియు
వాగ్దేయకర్తల ప్రమప్రమాదకారణమా!

ఇంతచేలే ఆంధ్రదేశమునకంతయుఁ బ్రత్యేకగానవిద్యాపో
ష మునకై యేర్పడిన దొక్కకాకినాడెగానసభ యనుటకు సంది
త్రియుమలేదు. దాన ఆంధ్ర గానసభాసంస్థాపనాచార్యత్వము
ముత దినాన్ బహద్దర్ తొమ్మిక్కెడ్డి నూర్జనారాయణశాస్త్రి
గారికి సంగ్రహించుటయం దాక్షేప మేమాత్రమును
చేయుగాని నాక్యములలో నాంధ్రులగౌర
వముగూని ముఖ్యపాత్ర వృంధ్యా
లేదు. ఉన్నవని ప్రమించి
చివ్వా

హిందూశాస్త్రరెన్య (18-10-26)

హిందూ శాస్త్రరెన్య కమిటీ; న్యాయ 1903.
అన్నివిధము లై యుండుట కిష్టముగానైనను ఇందు
ముదటితరగతి ఇండియాకంపెనీ.

ప్రత్యేక లక్షణములు 3194

(1) తక్కువ ప్రీమియము, (2) ఎక్కువ లాభము,
(3) ఆటోమేటిక్ కాన్ఫర్మ్ ఫీదర్, (4) ధారాశ్రమైన వర
కులు, (5) దయగల బిల్ డిమాండ్, (6) తనదని నిరూపించిన
తక్షణమే సామ్యున నిల్పించెదరు.

వివరమును నివేదననారికి వ్రాసిన బడయగలక.

K. PADMANABHAPAI, B. A.,
Secretary Madras Branch
st Box No. 337 Mount Road Madras,

శ్రీమదానందాచార్యుల సినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (నది లగాలు)

శ్రీమదానందాచార్యుల సినీ మాత్రలు! (హాస్యభర్తల ప్రత్యేకము) నూరువిధములు!
శ్రీరమణులూ ఉన్నాభిరమణులూ కలిగిడి ప్రత్యేకాక
శ్రీమాత్రలు దివ్యామృతము. అతీర్థము, అరుచి, అమృతంబు,
అన్ని మాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బుట్టుయము, పిక్కలు, పొర్లుములు, శిరస్సు,
చేష్ట, అనులు పెండలనవానియందు గలిగిడి నొప్పలు,
కోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పలను వెంటనే మాన్యును.
ఇందు ఆనేక పీడలు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ
మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
పిక్కసారి వాడినచోచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా: (1075)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

2113 ('సంజీవి' రక్షతాయతు) (2)

Mesmerised Talisman.

దీని ధరించిన స్త్రీకు, కలరా, స్ఫోటకము మొదలైనవి సోకవు.
వ్యాధులు, ఆపదలు, గండములు తొలగును. విశ్వరూపు,
ఆరోగ్యము, బలము, బుద్ధికళలతి, తెలివి, అంతును నిచ్చును.
పక్షిలో జనుము కలుగును. గొప్పవారి దయ లభించును.
పని చేయును. వ్యాపారమున లాభమునచ్చును. అనేక మందిచే
మెప్పు పొందినది. 1-కి రూ 1-8, 2-కి రూ 2-12, 3-కి
రూ 3-12, 6-కి రూ 6, 12-కి రూ 9, పోస్టేజి యినాం

రత్నిరాజ వీర్యవృద్ధి చూర్ణము:—ఇండ్రి య
మును గట్టిపరచును. స్వప్నచుండును, మాత్రముతోఁ జి వీర్యము
నవ్వనుచున్న నిలుపును. ముదిమిని, నపుంసకత్వమును పో
గొట్టి యావన మొసంగును. ఎంతబలహీనని కయిన సరములకు
బలమునిచ్చి ఎక్కువ కామోదేకమును కలిగించి మనుషటికన్న
అనేకచెల్లు సంసారగుఱు విచ్చును. డబ్బి రూ 2 పోస్టేజి వేక.
పి. ఆర్. జనార్దనం నాయకు, పెంగోలు, (గుంటూరు జిల్లా.

చెన్న పురి పందెములు

గింధి 2225

మొదటి ఎక్స్ట్రా మీటింగు

మొదటిదినము, బుధవారము

8-12-1926

గు పందెము

